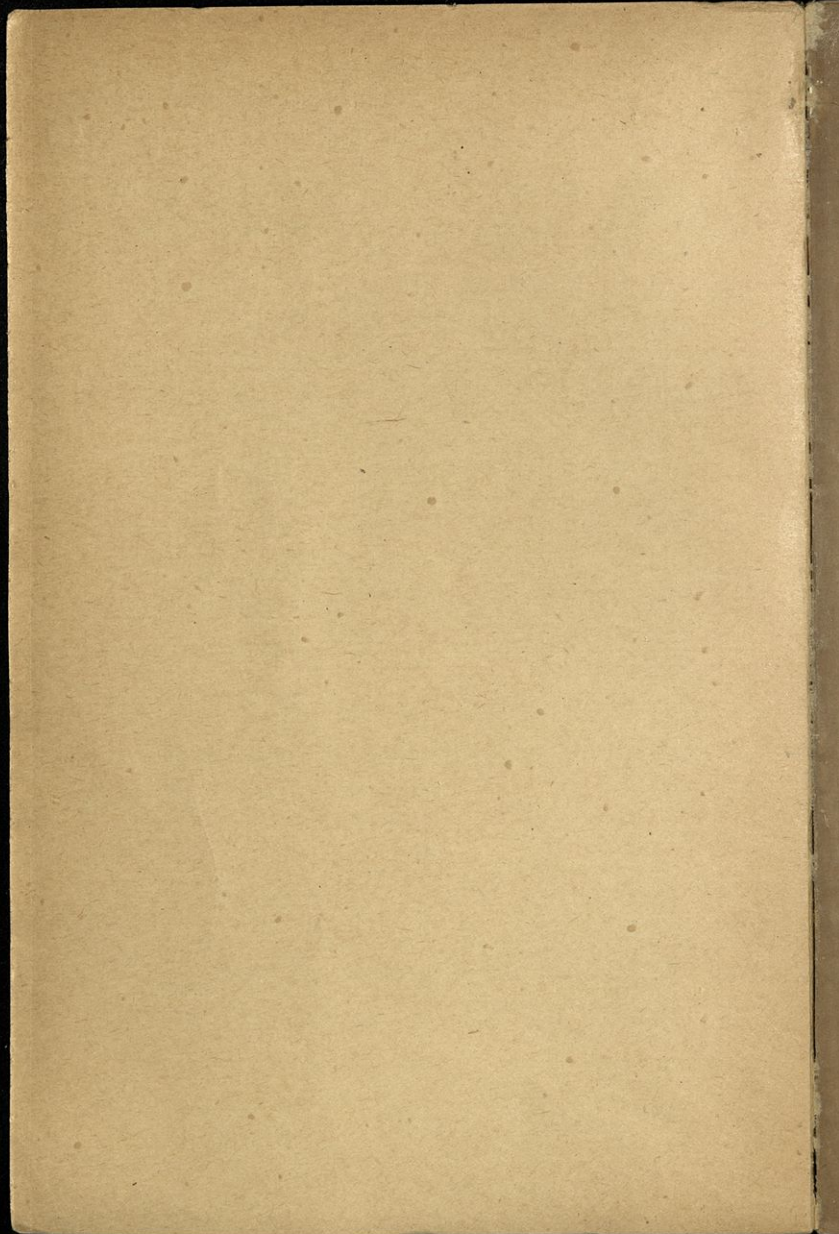

133622

No 1586

slg 42

Priglasenie prijatelju
valjavecu

229
lc

IMPERFEKAT

KAKO SE TVORI U STAROJ SLOVENŠTINI I PREMA NJOJ
U HRVAŠTINI ILI SRBŠTINI PAK U KAJKAVŠTINI.

NAPISAO

MATIJA VALJAVEC.

(Preštampano iz LI. knjige Rada jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.)

U ZAGREBU 1880.

TISAK DIONIČKE TISKARE.

slg 42.

133622

IMPERIAL

NO. 133622

THE IMPERIAL

MADE IN

MATILJA VALJAVEG

133622

2 1738/1955

Slovenština je prosti imperfekat gragjen na indsku ili grčku s augmentom i krnjimi osobnimi nastavci izgubila. Ona neima oblika recimo jeberъ jebere jebere; jeberově jebereta jeberete; jeberomъ jeberete jebera prema ind. ábharam ábharas ábharat; ábharāva ábharatam ábharatām, ábharāma ábharata ábharan i prema grč. ἔφερον ἔφερες ἔφερε; ἐφέρετον ἐφερέτην; ἐφέρομεν ἐφέρετε ἔφερον, prem da je prosti tako gragjeni aorist sačuvala izgubivši samo augmentat: nesъ prema álipam ἔλιπον.

Ima druga vrst preterita — aorista — koji se gradi pomoćnim glagolom *as*. Po Boppu biva to tako, da se korieniu ili osnovi glav-noga glagola dodaje preterit pomoćnoga glagola *as* prenesavši augmenat od pomoćnoga glagola na glavni glagol. Tako uči i Miklošić, da je nastao u slovenštini složeni aorist veleći, da je oblik vēsъ to je ved-sъ nastao tako, da se je s glagolskom osnovom spojio njeki preterit substantivnoga glagola. Taj preterit da je Boppov jednoliki augmentni preterit sing. āsam āsis āsit, dual āsva āstam āstām, plur. āsma āsta āsan, koji u slovenštini, jer ona ne poznaje augmenta i u njoj odpada početno samoglasno, pak što joj rabe maličko različni osobni nastavci, dobiva ovo lice: sing. sam s t, dual svē sta ste, plur. smъ ste sent: vēsъ od ved-sъ, vedsa, ved-som; s ili ostaje ili se obično mienja na *h*.

Ovu je teoriju do nedavna odobravao i Curtius, ali prevje-ren Clemmom sada das verbum der griechischen sprache 2. 253 sqq. uči, da se dade pomisliti, da je bilo njekoč u indštini presentnih indikativa složenih s pomoćnim glagolom, komu je osnova

as, u. obliku *-s-mi* i *-sa-mi*, onda naime kad (nominalne) osnove jošte nisu imale padežnih nastavaka, te su se jednostavno primicale ka *asmi* ili *asami*, što no je oboje valja da jedno uz drugo u porabi bilo. Tako da je nastao dvolik presentat recimo * *diksmi* i * *diksami*. Od toga tako zaključenoga presenta da se gradio aorist tako, da mu se sprieda dodavao augmenat a ostraga krnji osobni nastavci: *á-bhāi-š-ma* bojasmó se, *á-dik-šā-ma* ἐ-δέικ-σα-μεν; dakle recimo aorist *věšъ rěhъ* od pomišljenoga presenta *věsomyъ* preko *ved-so-mъ*, *rě-homyъ* preko *rek-ho-mъ*.

Ali za osnove na suglasno običniji je u slovenštini aorist, koji se isto tako gradi kao baš pomenuti, samo da ima osnova glav-noga glagola takodjer tematski vokal ali svuda nasporen na o, koje samo na kraju rieči (u 2. i 3. sing.) slabi na e: *vedo-hъ*, *reko-hъ*. Miklošiću je to o, e veznim vokalom, jer se aorist gradi od osnove infinitiva.

Slovenština izgubiv prosti imperfekat gragjen na indsku i grčku stvorila ga je po načinu i primjeru složenoga aorista načinjenoga pomoćnim glagolom, komu je osnova *as* i to po Miklošiću *sitzungs-berichte der k. k. akademie der wissenschaften phil. hist. classe LXXVII. band I. heft pag. 5—30* tako, da se tematski vokal e stupnjuje na ě, kojim se ě označuje trajanje čina. Nitko ne poriče, da je *h* onoga izvora, koga no je *h* u aoristu: *h* je naime namjest-nikom onoga *s*, koje dolazi u pomoćnom glagolu *jes*, jer u aori-stu u starijih spomenicih dolazi *s* i *h*. Tako je oblik recimo *pletěhъ*, *bijahъ*, *možahъ*, *dvigněhъ*, *iměahъ*, *ljubljahъ*, *byvaahъ*, *jem-ljahъ*, *zověhъ*, *dějahъ*, *krasujahъ* nastao od *plete*, *bije*, *moge*, *dvigne*, *iměje*, *ljubie*, *byvaje*, *jemie*, *zove*, *děje*, *krasuje* preko *pletě-hъ*; *bijě*, *bija-hъ*; *može*, *možě*, *moža-hъ* itd., a oblik *pletěahъ*, *bijaahъ*, *možaahъ*, *dvigněahъ*, *ljubljaahъ*, *jemljaahъ*, *zověahъ*, *dě-jaahъ*, *krasovaahъ* da je je načinjen po analogiji onih veoma mnogobrojnih oblika imperfekta, koji imaju pred *h* slovke *aa* ěa: *byvaahъ*.

Tom su teorijom doduše krasno protumačeni imperfekti, koji se grade od osnove presenta *s* tematskim vokalom, ali imperfekti, koji se očevidno od infinitivne osnove grade, neimaju one oznake trajanja; trajanje bo im se označuje onim po analogiji priuzetim a: *gorěahъ* od *gorě* + analogično a + *hъ*; *iskaahъ* od *iska* + analogično a + *hъ*; *krasovaahъ* od *krasova* + analogično a + *hъ*, a za tim *pletěahъ* od *plete*, *pletě* + analogično a + *hъ*; *bijaahъ* od *bije*, *bijě*, *bija* + analogično a + *hъ*. — Veoma je

mučno uvjeriti se, da je ono a nastalo analogijom, kad ga u najstarijih panonsko-slovenskih spomenicih u toli rabljenom vremenu ima preko pet puta toliko, koliko ima oblika bez njega, gdje mu inače mjesta neima. Pocrpao sam imperfekte iz tri panonsko-slovenska spomenika: iz zografskoga evangjelja (Jagić), iz suprasalskoga kodika (Miklošić) i assemanova evangjelja (Črnčić), da vidim, kako brojevi govore. Evo malo niže sve oblike jedno uz drugo, napried idu oblici na aahъ čahъ, čehъ, e'htъ, a'htъ u kojih je po Miklošićevu tvorenju *a* analogijom umetnuto, a za njimi *kursivom* oni drugi, koji su nastali samo nasporom tematskoga e.

1. Glagoli bez vrstnoga nastavka:

bi percutere: bičaha (čitaj bijaaha) zogr. ioan 19/3; assem. 117. 118. 122; bčaha zogr. marc. 15/19 luc. 22/64 23/27 24/27. 53. *bijaše*: sup. 130. 407. 412; *bčše* zogr. luc. 18/13, assem. 82; *biča* zogr. mat. 27/30; *bija* sup. 32. 34. 54. 143 bis, 367. by esse: bčaše zogr. mat. 14/21 luc. 2/4 4/29 9/14 24/10 ioan 1/1 ter 19/42; sup. 5. 7 ter. 11. 12. 13 bis. 19. 26. 29. 32. 33. 34 bis. 35. 38. 40. 41. 42. 44. 47. 48. 50. 51. 56. 57 ter. 58. 64. 82. 88 sexies. 89 bis. 90. 92 93. 94. 95. 101. 108. 111. 114. 115 ter. 120. 121. 122. 123. 124 134. 136. 139. 141. 148 bis. 150. 151. 152 bis. 154. 155. 157 bis. 162. 164. 171. 175. 190. 191. 199. 201 bis. 202. 208. 209. 217. 257. 261 bis. 273. 295 bis. 296. 305 bis. 308. 310. 312. 323 bis. 326. 327. 331. 332. 333. 334. 379. 384 bis. 394. 395. 400. 402. 403. 406. 416. 418 bis. 426 ter. 427. 428. 429 quater. 430 bis. 431. 436. 439 ter. 440. 445. 449. 450 bis., assem. 2. 4 bis. 7. 8. 9. 19 bis. 24. 31. 36. 61. 63 quater. 66. 70. 71. 78. 89. 90. 91 bis. 96. 100. 124 bis. 148. 149. 168. Amo ide i bčaše zogr. ioan. 10/6. bčasta sup. 4. 5. 7. 10. 86. 150. 154. 155. 299. 429. bčāšete zogr. mat. 4/18 marc. 1/16 9/4 14/40 luc. 1/6. 7 7/41 23/12; assem. 127. bčaha zogr. mat. 9/36 24/38 27/54. 55. marc. 1/36 2/6. 15. 18. 25 3/21 4/36 6/31. 34. 9/6 10/32 14/4. 56 15/40 luc. 1/65 2/8 5/17 bis. 29 6/33 8/2. 38. 40. 45. 9/18. 32 15/1 22/49, bčaho 23/53, 24/27. 53 ioan 1/244/8 9/8. 22 11/19 12/20 21/2; sup. 2 bis. 3. 4. 11. 20. 23. 38. 50. 55. 58. 71. 73. 88. 95. 102. 115. 136. 142. 148. 160. 166. 168. 187. 188. 237 295. 296 bis. 297. 305 ter. 323. 328. 332 bis. 379. 397. 410. 444 bis; bčeha sup. 116, b'ha sup. 296; assem. 2. 4. 7. 8. 9. 24. 31. 36. 61. 63 quater. 66. 70. 71. 78. 89. 90. 96. 100. 124 bis. 148. 149. 165. beaho 4. b'ha sup. 39. 50 assem.

31. 33. 63 quater. 177. bljud custodire: bljuděaše sup. 69. 179. da d dare: daděaše zogr. marc. 11/16, sup. 152. dъm tu mefacere: *dъměše* se sup. 175. do vъl sufficere: do vъlěaše sup. 62, do vъlěaha sup. 431. gręd venire: gręděaše zogr. luc. 18/43; sup. 257; gręděěše sup. 257; gręděaha zogr. ioan 4/30; assem. 25 (grjęděaha). id ire: iděaše zogr. mat. 26/58 marc. 2/13 5/24 14/54 luc. 4/30 7/6. 11 8/42 19/28 22/47 23/27 24/15 ioan 4/50 6/2 8/59 18/15; sup. 26 bis 60. 79. 101. 164. 207. 213. 217. 254. 361. 440; idě'se sup. 360 assem 15. 20. 27. 48. 65. 67. 71. 80. 106. 115. 150. 166. iděahově sup. 217 iděašete zogr. mat. 28/8 luc. 24/28; assem. 4. 176. iděašeta sup. 359. iděasta sup. 151. 359 iděaste assem. 125. iděaha zogr. marc. 9/30 luc. 14/25 ioan 8/2 12/11; sup. 42. 43. 67; assem. 13 bis. 65. 93. 98. 149. ja d. ěd edere: jaděaše sup. 265. 411; ěděaha zogr. luc. 6/1 15/16 17/27. 28; assem. 66. 85. *jaděhъ* sup. 224. jad vehi: ěděaha zogr. ioan 6/17. 21. krad furari: kraděaše sup. 360. kry occultare: *kryjaše* sup. 157. mog posse: moža aše zogr. mat. 8/28 26/9 možaa'etъ 22/46, marc. 1/45 5/4 6/5. 19 14/5 luc. 19/3 ioan 11/37; sup. 8. 88. 105. 108. 116. 176. 201. 214. 229. 255. 259. 305. 311. 325. 380, 442. (moža'se) 312; assem. 47. 61. 81 96. 103. 167. 173 možaasta sup. 86 možaha zogr. marc. 4/33 luc. 8/19 ioan. 21/6; sup. 2. 23. 143. 313. 332. 333. (moža'ha) 331; assem. 34. 69. 177. *možaše*: sup. 175; *možaha* zogr. ioan. 12/39. mъl: molere: me-ljaaše sup. 446. mъr mori: mьrě'ha sup. 296. my lavare: *myěše*: zogr. ioan. 5/4; assem. 18. *obrět* (obrěta?) invenire obrěštaahъ sup. 394. pek se *πέλειν*: pečaaše se zogr. ioan. 12/6; sup. 216. 306. 438; assem. 97; pečaašte se sup. 295. pě canere: pojaasta sup. 4, pojaaha sup. 90. *pojaše* sup. 89 bis. 171; *pojaha* sup. 51. 237. 313. pi bibere: pijaaše sup. 265. *pijasta*: sup. 429; *pijaha* sup. 371, 431; *pěha* zogr. luc. 17/27. 28. pozna: no-scere: *poznaašete* zogr. luc. 24/16. prědъtek praecurrere: prědъtecaaha sup. 354. rast crescere: rastěaše zogr. luc. 1/80 2/40; assem. 152. 160. 168. rastěěše sup. 29; slu nominari: slověěše sup. 41. spě proficere *spěaše* zogr. luc 2/52 assem. 152. strěg custodire: strěžaha sup. 334 assem. 123. sъmě audere: *sъměaše* zogr. mat. 12/34 ioan. 21/12; sup. 105. 312 (sъ.); assem. 130. 178; *sъměaha* zogr. luc. 20/40, *sъměaha* sup. 331. sъnid descendere: sъniděaše sup. 380 i sniděaše sup. 380. tek currere: tečaaše sup. 78. 270 tečaašete assem. 176

tečaaha sup. 2. 31. 95. 354. tres movere: trečāše se sup. 370.
 trešeše sup. 237. ved $\acute{\alpha}\gamma\epsilon\iota\nu$: vedčāše zogr. luc. 4/1 vedčaha zogr.
 luc. 23/32, sup. 13. 29. vlěk trahere: vlčcaaha sup. 28. 29. 32.
 vъri clamare: vъričāše zogr. marc. 10/48; assem. 80 vъričasta
 assem. 56. vъričaha assem. 117 bis. 122. 132. vъričše zogr. luc. 18/39,
 vъrijaše sup. 3. 238. 255. 291. 318. 319. 400 bis, vъrijaše sup. 130.
 201. 341, vъrjaše sup. 363 vъričaha zogr. mat. 27/23 marc. 3/11
 ioan 19/12. 15; vъrčaha zogr. marc. 11/9; vъrijaha sup. 2. 37.
 zna noscere: znaaše assem. 148. živ vivere: živčāše zogr. luc.
 8/27, ioan 1/40 11/54 sup. 41. 90. 180. 360 bis 430; assem. 5.
 7.33. 69. žbr $\theta\acute{\upsilon}\lambda\iota\nu$: žbrčaha zogr. marc. 14/12.

Glagoli s vrstnim nastavkom *na*:

isъhna siccari: isъhnejaše sup. 363. podvigna erhebn: po-
 dvignejaše sup. 255. sъhna siccari: sъhnejaše sup. 254. zadъhna
 se suffocari: zadъhnejaše se sup. 353. ostanā inf. cstatī se desi-
 stere: ostančaha se stydosti sup. 309.

Glagoli s vrstnim nastavkom *ě* (III. 2.)

běža fugere: běžaaha sup. 73. boja se timere: bojaaše sup.
 290. bočāše assem. 173. bočāšete se zogr. ioan. 9/12, bočaha se
 zogr. marc. 9/32 10/32 11/32 luc. 9/45; assem. 15. bočh se
 zogr. luc. 19/21; bočše se zogr. marc. 6/20, bojaše se sup. 33.
 59; bočšete se assem. 31; bočha se zogr. marc. 11/18 16/8 luc. 22/2;
 assem. 174. bolě aegrotare: bolčāše zogr. ioan 4/47 11/2 sup.
 230; assem. 15. 95; bolčaha sup. 296. dostoja oportere: do-
 stočāše assem. 75. 89. dostočše zogr. marc. 2/26 luc. 6/4 13/16
 ioan. 4/4; assem. 66. drъža tenere: drъžaaahъ sup. 394; drъ-
 žaaše sup. 214. 409 drъžaašete zogr. luc. 24/16, drъžaha zogr.
 luc. 4/42 19/48. hotě velle: hotčāše zogr. mat. 27/34 marc. 4/37
 6/19 7/24 9/30 10/32 luc. 9/31 10/1 15/28 18/4. 13 19/4, ioan 6/71
 7/1 11/51 12/4. 33 21/18; sup. 18. 42. 90. 114. 143. 168. 175 ter.
 212. 217. 305. 308. 331. 334. 354. 359 sexies. 363. 422. 439. 541.
 450. 451; assem. 20. 27. 34. 39. 55. 81 bis. 82. 85. 93. 94.
 97. 116. 123. 128. 151. 173 hotčaha zogr. mat. 27/15 ioan.
 6/11. 21 7/44 16/19; sup. 278. 296. 308 332 quater 333. 334
 433 (hotčha 14); assem. 13 bis. 28. 40 bis. 59. 83 112. 122.
 hotčše assem. 33.; hotčha zogr. ioan. 7/39. kriča clamare:
 kričaaše sup. 201, kričaha sup. 38. leža iacere: ležaaše zogr.
 marc. 1/30 2/4 luc. 5/25 16/20 ioan. 5/3; sup. 45. 225. 353. 403. 419

(leža'se 159); *assem.* 18. 64. 68 *ležaaha sup.* 154. 410. *lěšta* se splendere: *lěšta'se se sup.* 64. *mlěča tacere: mlěčaše zogr.* marc. 14|61 *sup.* 324. 360; *assem.* 106. *mlěčaaha zogr.* mat. 3|4 9|34; *sup.* 133; *assem.* 89. 104. *mlěčaše sup.* 211; *mьně putare: mьněaše sup.* 28. 155. 163. *mьněaše* 394. 404, *mьněěše* 228. *mьněaha zogr.* luc. 19|11. *ioan* 13|29; *sup.* 22. 38. 432; *assem.* 35. 161. *naleža instare: naležaaše zogr.* *ioan.* 11|38, *assem.* 97. *nena vidě invidere: nena viděaše sup.* 291 *nena viděaha zogr.* luc. 19|14. *odrěža continere: odrěžaaše zogr.* luc. 5|9 *assem.* 63. *otzstoja distare: otzstojaše sup.* 201. *romьně meminisse: romьněsta sup.* 155, *romьněaha sup.* 339. *prěmlěča tacere: prěmlěčaše sup.* 308. *prěstoja assistere: prěstojaha sup.* 354. *prě pugnare: prěaha se zogr.* *ioan.* 6|52. *assem.* 17. *prileža adiacere: priežaaše sup.* 59 *priležaha zogr.* luc. 23|23. *priležaha zogr.* *ioan.* 8|7. *prisědě assidere: prisěděaha sup.* 334. *sědě sedere: sěděahъ assem.* 106 *sěděaše zogr.* mat. 13|1 26|69 28|2 marc. 10|49 luc. 18|35 22|55 *ioan.* 4|6 6|3 11|20; *sup.* 90. 92. 175. 334; *assem.* 24. 79. 96. 106. 107. 125 *sěděaha sup.* 11. 324. *sěděhъ zogr.* mat. 26|58; *sěděše zogr.* mat. 26|58. *slyša audire: slyšaaše zogr.* luc. 10|39 23|8; *supr.* 123. 179; *assem.* 130 *slyšaha zogr.* marc. 6|54 11|14 luc. 16|14; *sup.* 4. 14. 421. 430; *assem.* 79. *stoja stare: stojaaše sup.* 105 *stočaše assem.* 4. 13. 115, 176 *stočaha zogr.* luc. 23|10. 35 *ioan* 19|25; *assem.* 119 bis. 164. *stočše zogr.* mat. 13|2 *ioan* 1|35 18|16 19|29; *stojaaše sup.* 104. 151. 161. 171. 309. 324. 328. 353. 386. 402. 449; *assem.* *stočše* 40. 114. 120. 137. *stočaha zogr.* mat. 12|46 luc. 23|49 *ioan* 6|22 18|18; *assem.* 115. 120. 132; *stojaha sup.* 88. *stydě se erubescere: styděaha se zogr.* luc. 13|17; *sup.* 331; *assem.* 75. *stьleža decumbere: stьležaaše assem.* 91. *stьpa dormire: stьpaaše sup.* 265; *stьpaaha zogr.* mat. 25|5; *sup.* 102. 273. 275 bis; *assem.* 101. *svьtělucere: svьtělčaše sup.* 108. *trьpě perferre: trьpěaše sup.* 360. 370. 399. *trьpěěše sup.* 121 323. *tьšta se properare: tьštaaše se sup.* 28; *tьštaaha se sup.* 354, *tьš . . . 442. umьně se dubitare: umьněaše se sup.* 175. *ustoja καθιστύνει: ustočha zogr.* luc. 23|23. *vědě scire: věděahъ zogr.* *ioan.* 11|42; *assem.* 97. 102 *věděaše zogr.* mat. 27|18 marc. 9|6 15|10 luc. 6|8 19|22 *ioan* 2|9. 24. 25 5|13 6|6. 64 13|18 18|2; *sup.* 37. 179. 223 (*věděěše* 34 232 bis. *věděěše* 266); *assem.* 10. 19. bis. 27. 66. 102. 104 114. 122. 176 *věděasta ass.* 152 *věděaha zogr.* marc. 1|34 3|12 luc. 4|41 *ioan* 2|9; *sup.* 2. 13. (*věděěha*) 331. 451; *assem.* 10. 176. *věděěše*

zogr. mat. 25/26. sup. 273. vidě videre: viděaše sup. 92 bis. 123. 156. 308. 434. (viděše sup. 399.) viděaha zogr. marc. vřz 3/10 ioan. 6/2 sup. 34. 37. 308. 430. 444. 447 (viděha 84), assem. 13. višě: pendere: visěše sup. 369. vřzleža ανακείσθαι vřzležaaše sup. 360, assem. 104 (vřz.) vřzležaaaha zogr. mat. 9/10 marc. 2/15; assem. 47. 91. zazřě μέυφεισθαι: zazřěaha zogr. marc. 7/2. zřě spectare: zřěahř sup. 394 zřěasta ass. 14 zřěašete zogr. marc. 15/47 zřěaha sup. 334 (zřěha sup. 25). zřěsta sup. 107 (aor.?)

Glagoli s vrstnim nastavkom i:

blagodarřstvi gratias agere: blagodarřstvěaše (= blagodarřstv'jaaše) sup. 220. blagoslovesti bene dicere: blagosloveštaaše zogr. marc. 10/16. blagoslovi bene dicere: blagoslov'ěaše zogr. luc. 24/51, blagoslově(a)še (= blagoslov'j(a)aše assem. 36. blagosloviasta sup. 4. blažni στανδαλιζειν: blažněaha zogr. mat. 13/57. blažni beare: blažaaše sup. 281. blađi errare: blaždaaše sup. 383. cěli sanare: cěľaše zogr. luc. 4/40, cěljaaše sup. 366. 367. cě'ěaha se zogr. luc. 6/18; assem. 139. 169: cě'ěaha se. čini componere: činjaaše sup. 205. čudi se mirari: čjuždaaha se zogr. luc. 1/21 ioan 4/27; assem. 25. 167. 168; čuždaaha se sup. 291. davi suffocare: davlěaše assem. 55. divi se mirari: div'ěaha se zogr. mat. 7/28 12/23 13/54 19/25 (22/33; divěaha se = divjaaha) marc. 10/26 11/18 luc. 9/43 11/14 ioan 7/15 assem. 21. 44. 57. 92. 127. 166. div'ěha se sup. 13. 38 div'jahā se sup. 102. dviži zveiv: dvižaaše sup. 175. gnaši se abominari: gnašaaše se sup. 270. gnušahř sup. 127. goni pellere: gonjaaše sup. 157 bis, gońěaše sup. 30; gonjaaha sup. 354. goněha zogr. ioan. 5/16 gotovi parare: gotovijaše sup. 142. 220. 297. hodi incedere: hoždaaše zogr. ioan 7/1 11/54 (hožděaše = hoždjaaše ioan 21/18); sup. 151. 360. 383. 444; assem. 18. 27. 29. 33. 39. 52. 66. 89. 97 hoždaašete zogr. luc. 2/41; assem. 152 hoždaaha zogr. marc. 15/41; sup. 67; assem. 20. hoždaše zogr. ioan 5/9 8/59 10/23; hoždahā zogr. ioan 6/66. hrani custodire: hraněaše zogr. marc. 6/20; assem. 173; hranjaaše sup. 361. 430. huli blasphemare: hul'ěaše zogr. luc. 23/39 sup. 30; assem. 119. 123 hul'ěaha zogr. mat. 27/39 marc. 15/29; assem. 118. 123; huljaaaha sup. 367. hvali laudare: hval'ěše se sup. 160. icěli mederi: icě'ěaše zogr. luc. 6/19 sup. 380 icě'ěaha zogr. marc. 6/13. izgoni expellere: izgonjahř sup. 224. (izgonja?) ishodi

exire: ishoždaaše zogr. marc. 1|5 11|19 luc. 4|37 6|19; sup. 134. 142. 157. 209. 212. 296. assem. 139. 153. 154. 170; izhoždaaše sup. 151 ishoždaaha zogr. luc. 4|41. *ishoždaha* zogr. ioan. 8|9. iznosi efferre: iznošaaše sup. 362; iznošaaaha zogr. luc. 1|80 22|59; assem. 65 152. 160. 168. jari se irasci: *jarěše* se sup. 10. javi ostendere: *javyjaše* sup. 60. 69. 309. 366. 370. krěpi roborare: krěpl'ěaše zogr. luc. 1|80 22|59; assem. 152. 160. 168 krěpl'ěaha se zogr. luc. 23|5. *krěpjaha* se sup. 55. krěmi alere: *krěmjjaše* sup. 157. krěsti baptizare: krěštaaše zogr. ioan 4|2; sup. 311. 423 (krě); assem. 7 krěštaaha assem. 7. 153. 154. lěni se pigrum esse: lěňěaše se sup. 432. ljubí amare: ljub'ěaše zogr. ioan. 11|5. 36 13|23 19|26 20|2 21|7. 20; assem. 39. (95: ljub(1)ěaše) 96. 120. 132. 164. 176. 177. *ljubjjaše*: sup. 157. 284. 443 ljubjjaaha sup. 105. 449. mlěvi distrahi: mlěvl'ěaše zogr. luc. 10|40, mlěv'ěaše = mlěvjaaše assem. 130. *množi* se augeri: množaaha sup. 431 (množa [III. 2]?) moli orare: mol'ěaše zogr. ioan 4|48; assem. 15. 55. 70. 71. 82. 85. 105 134; sup. moljaaše 28. 209. 216. 218 bis. 270. 325. 406. 409 bis. 411. 423. 445 ter.; mol'ěaše 12 moljaasta sup. 155 mol'ěaha zogr. mat. 8|31 marc. 6|56 8|22 luc. 7|4 8|31. 32 ioan 4|31. 40 12|21; sup. moljaaha 23. 151. 296. 349. 401. 406. 413. 422. 438; assem. mol'ěaha 25. 26. 33. 47. 67. 92. *moljjaše*: sup. 18. 42. 88. 131. 142 151. 207. 210. 257. *mol'ěše* sup. 73 *moljasta* sup. 4 86. 149. 150. 187. *molěhom'* sup. 53. *moljaha* sup. 26. 28. 257. mači torquere: mačaaše sup. 37. 448 mačaaha sup. 56. 187. *mačaha*: sup. 190. mudi (*mađi*) cunctari: maždaaše zogr. luc. 1|21 muždaaše assem. 167. mysli cogitare: myšl'ěaše zogr. luc. 12|17 myšljaaše sup. 181. 325 assem. 73 myšl'ěaha zogr. marc. 11|31 luc. 20|14; myšljaaha sup. 27. *myšljjaše* sup. 181. nosi ferre: nošaaše zogr. ioan 12|6; sup. 48. 431; assem. 97 nošaasta sup. 429 nošaašeta sup. 360 nošaaaha sup. 48 bis. 104. nudi, nađi cogere: nuždaaše sup. 157 (nužda'ěše sup. 86) naždaaste assem. 4; naždaašete zogr. luc. 24|29 assem. 4. nuždaaha sup. 28. 50 ter. oblači induere: oblačaaše zogr. luc. 8|27 16|19 assem. 69. 160 (možda oblača). oběhodi circumire: oběhoždaaše zogr. marc. 6|6; sup. 141(obě). 212: obhoždaaše. ohodi abire: ohoždaaše assem. 18. oěhodi abire: oěhoždaaše zogr. luc. 2|37, oěhoždaasta sup. 151 oěhoždaaha sup. 277. 359. 401. pali urere: (pal'ěha sup. 28). pění spumare: pěnjaaše sup. 297. plěni captivum abducere: plěnjaaha

sup. 142. p o h o d i ambulare: pohoždaaše zogr. luc. 18|3; assem. 44. 81 pohoždaaha zogr. ioan 19|31; sup. 102. 151. 363. 401. 430. 438 (pohoděaha = pohod'jaaha 450); assem. 7. 70. 117. p o k o r i se obedire: pokorěaha se sup. 22. pokoraaha se sup. 24. p o m o l i precari: *pomoljahomz* sup. 53. p o n o s i vituperare: ponošaašete zogr. mat. 27|44 marc. 15|32. p r ě t i minari: přěštaaše zogr. marc 3|12 8|15 luc 8|29 23|40; sup. 145. 185. 312. 362. 367. 409; assem. 56. 69. 119. 123 přěštaaha zogr. marc. 10|13 14|5 luc. 18|15. 39; assem. 80. p r i b l i ž i se appropinquare: približaaše zogr. luc. 22|1. p r i h o d i advenire: prihoždaaše sup. 151 assem. 81 prihoždaaha zogr. marc. 1|45 sup. 102 151, 363. 401. 430. 438. assem. 7. 11. (prihoděaha = prihod'jaaha sup. 450). p r i n o s i adferre: prinošaaše sup. 258. 291 398 prinošaaaha zogr. marc. 1|32 10|13 luc. 18|15; sup. 225. 413. p r i v o d i adducere: privoždaha zogr. luc. 4|40; sup. 14 354. p r o h o d i transire: prohoždaaše zogr. mat 4|23 9|35 luc. 5|15 7|41 13|22 17|11 19|1; assem. 44. 50. 76 prohoždaaha zogr. luc. 9|6. assem. 70. p r o s i quaerere: prošaaše sup. 18. 152 341 prošaaaha zogr. marc. 15|6 luc. 23|25; sup. 276. 412. (prošaha sup. 363). r a č i velle: račaaše sup. 127. r a d i, r o d i curam gerere: raděaha = rad'jaaha, ako oblik nije od raděti, sup. 134; r o ž d a a h a sup. 334. r a s h o d i se dissolvi: rahoždaaše se sup. 83 s a d i plantare: saždaaha zogr. luc. 17|28. s l a v i celebrare: slav'ěaše zogr. luc. 13|13; assem. 74 slav'ěaha zogr. marc. 2|12 luc. 5|26 7|16; assem. 64 65. *slavbjaše* sup. 85. 160. 190. 395; *slavbjasta* sup. 106 *slavlěha* zogr. mat. 15|31, *slavbjaha* sup. 14. 237. 432. 450. s l u ž i ministrare: služaaše zogr. mat. 8|15 marc. 1|3 luc. 4|39 12|2; sup. 73. 208; assem. 46. 97 služaha zogr. mat. 4|1 marc. 1|13 15|41 luc. 8|3; sup. 354; assem. 157. s t a v i statuere: *stavbjaše* sup. 142. 175. 430; *stav(b)jaše* sup. 149 *stavbjaha* sup. 22. 301. 447. 450 s t r o j i parare: strojajaše sup. 289. s u š i siccare: *sušasta* sup. 429. s ť b l a z n i scandalum praebere: *sžblažněha* zogr. marc. 7|24 (možda sžblažnja). s ť h o d i descendere: sžhoždaaše zogr. luc. 10|30. 31; assem. 72. 73. s ť k r u š i conterere: sžkrušaaaha zogr. marc. 5|4 s ť m o t r i spectare: sžmotraaše sup. 69, sžmoštraaha sup. 137. *sžmotrěše*: sup. 175. s ť t v o r i facere: sžtvorěaha zogr. marc. 3|6. t a j i occultare (možda taja): *tajaše*: sup. 110, *taěše* assem. 163. 168. *tajaha* sup. 73. t ě š i consolari: těšaaše sup. 64. t o č i agere, fundere: točaahz sup. 46. t o m i affligere: *tomijaše* sup. 175. t a ž i urgere: tažaaše sup. 153.

296. 442 *tažaasta* sup. 155. *trudi se laborare: truždaahъ se* sup. 46 *truždaaše se* sup. 205 bis. 360. *tvori facere: (zъlo) tvorjaahъ* sup. 331 *tvorējaše* zogr. marc. 6|20. 21 15|8 luc. 9|34 *tvorējaše* luc. 24|28, ioan 2|23 5|16 6|2; assem. 4. 13 bis. 173 bis.; *tvorjaaše* sup. 291. 405. 442; *tvorjajaše* sup. 360 *tvorjačše = tvorjajaše* sup. 205; *tvorējaše* sup. 329. *tvoraaše* sup. 148. 152. 313. 431. 432; *tvorējaše* sup. 14. 151. 202. 206. 218. 292. 399. 434; *tvorējaše = tvorjaaše* sup. 146; *tvorējaše* sup. 325. 399 *tvorējaha* zogr. luc. 6|23. 26 *tvorjaaha* sup. 297. 331; *tvoraha* sup. 166; *tvorējaha* sup. 11. 64. 82. 244. 296. 370 bis. *tvorjaše: sup.* 201. 202. 435; *tvorējaše* sup. 14. 41. 73. 325. *tvorasta* sup. 18 *tvorjaha* sup. 287. *uči docere: učaaše* zogr. mat. 5|2 marc. 1|21 2|13 9|31 10|1 luc. 5|3 ioan 7|14 8|2; sup. 52 161. 306. 307. 309. 364; assem. 21. 63. 93. 127. 137 *učaha* sup. 33. 52. 297. *učaše: zogr. mat.* 13|54. *uisti affirmare: uištaše* sup. 431. *vadi accusare: važdahā* zogr. ioan. 8|10. *veseli se delectari: veseljaahomъ se* sup. 229; *veselčaha se* sup. 423. *vlači trahere: vlačaha* sup. 104. 419. *vъhodi inire: vъhoždaaše* sup. 209. *vъlazi ingredi: vъlažaaše* assem. 18; *vъlažaha* sup. 102. *vlažaaše* zogr. ioan. 5|4. *vъshodi ascendere: vъshoždaaše* zogr. marc. 6|56. *vъzbrani κολύειν: vъzbraňeše* zogr. mat. 3|13. *vъznosi ἀνυφέρειν: vъznosaaše se* zogr. luc. 24|51; assem. 36. *vъzvodi educere: vъzvoždaaše* sup. 204. *zahodi δύειν: zahoždaaše* zogr. marc. 1|32. *ženi se γαμειν: ženěaha se* zogr. luc. 17|27.

Glagoli s vrstnim nastavkom *a*:

bъrati se pugnare: b'rahomъ se sup. 53. *glagola loqui, dicere: glagolaahъ* zogr. ican. 12|49 supr. 281 bis. *glagolaaše* zogr. marc. 2|2 25, 27 3|23 4|21. 24. 26. 30. 33. 34 5|28. 30 6|4. 10. 14. 18 7|14. 20. 35. 8|24. 32 9|1. 24. 31 12|35. 38 14|31 luc. 1|64 2|38 3|8. 11 5|36 6|5. 20 8|4 9|11. 23. 31. 33 10|2 11|27. 37 12|54 13|13 14|7. 12 15|32 16|5 21|10 23|33. 42 ioan 2|21. 22 4|27 6|65. 71 8|27 12|33 sup. 16. 23. 38 ter 52. 56. 58. 65 bis. 74. 77. 78. 82. 101 ter. 105. 171. 181. 185. 211. 223 bis. 224 bis. 228. 246. 258. 261. 263. 269. 281. 284. 301. 307 ter. 308. 311. 313. 332. 349. 360. 362 ter. 364 quater. 372. 408. 410. 412. 433. 444. 450. 451 *glagola'se* sup. 225. 264. assem. 7 bis. 20 bis. 23 bis. 25. 27. 28. 31. 34. 48. 66. 74. 89. 90. 92 bis. 93 bis. 119. 123. 128 130 139. 144. 155 bis. 168. 172 bis *glagolaasta* sup. 10. 358 *glagolaahomъ* sup. 53 *glagolaaha* zogr.

mat. 9|11 27|41 marc. 2|16 3|21. 22 4|38. 41 5|8 6|15 bis. 9|26
 11|5 14|2. 17 15|3. 31. 35. 16|3 luc. 6|11 22|65 24|10 ioan
 8|25 9|16 10|41 11|47 12|29 16|18 19|3. 21; sup. 14. 22. 24. 53.
 54. 101 ter. 123. 158 bis. 188. 238. 243. 285 ter. 286. 288. 300.
 312. 354. 367. 383. 433 (glagola'ha 286); assem. 13. 14. 17. 19. 20
 ter. 21. 22 bis. 23. 25. 26. 28. 29 bis. 31 septies, 32. 33 bis. 40
 ter. 47. 50. 64. 89. 91. 96. 103. 112. 117. 118. 121. 123 ter. 144.
 166. 172 bis. 175. *glagolaše*: zogr. mat. 12|22 13|34 14|4 21|45
 ioan 5|18 6|3 7|13 8|31 9|9, sup. 56. 99; *glagolaha*: zogr. mat. 9|34
 13|45 26|5 27|12. 47. 49 marc. 2|24 ioan 4|33 5|10 6|14. 42 7|11.
 12 bis. 25. 31. 40. 41 bis. 8|19. 22 9|8. 9. 10. 16 10|20. 21.
 24 11|36. 56 12|29. *gna* pellere: ženěaha sup. 13. 145. *iska*
 quaerere: iskaaše zogr. mat. 26|16 marc. 14|11 luc. 6|19 9|9 19|3
 22|6; sup. 13. 233. 271 (iska'se 164); assem. 81. 103. 117. 139.
 169. *iskaa hově* assem. 152 *iskaašeta* assem. 152 *iskaašete* zogr.
 luc. 2|44 assem. 152 *iskaaħa* zogr. mat. 26|59 macr. 11|18 14|1.
 55 luc. 4|2 5|18 11|16 19|47 21|2 ioan 5|16 7|11; sup. 28. 354;
 assem. 10. 20 bis. 21. 22. 63. 95. 106. *iskaše*: zogr. ioan 19|12
iskahove zogr. luc. 2|48 *iskašeta* zogr. luc. 2|49 *iskaha* zogr. ioan.
 5|18 7|11. 30 10|39 11|8. 56. *kaz a* monstrare: kazaše sup. 306.
 310. 312. 400. *klica* clamare: klicaaha sup. 31. *kova* cudere:
 kovaaše sup. 292 *kovaaha* sup. 85. *liza* lambere: lizaaše sup.
 126. 170. *maza* ungere: mazaše sup. 290. 448. zogr. luc.
 7|38; assem. 134 *mazaaha* zogr. marc. 6|13. *meta* iacere: me-
 štaaha sup. 159. *obliza* lambere: oblizaaha zogr. luc. 16|21;
 assem. 68. *pisa* scribere: pisaaše sup. 90. 92. *pisaše*: zogr.
 ioan 8|6. 8. *plaka* flere: plakaaše se zogr. marc. 14|72 luc.
 22|62; sup. 201. 327; assem. 176 *plakaaha* se zogr. luc. 8|52 23|27.
 sup. 28, assem. 71; *plaka* lavare: plakaaha zogr. luc. 5|2 assem.
 73. *plva* spuere: plvaaha zogr. marc. 15|19 sup. 367, *pljuěha*
 assem. 118. *prijem a*prehendere: prijemljaše sup. 285. *pri-*
jemjaše: sup. 201. *ŗŗŗta* murmurare: ŗŗŗtaaha zogr. luc.
 5|30 15|2 19|7; assem. 17. 65. 81. 161. *ŗŗŗtaħa*: zogr. ioan.
 6|41. *skŗŗŗta* stridere: skŗŗŗtaaše sup. 9. 16. skŗŗŗtaaha
 sup. 300. *stena* gemere: stenaaha sup. 288. *strada* pati:
 stradaaha sup. 67 *ŗla* mittere: ŗlaaše sup. 354. 374 *ŗnima*
 se συνέρχομαι ŗnimaaha se zogr. luc. 5|15. *ŗka* trudere: ŗkaaha
 sup. 104. *ŗkaše* sup. 28. *vęza* ligare: vęzaaha zogr. luc. 8|9,
 sup. 354; assem. 69. *vŗziska* quaerere: vŗziskaaše sup. 161.
zŗda aedificare: zŗdaaše sup. 208. *zŗva* vocare: zŗvaaše sup.

360, assem. 40. zověaše sup. 390 zъvaaha zogr. ioan. 12|13, assem. 98. zověaha sup. 237. vъzъvaaha zogr. marc. 10|49. žь d a cunctari: žьdaaše sup. 230, žьděaše sup. 52 žьděaha sup. 26, židěaha sup. 95.

Glagoli s vrstnim nastavkom *ova* (od *ua*):

besědova dicere: besědovaaše sup. 270 besědovaašete zogr. luc. 24|41. *besědovaasta* assem. 3 *besědujaše*: supr. 223. 451. *blagověstьvova* εὐαγγελίζεσθαι: *blagověstvovaše* zogr. luc. 3|18. *cělova* osculari: cělovaše sup. 37 cělovaaha zogr. marc. 9|15. *darova* donare: darovaaše sup. 367. *krasova* ornare; superbire: *krasujaše*: sup. 259. *kupova* emere: kupovaaha zogr. luc. 17|28. *negodova* aegre ferre: negodovaaše sup. 370. *obrazova* formare: obrazovaaše sup. 370. *pokazova* ostendere: pokazovaaše sup. 74. *poslědova* sequi: poslědovaaše assem. 144. *prazdnova* festum celebrare: prazdnovaaha sup. 95. *radova* se lactari: radovaaše se sup. 79 radovaaha se assem. 75. 168. *radujaše* se sup. 432; *radovaħa* se zogr. luc. 13|17. *sъvědětельstvova* testari: sъvědětельstvovaaše zogr. ioan. 12|17, sъvědětельstvovaaha zogr. marc. 14|56. 57; assem. 98 127. (sъ..) *sъvětova* consulere: sъvětovaaše sup. 142. *trěbova* opus habere: trěbovaaše sup. 225; trěbovaahomъ sup. 101. *trěbovaše*: zogr. ioan. 2|24; *trěbujajaše* sup. 226. *věrova* credere: věrovaaše up. 437 věrovaaha zogr. ioan. 12|37; sup. 22; assem. 20. 34. 98. *věrovaħa* zogr. ioan. 7|5 12|11. assem. 34. *vъziskova* quærere: vъziskovaaše sup. 162.

Ovo toliko mnoštvo oblika na ěahъ aahъ s umetnutim a prema dosta neznatnomu broju oblika na ěhъ ahъ sve me sili misliti, da je ono *a ne* analogijom umetnuto, već bistven znak imperfekta. Tuj se, mnijem, ipak ne može uzimati, da je rjegji oblik i stariji kao kod aorista. Udara i to u oči: kad dolazi to analožko *a* svuda umetnuto, za što ga neima u istih spomenicih i u glagola III. 1. i V. 1.? za što se nikada ne čita n. p. imějaahъ, dělajaahъ, ako se gradi od osnove presenta iměje, dělaje, kako dolazi n. p. bijaahъ, pьjaahъ, vьpijaahъ od osnove bije, pije, vьpije?

Ali odkle ono *a*?

Držao sam do ne davna, da je Bopp ipak pravo slutio, kad je vergl. gramm. 2. 399 kazao: das slavische imperfekt ergibt sich als ein compositum des themas des hauptverbuns mit dem aus

dem isolirten gebrauche entwichenen imperfekt der sanskritischen wurzel, deren a sich in dieser slavischen zusammensetzung durch alle personen der drei zahlen unverändert behauptet hat, vielleicht in verwachsung mit dem augment. Gewiss ist, dass das hilfsverbum des altslavischen imperfekts in einigen personen namentlich in denjenigen, deren endung mit einem t anfängt, dem sanskritischen imperfekt der wurzel as überraschend gleicht, indem z. b. in der zweiten person plur. aste dem sanskritischen āsta und griechischen ἦστε gegenüber steht.

Boppa drži se i *Daničić*. Gledaj istorija oblika srpskoga ili hrvatskoga jezika 299, gdje veli: do — osnove dolazi od korijena, od koga je u slovenskim jezicima osnova *jes* glagolski oblik prošloga vremena koji bez ličnih nastavaka glasi *asa*—, od toga prvo a ostaje u slovenskim jezicima . . . Za Boppom povodi se i *Leskien* veleći: der hauptsächliche unterschied vom zusammengesetzten aorist besteht darin, dass das hilfsverb des imperfekts stets auf a anlautet.

Ovoj teoriji Bopporovoj Miklošić pag. 27. prigovara: nach Bopp's theorie wäre der vorgang dieser: an das thema des hauptverbumb's pisa ist ahъ aus altindischem āsam getreten, daher pisaahъ. Darauf dass mit aše in der II und III sing. das ain. āsis, āsit nicht stimmt, will ich kein gewicht legen, wol aber muss ich zu bedenken geben, ob, wenn das ain. imperfekt āsam in der II und III dual und in der II plur. āstam, āstām und āsta mit pisa verbunden wurden, die älteren formen wie pisaāseta pisaāsete möglich sind, welche ich als die echten imperfektformen glaube ansehen zu sollen. Dass in nesāhъ das dem ahъ vorhergehende ě hiemit nicht erklärt ist, ist klar.

Ja sam Miklošićeve prigovore ovako uklanjao: u indštini postoji jedan preterit od koriena as sa augmentom: a + as = ās u obliku āsam āsis āsit, āsva, āstam, āstām, āsma āsta āsan. Taj preterit rabi sām za se kao samostalno vrieme kao u grštini ἦν u latinštini eram itd., ali bez augmenta i bez početnoga vokala u obliku sam sis sit itd. rabi, da drugomu glagolu nastane preterit, aorist — Bopporov vielförmiges augment-praeteritum erster bildung —. Ali u indštini ima glagola (po Benfeyu § 853 i 856 s osnovom na ç sh ili h, u kojoj neima vokala a), koji grade preterit od koriena as s dodanim tematskim vokalom — po Boppu veznim vokalom — i augmentom: a + asa = āsa, nu opet bez augmenta i bez početnoga vokala u obliku sam sas sat, sāva satam

satām, sāma sata san, n. p. od diç: ádikšam, ádikšas, ádikšat itd. Ako je ono sam sīs sīt itd. nastalo od āsam āsīs āsīt itd., to se može pomisliti i oblik āsam āsas āsat, āsāva āsatam āsatām, āsāma āsata, āsan. Od toga tako pomišljenoga preterita glasio bi preterit u staroj slovenštini: ahъ aše(s) aše)t; ahově ašeta ašete; ahomъ ašete aha. Ovaj preterit mislio sam, iztiskan je odavna iz samostalne porabe: od onda kako mu je funkcije preuzeo složeni preterit od osnove by aor. byhъ impf. běahъ. Ono početno a — augmenat spojen s početnim vokalom a od as — ostalo je kod tvorenja imperfekta, a kod tvorenja aorista izpalo je, kao izpada u indštini i grštini, za to da bude koli po značenju toli po obliku razlika megju imperfektom i aoristom, pak sam to a držao da je jedini ostatak augmenta u slovenštini sačuvan s toga, što je spojen s početnim vokalom glagola. A imperfekat gragjen na indsku i grčku bez pomoćnoga glagola — prosti imperfekat — držao sam da je izčeznuo, iza kako je u porabu unišao složeni imperfekat, koji bi sve to više mah preotimao, kako su u zakutak potisnuti prosti aoristi kad su složeni mah preoteli te u srbštini neima prostoga aorista, jer što u knjizi dolazi, to nije iz naroda, već je uneseno iz stare slovenštine kao crkvnoga jezika. (Sravni Daničić istor. 320). Tako isto, mislio sam, nestalo je i u latinštini prostoga imperfekta, kad je počeo jeziku rabiti složeni imperfekat gragjen pomoćnim glagolom, komu je osnova fu, u obliku bam od fuam: legēbam od legefiam. Što se tiče tematskoga e, to ono nasporuje na ě kao i u latinštini: legēbam, da se tim nasporom označuje trajanje čina, pa i za to, da bude i tuj formalne razlike megju aoristom i imperfektom: vedohъ, vedēahъ, prem da se ne može tajiti, da je ta oznaka uz ahъ suvišna i prem da bi bilo a u ahъ suvišno uz naspor tematskoga vokala. Držao sam dakle, da je onaj imperfekat pomoćnoga glagola ahъ aše itd. stupao do osnove glavnoga glagola: pletēah od plete, pletēahъ, iskaahъ od iska-ahъ, nošahъ od nosi, nosie, noše, nošē, noša-ahъ.

Sada uvažujući Miklošičeve prigovore osobito onaj, da slovenština ne poznaje augmenta, i da neima uzroka, zašto bi se oblik pomoćnoga glagola u imperfektu razlikovao od oblika u aoristu, zabacujem ovu teoriju, kao zabacujem i onu, koju je Schleicher od Miklošića usvojio, po kojoj se imperfekat gradi preko jeh od jes, jer po njoj ne umijem tumačiti oblika vedēahъ, bijaahъ, ljubljaahъ, kao i teoriju dr. Fr. Müllera (über das latein. perfekt), jer od plet-aya-s-am ne mogu dobiti pletēahъ, tā od aja ne biva ēa,

prem da ai biva ě. Sada držim, da se imperfekat tako tvori, da se glagolskoj osnovi njegdje kakova je u presentu a njegdje kakova je u infinitivu dodaje ě, koje je identično s onim a, kojim se u indštini i grštini pravi perfektu osnova n. p. ind. věda grč. $\omega\acute{\iota}\delta\alpha$, koje a produženo u obliku ě dolazi u jedinom ostatku perfekta u staroj slovenštini: vědĕ, koji se oblik, na što je već Leskien Curtiusa opozorio, čudnovato podudara s aiolskim oblikom $\rho\acute{\omega}\acute{\iota}\delta\eta\text{-}\mu$, gdje dolazi α produženo i promijenjeno na η . Sravni i lat. vidēunt. Tomu se daje prigovoriti, da imperfekat nije vrijeme prošlosti već sadanjosti. Istina. Ali imperfekat ne rabi samo latinštini za pripovjedno vrijeme, nego već u klasičnoj sanskrštini preuzima funkcije preterita, najčešće u značenju grčkoga aorista (Bopp 588). Teži bi bio prigovor, da je ono ě rabilo za tvorbu perfekta s kasnijim značenjem preterita, a ne za oznaku trajnosti čina. To isto može se prigovarati i Boppovoj teoriji, po kojoj je a u ahṛ spojeno doduše s početnim vokalom pomoćnoga glagola augmenat, a augmentom označuje se samo prošlost čina. U tom pogledu ima Miklošičeva teorija svakako prednost pred svimi ostalimi teorijami, jer ona iztiče, da se naporom tematskoga e na ě prilikuje trajanje čina, prem da strogo uzamši u sṛplĕtati od sṛplesti nije označena toliko trajnost koliko iterativnost, niti je napor osnovnoga vokala, kad od perfektivnih glagola nastavkom a postaju verba iterativa, neobhodno potreban, kako kaže n. p. prigotovljati sup. 450 itd., i srbski gonjati od goniti i t. d. Ja uzimam: Dok je imperfekat već s funkcijom preterita živio, osjećalo se je svakako, da se onim ě označuje prošlost, pak nije toli nesgrapno pomisliti, da se je to ě kašnje počelo dodavati osnovi a k toj jošte prijašnja oznaka preterita hṛ. Tako je jedno vrijeme od pojedinih osnova — onih na suglasno — za preterit u porabi biti moglo jedno uz drugo do pet oblika, recimo od osn. ved: *vēdĕ (možda vēdĕ kao imperfekat s funkcijom preterita), vedṛ, vēsṛ, vedohṛ i vedĕhṛ (odkle vedĕahṛ), a od osnova na samoglasno do tri oblika, od osn. pi: *pija, pihṛ i pijaahṛ. Oblik *vedĕ *pija izčeznuo je rano. Oblici vedṛ i vēsṛ potiskivali su se pred vedohṛ u zakutak te su kriepko živjeli samo oblici vedohṛ i vedĕahṛ, pihṛ i pijaahṛ. Recimo da je u to doba jezičnoga razvoja nastajala potreba razlikovati i na preteritu trajanje čina, pak je jezik dulji oblik preterita primao za oznaku trajnosti prošloga čina. Tako to ě pripada osnovi imperfekta. Tomu ě asimiluje se prednje tematsko e, kako je n ě u nekṛto itd. nastalo od nevĕ

preko neě něě. Nu tematsko e moglo je postati ě i tako, da se megju e i ě umeće j da se ziev ukine pak se e sa j slieva na ě, kako se tematsko e sa imperativnim znakom i slieva na ě: veděte od vede-i-te. Tako je i vrstni nastavak ě u glagola treće vrste po Miklošiću stambildungslehre 433 nastao od staroindskogga nastavka ja premetnutoga na aj, što no u slovenštini glasi ej pak vezěti stoji mjesto vezejti. Napokon može tematsko e postati ě tako, da se megju e i ě umeće j da se ziev ukine pak se e sa j slieva na ě, kako se e u niječnoj čestici „ne“ slievne na ě, kad se na nju nasloni enklitični oblik jsmь, odkle biva něsmь, něstь itd. Ovo Miklošić tumači tako, da se je e na ě obratilo u zamjenu za izpalo j, lautlehre 52. 6. β) veli: „ě entsteht aus e zum ersatze eines nach diesem ausgefallenen consonanten: věstь aus vedstь . . ; so ist wohl auch něsmь aus nejesmь, richtiger nejsmь zu beurteilen: das jesmь hatte enklitisch sein e eingebüsst. (Vergl. lit. něra aus ně ĩra non est.) Sravni i novoslov. němam od ne jmam. Ovo se ě iza č ž š pak iza j mienja na a. Tim putem dolaze dva ě jedno do drugoga ili a do ě: ěě ili aě pa se megju nje umeće j, da se ziev ukine, iza koga se ě mienja na a pak se za tim j obično izbacuje, riedko ostaje n. p. bljud: bljude, bljudeě (bljudejě) bljuděč bljudějě, bljuděja obično bljuděa; mog: moge, može, možeě (možejě) možeě, možač, možajě, možaja, obično možaa; pi: pije, piječ (pijejě), pijěč pijač, pijajě, pijaja obično pijaa; dvignaj: dvigne, dvigneč, (dvignejě) dvigněč, dvignějě, dvigněja, obično dvigněa; hotě: hotěč, hotějě, hotěja, obično hotěa; ljubij: ljubie, ljublje, ljublječ, (ljubljejě) ljubljěč, ljubljač, ljubljajě, ljubljaja, obično ljubljaa; děla: dělač, dělajě, dělaja, obično dělaa; děja: dějač, dějajě, dějaja obično dějaa, ili děje, děječ (dějejě) dějěč, dějač, dějajě, dějaja obično dějaa, ili dě: děč, dějě, děja često děa; věrova: věrovač, věrovajě, věrovaja, obično věrova, ili rjegje: věruje, věruječ, (věrujejě), věrujěč, věrujač, věrujajě, věrujaja, věrujaa, obično sažeto věruja.

Ovdje je ěě prešlo na ěja obično ěa istim procesom, kojim od — ěěmь u sing. loc. masc. i neutr. složene deklinacije postaje ějamь obično ěamь; (gledaj Miklošić lautlehre 193 3. A. a), gdje veli: aus ěje wird durch ěe zunächst ěě, aus diesem durch das den hiatus aufhebende j — ěja und aus ěja — ěa im sing. loc. m. n. der zusammengesetzten declination): n. p. sup. 337 slovo sve-taago Epifanija . . . o sьnitii gospodi našego grobь nějамь po sьpasaьnei macě divьno byvьšu; sup. 348 вь адьстѣамь grobě

ležitъ; assem. 156 na krilě crkovъněamъ; assem. 45 li edinogo drъžit se, a o družěamъ ne brěšti vьčьnetъ; assem. 44 pri mori galileistěamъ; assem. 92 iže postyditъ se mene i moihъ slovesъ vь rodě semъ prěljuboděimъ i grěšъněamъ, i synъ člověčъ postyditъ se ego; assem. 47 vь c(ěsarъ)stvii nebesъněamъ (i 53); assem. 16 vь životě vьčьněamъ.

Na ovako pripremljenu osnovu stupa sa od *asami bez početnoga vokala kao u indštini. Od toga sa biva u slovenštini *he* (preko *se*), na što stupaju krnji osobni nastavci sing. m, s, t; dual vь, ta, te; plur. mъ, te, n(t). Pred nastavci m, mъ i n(t) nasporuje pomoćno, možda tematsko *e* u *he* na *o* kao u indštini *a* biva *ā* pred *m* i *v*, a u grštini *ε* biva *o* pred *μ* i *v*. U 1. sing. kad krajnje *m* otpada, slabi *o* na *ъ*, kao je sing. acc. *rabъ* nastalo od *rabo-m*, a u 3. plur. slieva se *o* sa *n* na *a*. Pred *e* mienja se *h* na *š*, a suglasno *s* i *t* u 2. i 3. sing. na kraju otpada bez traga. Tako dakle od gore navedenih oblika bljuděa, možaa, pijaa, dvigněa, hotěa, ljubljaa, dēlaa, dējaa i dēa, vėrovaā i vėruja glasi osnova imperfekta bljuděah, možaah, pijaah, dvigněah, hotěah, ljubljaah, dēlaah, dējaa i dēah, vėrovaah i vėrujah a 1. sing. bljuděahъ, možaahъ itd.

Malo spreda kazano je, da je oblik *ějahъ* i *ajahъ* veoma riedak. Kao što sam u spomenicih, koji su mi za ovu razpravu rabili, u sing. loc. masc. složene deklinacije samo jedan put našao oblik *ějамъ* sup. 337 grobnějамъ, tako sam našao samo jedan put oblik *ějаһъ* i šest puta *ajаһъ* sup. 363 smokovъnica isъhnějаše; sup. 218 to sъ nimъ pepelomъ rastvarěšě (čitam rastvarjajaše) sup. 289 č'to pače na dobro tvoreštaago podvižeši se aky Saulъ Daydom pomagaje a toboja pospěšajemъ, pače se na zavistъ strojajaše tebe imějаšte ijakovlji otroci draga'go i mađraago Josipa vь tьmnyj Eгyp'tъ pustišě...; sup. 205 vьsemi obrazy tvorjaěšě (čitaj tvorjajaše) spěhъ vьgoditi bogu sup. 146 Grigorii sъborbi tvorěšě (= tvorjajaše); sup. 360 mytare apostoly tvorjajaše. sup. 329 tvorějaše. Amo moglo bi se pribrojiti sav. 141 spějаše, sav. 30 sъmějаše i sav. 133 znajaše. — U drugih spomenicih čita se tako nješto češće. Tako n. p. u knjizi: Drevnij Slavjanskij perevodъ apostola i ego sudbby do XV. v. Grigorija Voskresenskago pag. 63, gdje se opisuje Tolkovyj apostolъ 1220. godine, navodi se vladějаhutъ 163, znajаhutъ 203, (dėjašetъ 231, dējаhu 33), pag. 99, gdje se opisuje ohridskij apostolъ napominje se imějаhomъ; itd. — Isto se čita i u kasnijih srbsko-slovenskih spomenicih n. p. u životu svete Petkě patriarha bugarskoga Jeftimija u Starinah IX. 55 imě-

jahъ, 53. 58 imějaše; u psaltiru Branka Mladenovića kojega je Miklošić u IV. knjizi Starinâ komad priobćio: bėjahu 48; bolėjahu 43, bolėjašete 33; itd. Isti navodi još iz mladen. bolėjahъ hotėjahъ, jaděahъ, mnějahъ, progrějahъ, uvedējah; iz šiš. čbtėjahъ, idėjahъ, rastėjahъ.

Imperfekat gradi se dakle od osnove imperfekta, koja se dobiva od osnove presenta ili infinitiva. U nekoliko glagola dobiva se osnova imperfektu od osnove presenta i od osnove infinitiva. Na moju grade osnovu imperfekta od osnove presenta 1) glagoli bez vrstnoga nastavka osim onih na *a* ili na *ě*, 2) glagoli s nastavkom *na*, 3) glagoli s nastavkom *i*; 4) glagoli njeiki s nastavkom *a*, koji se u presentu ne svršuju na -aja (V. 2 i 3); a od osnove infinitiva 1) glagoli bez nastavka oni, kojim se osnova svršuje na *a* ili na *ě* (osim pě = poj), 2) glagoli s nastavkom *ě*, 3) glagoli s nastavkom *a*, 4) glagoli s nastavci *ua* od kle ova; a od jedne i druge osnove dva tri glagola s nastavkom *a* i s nastavkom ova.

A. Od osnove presenta.

1. Glagoli bez vrstnoga nastavka osim onih, kojim se osnova svršuje na *a* ili *ě* (osim pě = poj).

osnova

glag. pres. impf.

oblik 1. sing.

męt,	-te, -teč, -(tejč), -tčě, -tějč, -tėja,	mętėja-hъ.
bljud,	-de, -deč, -(dejč), -dčě, -dějč, -dėja,	bljudėja-hъ.
tres,	-se, -seč, -(sejč), -sčě, -sějč, -sėja,	tresėja-hъ.
gryz,	-ze, -zeč, -(zejč), -zčě, -zějč, -zėja,	gryzėja-hъ.
ter,	-pe, -peč, -(pejč), -pčě, -pějč, -pėja,	terėja-hъ.
greb,	-be, -beč, -(bejč), -bčě, -bějč, -bėja,	grebėja-hъ.
živ,	-ve, -več, -(vejč), -včě, -vějč, -vėja,	živėja-hъ.
dъm,	-me, -meč, -(mejč), -mčě, -mějč, -mėja,	dъmėja-hъ.
klъn,	-ne, -neč, -(nejč), -nčě, -nějč, -ėja,	klъnėja-hъ.
žbr,	-re, -reč, -(rejč), -rčě, -rějč, rėja,	žbrėja-hъ.
mъl,	-melje, -lječ, -(ljejč), -ljčě, -ljač, -ljajč, -ljaja,	meljaa-hъ.
tek,	-če, -čeč, -(čejč), -ččě, -čač, -čajč, -čaja,	tečaa-hъ.
mog,	-že, -žeč, -(zejč), -žčě, -žač, -žajč, -žaja,	možaa-hъ.
vrъh,	-še, -šeč, -(šejč), -ščě, -šač, -šajč, -šaja,	vrъšaa-hъ.
bi,	-je, -ječ, -(jejč), -jčě, -jač, -jajč, -jaja,	bijaа-hъ.
my,	-je, -ječ, -(jejč), -jčě, -jač, -jajč, -jaja,	myjaа-hъ.

by,	-b(v)e, -beč, -(běje), -běč, -bejč, -běja,	běa-hъ.
slu,	-slove, -več, -(vejč), -včč, -vejč, -věja,	slověa-hъ.
pě,	-poje, -ječ, -(jejč), -jčč, -jač, -jajč, jaja,	pojaa-hъ.

Što osnove na a i ě odvajam od ostalih osnova glagolâ ovoga razreda, uzrok je taj, što nisam čitao nikada oblik znajaa-hъ, smě-jaahъ, koji bi ipak dolazio, da se imperfekat gradi od presentne osnove znaje, směje.

Tako valjda i u friz.: dč 2. 19 oni naga odeachu (čitam oděahu, možda odějahu); grč 2. 20 oni mrzna zigreachu.

2. Glagoli s vrstnim nastavkom na :

sъhna,	-ne, -neč, -(nejč), -nčč, -nějč, ěja,	sъhněa-hъ
Tako i		
sta,	-ne, -neč, -(nejč), -nčč, -nějč, -něja,	staněa-hъ.

3. Glagoli s nastavkom i :

α) vrstni se nastavak i s prednjim suglasnim pred tematskim e, slieva na mehko suglasno, samo r dolazi neomekčano:

moli,	-lje, -lječ, (ljejč), -ljčč, -ljač, ljajč, -aja,	moljaa-hъ.
mysli,	-šlje, -šlječ, -(šljejč), -šljčč, -šljač,	

-šljajč, -šljaja, myšljaa-hъ.

hrani,	-nje, -nječ, -(njejč), -njčč, -njač, -njajč,	
	-njaja,	hranjaa-hъ.

jasni,	-šnje, -šnječ, -(šnjejč), -šnjčč, -šnjač,	
	-šnjajč, -šnjaja,	jašnjaa-hъ

blazni,	-žnje, -žnječ, -(žnjejč), -žnjčč, -žnjač,	
	-žnjajč, -žnjaja,	blažnjaa-hъ

māči,	-če, -čeč, -(čejč), -ččč, -čač, -čajč, -čaja,	māčaa-hъ.
-------	---	-----------

suši,	-še, -šeč, -(šejč), -ščč, -šač, -ajč, -šaja,	sušaa-hъ.
-------	--	-----------

služi,	-že, -žeč, -(zejč), -žčč, -žač, -žajč, -aja,	služaa-hъ.
--------	--	------------

nosi,	-še, -šeč, (šejč), -ščč, -šač, -šajč, -šaja,	nošaa-hъ.
-------	--	-----------

lazi,	-že, -žeč, -(zejč), -žčč, -žač, -žajč,	
	-žaja,	lažaa-hъ

krěpi,	-lje, -lječ, -(ljejč), -ljčč, -ljač, -ljajč,	
	-ljaja,	krěpljaa-hъ.

ljubi,	-lje, -lječ, -(ljejč), -ljčč, -ljač, -ljajč,	
	-ljaja,	ljubljaa-hъ.

slavi,	-lje, -lječ, -(ljejč), -ljčč, ljač, -ljajč,	
	-ljaja,	slavljaa-h

krъmi,	-lje, -lječ, -(lječ), -ljěč, -ljač, -ljajč,	
	-ljaja,	krъmljaa-hъ
prěti,	-šte, -šteč, -(štejč), -štěč, -štač, -štajč,	
	-štaja,	prěštaa-hъ.
krъsti,	-šte, -šteč, -(štejč), -štěč, -tšač, -štaje,	
	-štaja,	krъštaa-hъ.
tъšti,	-šte, -šteč, -(štejč), -štěč, -štač, -štaje,	
	-štaja,	tъštaa-hъ.
hodi,	-žde, -ždeč, -(ždejč), -žděč, -ždač,	
	-ždajč, -ždaja,	hoždaa-hъ.
brъzdi,	-žde, -ždeč, -(ždejč), -žděč, -ždač,	
	-ždajč, -ždaja,	brъždaa-hъ.
dъždi,	-de, -deč, -(dejč), -děč, -dač, -dajč, -daja,	
		dъždaa-hъ.
taji,	-je, -ječ, -(jejč), -jěč, -jač, -jajč, -jaja,	
		tajaa-hъ.
tvori,	-rje, -rječ, -(rjeje), -rjěč, -rjač, -rjajč,	
	-rjaja,	tvorjaa-hъ.
		ili tvoraa-hъ
motri,	-štrje, -štrječ, -(štrejč), -štrjěč, -štrjač,	
	-štrjajč, štrjaja,	moštrjaa-hъ.
		ili moštraa-hъ.
štedri,	-ždrje, -ždrječ, -(ždrjeje), -ždrjěč,	
	-ždrjač, -ždrjajč, -ždrjaja,	šteždrjaa-hъ.
		ili šteždraa-hъ.
oštri,	-rje, -rječ, -(rjeje), -rjěč, -rjač, -rjajč,	
	-rjaja,	oštrjaa-hъ.
		ili oštraa-hъ.

β) vrstni nastavak i slabi na ъ; megju to ъ i tematsko e umeće se j, da se ziev ukine. Tako dolazi dosta riedko, u spomenicih za ovu raspravu rabljenih samo u sup. i samo li u sažetom obliku ahъ od aahъ.

blagoslovi: 4 blagoslovъjasta; gotovi: 142. 220 i 297 gotovъjaše; javi: 60. 69. 309. 366 i 370 javъjaše; krěpi: 55. krěpъjaha se; krъmi: 157 krъmъjaše; ljubi: 157. 284. 443 ljubъjaše, 105. 449 ljubъjaha; slavi: 85. 160. 190. 395 slavъjaše, 106 slavъjasta, 14. 237 432 i 450 slavъjaha; stavi: 142. 175 i 430 stavъjaše, 22. 301 i 450 stavъjaha; tomi: 175 tomъjaše.

Pazi ipak, da tako dolazi samo u osnovah, u kojih pred vrstnim nastavkom i stoji suglasno, koje kad se mekša dobiva l uza se: p, b, v, m.

Veoma riedko to ъ izpada a da u osnovi ne učini ni kakve glasovne promjene n. pr. mlъvčeaše assem. 130 (čitam mlъvjaaše), pohoděaha i prihoděaha sup. 450 (čitam — djaaha); sup. 134 raděaha, što bi se moglo čitati radjaaha, ne dolazi li od raděti; sravni i sup. 149 stav(ъ)jaše; sravni i Miklošić 3. 117 vьshoděhъ, slъzěhъ, pokusěhъ, prinosěhъ, slavěhъ. — sup. 260 izbaviaše držim da dolazi od izbaviati mjesto izbavljati ne od izbaviti, kako u Miklošića lex. stoji.

B. Od osnove infinitiva.

1. Glagoli bez vrstnoga nastavka s osnovom na *a* ili na *ě* (osim pě)

osnova

infin.	imperf.	oblik 1. sing.
znа,	-aě, -ajě, -aja,	znаа-hъ
spč,	-ěě, -ějě, -ėja,	spča-hъ
smě,	-ěě, -ějě, -ėja,	směa-hъ.

2. Glagoli s vrstnim nastavkom *ě*:

imě,	-ěě, -ějě, -ėja,	iměa-hъ.
mlъča,	-ač, -ajč, -aja,	mlъčaa-hъ.
slyša,	-aě, -ajě, -aja,	slyšaа-hъ.
leža,	-ač, -ajč, -aja,	ležaа-hъ.
lъšta,	-ač, -ajč, -aja,	lъštaа-hъ,
boja,	-ač, -ajč, -aja,	bojaа-hъ.
spра,	-ač, -ajč, -aja,	spраа-hъ.
spca,	-ač, -ajč, -aja,	spcaа-hъ.

3. Glagoli s vrstnim nastavkom *a*:

biva,	-aě, -ajě, -aja,	bываа-hъ.
iska,	-ač, -ajč, -aja,	искаа-hъ.
dьra,	-ač, -ajč, -aja,	dьраа-hъ.
plъva,	-ač, -ajč, -aja,	plъваа-hъ.
гъva,	-ač, -ajč, -aja,	гъваа-hъ.
žьda,	-ač, -ajč, -aja,	žьдаа-h.
děja,	-ač, -ajč, -aja,	dějaа-hъ.

Nu glagoli V. 4. mogu, čini se, imperfekat graditi i od osnove kakova je, kad joj se vrstni nastavak *a* sa prednjim zieva radi umetnutim *j* odbaci:

čaja, ča, čaě, čajě, čaja, čaa-hъ: čaaše zogr. luc. 23|51. děja, dě, děě, dějě, děja, děа-hъ: děaše ass. 90, děašete cloz. kop.

mat. 6|24, galileistěmь zogr. mat. 4|18, grěšl'němь zogr. marc. 8|38, nebescěmь zogr. mat. 8|11, včěbněmь zogr. ioan. 6|27 itd. Kao predteče obliku ěhъ smatram oblike s apostrofom: bě'she sup. 13, bě'ha sup. 296; idě'se sup. 360; mьrě'ha sup. 296; t'rešě'she sup. 237; hotě'she sup. 13, hotě'ha sup. 14; vėdě'she sup. 266; zьrě'ha sup. 25. — Evo sada oblike sažete, koji dolaze u pomenuta tri spomenika: (od by neidu ovamo oblici běhъ sup. 93 itd. běsta sup. 358 bis. 361: bēste zogr. mat. 26|43 luc. 5|10 9|30 24|13, assem. 44. 105. 134, bēšete assem. 167;) běha sup. 39. 50; assem. 31. 33. 177; dьměše sę sup. 175; gorěha zogr. ioan. 5|16; hotěše assem. 33, hotěha zogr. ioan. 7|39; iměhъ zogr. luc. 19|20, iměše zogr. mat. 27|16 sup. 213, iměha zogr. mat. 13|6 14|5: *jaděhx* edebam sup. 224; sėděše zogr. mat. 26|58; vėděše ἦδεις zogr. mat. 25|26; zьrěsta sup. 107 (aorist li?). — U Savinjoj knjizi, gdje vladaju sažeti oblici i u drugih riečih, dolazi samo li sažeti oblik ěhъ.

Po analogiji oblika ěhъ u ovih glagola dolazi u kasnijih srbsko-slovenskih spomenicih oblik ěhъ i u drugih glagola, kao da je vrstni nastavak zamienjen tematskim e, n. p. srpsko-slovenski zbornik u Starinah IX. 14: se bo jestь, iže vъ skudelnici vodu nosěše; isto tamo 23: oтъ tole svetyj Epifanije vьsěma prihodeštīmь sam s u d ě š e oтъ utra katađnevno do devetago časa. Nu ovo bi se moglo čitati nosjaše, sudjaše.

2. oblik a h ъ.

Oblik aahъ često sažima se na ahъ. To sažimanje dolazi u svih glagola, ali najčešće biva ondje, gdje pred aahъ stoji *j* osobito kad ima pred sobom još koji vokal. Jagić Archiv I 441 veli: namentlich finde ich, dass die kürzung dort einzutreten pflegt, wo vor aahъ (jaahъ) schon ein vocal steht — offenbar waren der sprache solche formen zu lang: pijaaše, stojaaše wird häufig durch pijaše oder pьjaše stojaaše ersetzt; znajaaše, dajaaše natürlich um so eher vermieden. Evo iz napomenuta tri spomenika ovamo iduće sažete oblike: bi: bijaše sup. 407. 412; bijaha sup. 32. 34. 54. 143 bis. 367, biěha zogr. mat. 27|30, bьěše zogr. luc. 18|13 assem. 82; kry: kryjaše sup. 374; my: myěše zogr. ioan. 5|4. assem. 18; p ě: pojaše sup. 83 bis 171 pojaha sup. 51. 237. 313; pi: pijašta sup. 429, pijaha sup. 371. 431, pьěha zogr. luc. 17|27. 28; vъpi: vъpiěše zogr. luc. 18|39, vъpijaše sup. 3. 238. 255. 291. 318. 319. 400 bis, vъpijaše sup. 130. 201. 341, vъpъjaše sup. 363, vъpiěha zogr. mat. 27|23 marc. 3|11 ioan. 19|12. 15, vъpъěha zogr. marc. 11|9,

vъpijaĥa sup. 2. 37; — boja se: boěĥъ se zogr. luc. 19|21, boěše se zogr. marc. 6|20, bojaše se sup. 33. 59, boěšete se assem. 31, boěĥa se zogr. marc. 11|18 16|8 luc. 22|2 assem. 174; stoja: stoěše zogr. mat. 13|2 ioan. 1|35 18|16 19|29, stojaše sup. 104. 151. 161. 171. 309. 324. 328. 353. 386. 402. 449. assem. 40. 114. 120. 137, stoěĥa zogr. mat. 12|46 luc. 23|49 ioan. 6|22 18|18 assem. 115. 120. 132, stojaha sup. 88; dostoěše zogr. marc. 2|26 luc. 6|4 13|16 ioan. 4|4 assem. 66. otъstojaše sup. 201. blagoslovi: blagoslovъjasta sup. 4; gotovi: gotovъjaše sup. 142. 220. 297; javi: javъjaše sup. 60. 69. 309. 366. 370; krěpi: krěpъjaha sup. 55; krъmi: krъmъjaše sup. 157; ljubi: ljubъjaše sup. 157. 284. 443, ljubъjaha sup. 105. 449; slavi: slavъjaše sup. 85. 160. 190. 395, slavъjasta sup. 106, slavъjaha sup. 14. 237. 432. 450; stavi: stavъjaše sup. 142. 175. 430, stavъjaše sup. 149, stavъjaha sup. 22. 301. 447. 450; taji: tajaše sup. 110, taěše assem. 163. 168. tajaha sup. 73; tomi: tomъjaše sup. 175; daja: daěše zogr. mat. 26|26 marc. 1|35 6|40 8|6 luc. 9|16, assem. 4. 104. dajaše sup. 42. 366. 367. 441, dajašete sup. 339. dajaha sup. 69. 213. daĥa assem. 118. kaja se: kajaha se sup. 3; naraja: naraěše zogr. marc. 27|48; nastavъja: nastavъjaše sup. 360; oněmъja: oněmъjaše sup. 363; oslabъja: oslabъjaše sup. 24; oslěpъja: oslěpъjaha sup. 297 ostruja: ostrujaše sup. 363|9; pljuva: pljuĥa assem 118; podaja: podajaše sup. 440, podajaha sup. 166; prigotovъja: prigotovъjaše sup. 450; prijema: prijemъjaše sup. 201. prosija: prosijaše sup. 394; ukrěpъja: ukrěpъjaha sup. 187; ustrъmъja: ustrъmъjaše se sup. 435; vėja: vėjaše sup. 67; vъstaja: vъstajaše sup. 435, vъstajaha sup. 226. 438; vъstavъja: vъstavjaše sup. 226; besědova: besědujaše sup. 223. 451; krasova: krasujaše sup. 295; radova: radujaše se sup. 432; trěbova: trěbujaše sup. 226; — pak izbavia: izbaviaše sup. 260.

Jednostavnija bila bi formacija imperfekta, da se uzme *a* i to *ā* kao onaj vokal, kojim se osnova priprema za imperfekat: ne bi bilo treba toliko operacije sa j umetnutim zieva radi. Ali ja uzimam, da je onaj vokal *ě* 1) jer dolazi *ě* u ostatku perfekta vĕď; 2) jer ne znam kako da tumaĉim prielaz tematskoga *e* na *ě* pred *ahъ*, kad ne bi stajalo, da se *e* sa j slieva na *ě*, kad iza j sledi *a*: nese-j-a-hъ, doĉim se kad sledi *ě* moĹe tumaĉiti analogijom predstavka *ně* u nĕkъto itd. od *ne vĕ*, gdje po ispadu slova *v* bude najprije *neĕ a* od toga asimilacijom *nĕĥ* pak stegom *nĕ*, t̄a

ně ipak nije nastalo odmah od neč. Kad može od neč nastati něč, zašto ne bi moglo od neseč-hъ nastati nesěč-hъ? 3) jer oblik nesěchъ niti od neseahъ niti od možda mogućega nesčahъ ne mogu tumačiti, kad neimam u jeziku primjera, da od ča bude asimilacijom čč, premda se č mienja sa a: trava i trěva; 4) jer se u srbtini dugo a u ah u oblicih rastijáh, hotijáh, zovijáh, koji su prema rastčahъ, hotčahъ, zovčahъ, kao nastalo od dugoga č lasno tumači, dočim bi se dužina mučno tumačila, kad bi nastalo od a, kad je u sanskrštini i grštini a u perfektu kratko: včda, tutōda οἶδᾰ, τέτοφᾰ itd.; a niti u latinskom perfektu i nije u svih osobah dugo: stetimus, a kadšto i steterunt.

Ovdje neka stoje imperfekti iz pomenuta tri staroslovenska spomenika onih glagola, koji no po Miklošiću imperfekat grade od presentne osnove, kojim da je čahъ aahъ nastalo od čjě ajě, na pried idu puni oblici a za njimi *kursivnim* pismom sažeti.

1. Glagoli s nastavkom č:

icčlč(?) sanari: icčlčaše sup. 380. i m č habere: imčahъ sup. 308 imčaše zogr. mat. 13|5 marc. 5|3 7|25 12|6. 44 16|8 luc. 8|7. 27 13|6. 29 16|1 23|7 ioan. 5|6; sup. 42. 150 bis. 163. 182. 185. 211. 255. 269. 274. 298. 310. 327. 153. 363. 401 bis. 413. 419; ass. 15. 18. 55. 66. 69. 82. 122. 137 (— imaahъ ass. 175) imčahą zogr. marc. 3|10 8|7. 14 11|32 luc. 4|40 24|11; sup. 22. 37. 63. 64. 142. 274. 305. 308. 312. 332 (imaahą assem. 175). imčhъ zogr. luc. 19|20, imčš zogr. mat. 27|16 sup. 213. imčhą zogr. mat. 13|6 14|5. mъnoža augeri: mъnožaaahą sup. 431. (? množi) umč intelligere: umčaše sup. 175. umčahą zogr. marc. 14|40, razumčahą zogr. marc. 9|32 luc. 18|34, porazumčahъ sup. 394.

2. Glagoli s nastavkom a:

bčg a fugere: bčgaše sup. 270, 367. bčgaahą sup. 28. 63. b o g o s l o v e š t a v a θεολογείν: bogosloveštavaahą sup. 237. byva fieri: byvaaše zogr. luc. 8|29 ioan 5|4; sup. 60. 223. 281. 326. 339 ter. 367. 372. 380. 438 (byvaše 339); assem 18 bis. 69; byvaahą zogr. marc. 6|56; sup. 63 bis. 64. 362. 363. 450 (byva'hą 14). d a j a dare: dačaše zogr. marc. 6|7, dačahą assem. 110. dačš zogr. mat. 26|26 marc. 1|35 6|40 8|6 luc. 9|16; assem. 4. 104. dajaše sup. 42. 366. 367. 441, dajašete sup. 339. dajahą sup. 69. 213 dačhą assem. 118; dčja ποιείν: dčaše assem. 90 dčahą assem. 107. d o m y š l j a sę cogitare: domyšlčaše sę zogr. luc. 9|7. d o s a ž d a ύβρίζειν: dosażdaaše sup. 65. d y h a πνεῖν: dyhaaše sup. 59. d v i z a m o

vere: dvizaaše sup. 63. 359. dvizaaha sup. 69. glaša φωνεῖν: glašaaše sup. 359 (glasi?). gļēda βλέπειν: gļēdaaše zogr. mat. 12|22. gněva sę irasci: gněvaaše sę zogr. marc. 6|19, assem. 173. gněvaste sę sup. 300 (aor.). grēja calefacere: grěaaše sup. 399, grěaha zogr. ioan. 18|18 assem. 115. hažda ambulare: haždaaše sup. 151. icělěva sanare: icělěvaaše assem. 139, icělěvaaha sup. 14 sanabantur. icělja sanare: icěljaaše sup. 437. ičaza evanescere: ičazaaha sup. 438. igra ludere: igraah sup. 46. iskonbčava perficere: iskonbčavaaha zogr. luc. 8|23. assem. 136. ispověda confiteri: ispovědaaše sę zogr. luc. 2|38, sup. 127 185. 410; ispovědaaha sę zogr. ioan. 12|42 sup. 450, assem. 34. ispušta emittre: ispuštaaše sup. 395, ispuštaaha sup. 354. ištaza deficere: ištazaaše sup. 353. izbavia liberare: izbaviaše sup. 260 (izbavi?). izbira eligere: izbiraaha zogr. luc. 14|7, assem. 78. izbyva liberari: izbyvaaha sup. 296. izganja expellere: izganěaha zogr. marc. 6|13. izměnja permutare: izměněaaše sup. 9. *izměnjaše* sup. 92. kaja sę poenitere: *kajaha* sę sup. 3. kapa stillare: kapaaha sup. 296. kasa sę tangere: kasaša se sup. 362 bis. klanja inclinare: klaněaaše zogr. mat. 8|2 18|26; assem. 44. 48. 55. *klanjaha* sę sup. 289. kolěba σαλεύειν: kolěbaaha sę sup. 63. *kolěbaše* sup. 451. konbčava finire: konbčavaaše sup. 300. kova cudere: kovaaše sup. 292, kovaaha sup. 85. laska adulari: laskaaše sup. 65. lobyza osculari: lobyzaaše sup. 319. namaja annuere: namajaaha sup. 386. napada επιπίπτειν: napadaaha zogr. marc. 3|10. napaja ποτίζειν, ἄρδειν: napačaaše zogr. marc. 15|36. *napačše* zogr. 27|48. narica appellare: naricaaše sup. 64. 153. 161. 372, naricaaha zogr. luc. 1|59; ass. 168. naslažda sę frui: naslaždaaše sę sup. 380. nastavbja instituere: *nastavjaše* sup. 360. nazira inspicere: naziraaha zogr. marc. 3|2 luc. 6|7; ass. 66. 89. oběštava polliceri: oběštavaaše sup. 65; oběštavaaha sup. 24. oblada imperare: obladaaše sup. 68. obliča arguere: obličaaše sup. 308. 309. oblobyza deosculari: oblobyzaaše zogr. luc. 7|38. supr. 290; ass. 134. obrašta vertere: obraštaaše sup. 98. 377. 411. 442. obrěta invenire: obrětaaha zogr. marc. 14|55, luc. 19|48. *obrětahomz* sup. 53. ocěpa arefieri: ocěpaaše sup. 353. očišta mundare: očištaaše sup. 366. odolěva vincere: odelěvaahom sup. 53, (odolěva'hom sup. 50). oglša docere: oglšaaaše sup. 18. oglēda sę respicere: oglēdaaše sę ass. 144. okuša tentare: okušaaha sup. 367. oněmbja mutum reddere: *oněmbjaše* sup. 363. oslabbja debilitare: osla-

běaše = oslab'jaaše sup. 69. *oslab'jaše* sup. 24. *oslěp'ja*
 σκοτίζειν: *oslěp'jaha* sup. 297. *osažda* condemnare: *osaždaaše* sup. 374. *ostavlja* sinere: *ostavlčaaše* zogr. marc. 1|34. *ostruja* avertere: *ostrujaaše* sup. 363|3. *ostrujaše* sup. 363|9. *osvěšta* illuminare: *osvěštaaha* se sup. 297. *otira* abstergere: *otiraaše* zogr. luc. 7|38; sup. 290; ass. 134. *ot'běga* aufugere: *ot'běgaaše* sup. 448. *ot'ganja* abigere: *ot'ganjaše* sup. 129. *ot'měta* obiicere: *ot'mětaaše* zogr. marc. 14|70, sup. 281; (*ot'měta'sta* sup. 105). *ot'pušta* dimittere: *ot'puštaaše* zogr. marc. 15|6 sup. 42. *ot'rěša* solvere: *ot'rěšaaše* zogr. marc. 11|4. *ot'syla* ablegare: *ot'sytaaše* sup. 362, *ot'sylaaha* sup. 339. *ot'věštava* respondere: *ot'věštavaaše* zogr. mat. 27|12 marc. 14|61 15|3 luc. 3|16 iohan. 5|17; sup. 74. 185. 190. 281; ass. 122, *ot'věštavaaha* sup. 353. *ot'věštavaše* zogr. luc. 23|9. *ot'vrašta* avertere: *ot'vraštaaše* sup. 291. *ot'vr'z'a* aperire: *ot'vr'zaaha* sup. 151. *ožida* exspectare: *ožidaaše* sup. 324 bis. *pada* cadere: *padaaha* sup. 438. *pita* alere, educare: *pitaaše* sup. 432. *plava* navigare, natare: *plavaaha* sup. 48. 298. *pl'z'a* repere: *pl'z'aaše* sup. 448. *poběga* aufugere: *poběgaaha* sup. 53. *poběžda* vincere: *poběždaaše* sup. 451. *pobiva* caedere: *pobivaaha* sup. 367. *počita* legere: *počitaaše* sup. 201. *počiva* requiescere: *počivaaše* sup. 202. 360. *podaja* dare: *podajaaše* sup. 440, *podajaha* sup. 166. *podara* donare: *podaraaha* sup. 26 (mjesto — arjati). *dodoba* oportere: *podobaaše* zogr. mat. 25|27 luc. 11|42 15|32 24|26; sup. 141. 180. 364 ter. 369. 427; ass. 4. 35. 55. 85. 102. 106. *podraž'a* imitari, aemulari: *podraž'aha* zogr. luc. 16|14 23|35; ass. 79, *podrěž'aha* ass. 119. *podviza* se festinare: *podvizaah' se* sup. 46. *pohyta* συναρπάζειν: *pohytaaše* ass. 69. *pojasa* cingere: *pošaaše* zogr. iohan 21|18; ass. 39. *pokaza* ostendere: *pokazaaše* sup. 88. 203. *pokazaše* sup. 206. *poklanja* se προσκυνεῖν: *poklanjaaše se* sup. 150; *poklaněaha se* zogr. marc. 15|9, *poklanjaaha* sup. 2. 370; aas. 118. *poklanjasta* se sup. 151. *pokryva* tegere: *pokryvaaše* sup. 256. 353. *pokuša* tentare: *pokušaaše* sup. 141. *polaga* ponere: *polagaaše* sup. 205 bis., *polagaaha* zogr. marc. 6|56 15|47 ass. 14. 120. *poluč'a* nancisci: *poluč'aha* sup. 413. 438. *pomaga* adiuvere: *pomagaaše* sup. 53. 154. 209. *pomava* nutare: *pomavaaše* zogr. luc. 1|62, *pomavaaha se* ass. 168. *pomaza* ungere: *pomazaaše* sup. 363, *pomazaaha* sup. 37. *pometa* abicere: (*pometa'ha* sup.

450). p o m ě t a verrere: pomětaaha sup. 28. p o m i n a memi-
 nisse: pominaaše sup. 308. p o m y š l j a reputare, cogitare: po-
 myšlěaše zogr. luc. 1|29 ass. 163.; pomyšljaašeta sup. 360; po-
 myšlěasta ass. 148, pomyšl'ěašete zogr. marc. 9|33, pomyšlěaha
 zogr. mat. 8|16 16|7 21|25, pomyšljaaha sup. 335. *pomyšljasta*
 sup. 359. p o n i r a immergi: poniraaše sup. 438. p o r i v a tru-
 dere: porivaaha sup. 32. p o s a g a nubere: posagaaha zogr. luc.
 17|27. p o s l u š a audire: poslušaše ass. 173, poslušaaha zogr.
 marc. 12|37; sup. 63. 137. 193. p o s t i l a sternere: postilaaha
 zogr. marc. 11|7. 8 luc. 19|36. p o s y l a mittere: posyłaše sup.
 359. 362. p o t y k a pulsare: potykaaha sup. 386. p o u č a do-
 cere: poučaaše sup. 82. 451, poučaaha sup. 187. p o u š t a con-
 sentire: pouštaaše sup. 140. p o v e l ě v a mandare: povelěvaše
 sup. 132. 362. *povelěvaše* sup. 112. p o v ě d a narrare: pově-
 daaše sup. 128, povědaasta sup. 155, povědaaste ass. 4, povědaaha
 sup. 23. p r ě b y v a permanere: přebyvaše zogr. luc. 1|22, sup.
 18. 24. 30. 129. 158. 265. 309. 314. 398. 417. 436; ass. 168,
 přebyvaasta sup. 429 bis; přebyvaaha sup. 21. 24. 59. 73. *přě-
 byvasta* sup. 429. *přěbyvaha* sup. 2. p r ě d a j a prodere: přě-
 dačaše ass. 114 bis. p r ě d e l ě v a furere: předelěvaaha sup. 297.
 p r ě k r ť š t a signum crucis facere: přěkrťštaaše sup. 151. p r ě -
 li š t a decipere: přělištaahť sę sup. 168, přělištaaše sup. 333.
 p r ě m ě n j a mutare: přeměnjaaše sup. 328. p r ě p i r a suadere:
 přěpiraaše sup. 150, přěpiraaha zogr. luc. 12|1. p r ě š t a p a
 transgredi: přěštapaše sup. 448. p r ě t i r a συμπίζειν: přětiraše
 sup. 295. p r ě t r ť z a rumpere: přětrťzaaha zogr. marc. 5|4.
 p r ě t v a r j a mutare: *přětvarěše* sup. 5. p r i g o t o v ň j a p a-
 rare: *prigotovnjaše* sup. 450. p r i h a Ź d a venire: prihadždaaha
 sup. 11. p r i i m a prehendere: přiimaaše sup. 226, přiimaaha sup.
 339. 430. *prijemasta* sup. 335. p r i k a s a tangere: prikasaaha
 zogr. marc. 6|56. p r i l a g a apponere: prilagaše sup. 420. p r i -
 o b ť š t a communicare: priobťštaaše sup. 218. p r i p a d a προσ-
 πίπτειν: pripadaaha zogr. marc. 3|11. p r i t ě k a accurrere: pri-
 těkaaha sup. 339. p r i t v a r j a addere: pritvarěaha sup. 286.
 p r o g a n j a persequi: proganjaaše sup. 366. 367. *proganjaše* sup.
 359. p r o k l i n a exsecrari: proklinaaše sup. 362. p r o o b r a Ź a
 praeformare: proobražaaše sup. 364. p r o p o v ě d a praedicare:
 propovědaaše zogr. marc. 1|7; sup. 238, (propověda'še sup. 17);
 ass. 154; propovědaaha zogr. marc. 6|12 7|36; sup. 238 bis, 340;
 ass. 92. p r o r a z u m ě v a prospicere: prorazuměvaše sup. 450.

prosija effulgere, illucescere: *prosijaše* sup. 394. *prosvěšta*
 emicare, illuminare: *prosvěštaaše* sup. 363. 394. *protrъza*
 diffingere: *protrъzaaha* se *zogr.* luc. 5|6; *ass.* 63. *provažda*
 traducere, commitari: *provaždaaha* sup. 68. *pušta* mittere: *pu-*
štaaše sup. 26. 154. *pyta* quaerere: *pytaaše* sup. 85. 146. *ra-*
bota servire: *rabotaaše* sup. 360. *raskopava* effodere: *ras-*
kopavaaha sup. 354. *raspada* se dilabi: *raspadaaše* se sup.
 57. 371; *ass.* 123. *rasmaštrja* diiudicare: *rasmaštrěhъ* sup. 220.
rastrъza dirumpere: *rastrъzaaše* *zogr.* luc. 8|29, *rastrъzaaha*
 sup. 287. *rastvarja* miscere: *rastvarěše* = *rastvarjajaše* sup.
 218. *razarja* evertere: *razarěaše* *ass.* 10. *razarěše* *zogr.* ioan
 5|18. *razlača* separare: *razlačaašete* *zogr.* luc. 9|33. *raz-*
myšlja reputare: *razmyšljaše* sup. 174. *razvrašta* ever-
 tere: *razvraštaaše* sup. 145. *riva* trudere: *rivaaha* sup. 13. *raĝa*
 se illudere: *raĝaaše* se sup. 105; *raĝaaha* se *zogr.* mat. 27|29 *marc.*
 5|31 *luc.* 8|53 22|63; sup. 157. 339; *ass.* 48. 71. 119. 122. *ra-*
ĝaha se *zogr.* mat. 9|24. *ryda* flere, lugere: *rydaaha* *zogr.* luc.
 8|52; *ass.* 71. *sluša* auscultare: *slušaše* *zogr.* *marc.* 6|20. *ass.* 130.
slušaše sup. 310. *sъbira* colligere: *sъbiraše* *ass.* 114; *sъbi-*
raašeta sup. 360; *sъbiraaha* sup. 437, *sъbiraaha* 296. 397. *sъbiraše*
zogr. ioan 18|2. *sъbljuda* tueri: *sъbljudaahъ* *ass.* 113; *sъblju-*
daaše *zogr.* luc. 2|19. 51; *ass.* 149. 152. *sъgrěša* peccare:
sъgrěšaaše sup. 128. *sъkaza* notum facere, docere, narrare: *sъka-*
zaaše *zogr.* *marc.* 4|34 *luc.* 24|27; sup. 364; *ass.* 4 bis. *sъklě-*
šta se cruciari: *sъklěštaaha* se *otъ* *studenі* sup. 57. *sъkony-*
čava finire: *sъkonyčavaaše* sup. 208; *sъkonyčavaaha* *zogr.* luc.
 9|51; sup. 202. *sъluča* se contingere: *sъlučaaše* se sup. 151.
 152 bis. *sъmatra* spectare: (*sъmatraše* sup. 66). *sъpada*
decidere: *sъpadaaše* sup. 82. *sъsažda* efficere: *sъsaždaaše* sup.
 205. *sъtęza* se disputare: *sъtęzaaše* se *zogr.* *marc.* 9|13; *sъtę-*
zaaha se *zogr.* *marc.* 1|77 *luc.* 4|36; *ass.* 62. *sъtręsa* concu-
 tere: *sъtręsaše* sup. 436. *sъtvvarja* operari: *sъtvvarěaše* *zogr.*
marc. 3|8. *sъvěšta* pronunciare: *sъvěštaaste* sup. 295. *sъviva*
convolvere: *sъvivaaha* sup. 295. *sъvgrъša* perficere: *sъvgrъšaše*
 sup. 432. *sъvъkuplja* colligere: *sъvъkuplěaha* sup. 48. *sъvyša*
 se exaltari: *sъvyšaše* se sup. 394. *sъzira* βλέπω: *sъziraaha*
zogr. ioan 13|22. *svita* illucescere: *svitaaše* *zogr.* luc. 23|54.
šiba μαστίξεν: *šibaaha* sup. 142. *tiša* tranquillum esse: *tišaaha*
 sup. 297. *trъza* vellere: *trъzaaha* se sup. 287. *ubiva* occidere:
ubivaaše sup. 42. *udvarja* se αὐλιέσθαι: *udvarěaše* se *zogr.* luc.

21|37. ugněta premere: ugnětaaha zogr. marc. 5|24 luc. 8|42. ass. 71. 144. uklanja remove: uklanjaaše se sup. 270. ukrěpřja corroborare: *ukrěpřjaha* sup. 187. ukuša gustare: ukušaaha sup. 367. umira mori: umiraaše zogr. luc. 7|2 8|42; ass. 67. 71. upřva sperare: upřvaaše zogr. luc. 11|22. ustapa cedere: ustapaaha sup. 362. ustrěmřja se ὀφρῆσθαι: *ustrěmřjaše* se sup. 439. utapa demergi: utapaaha zogr. marc. 5|13. utěša consolari: utěšaaše sup. 213. utiša se tranquillum fieri: utišaaše se sup. 362. utvarja componere: (utvarěhř čitam utvarjaahř sup. 291). uvěštava cohortari: uvěštavaaše sup. 212. užasa se obstupescere: užasaaha zogr. marc. 6|51 10|23 luc. 2|47 4|32; sup. 123; ass. 62. 152. 166. valja se volutari: valěaše se zogr. marc. 9|20; ass. 93, valěaše. veliča extollere: veličaaše sup. 33. 79, veličaaha sup. 105. věja flare: *vějaše* sup. 67. věšta loqui: věštaaše sup. 130, věštaaha sup. 386. vřgažda placere: vřgaždaaše sup. 206. vřliva infundere: vřlivaaha zogr. marc. 4|37. vřměšta se χωρεῖσθαι: vřměštaaha se zogr. marc. 2|2. vřměta inicere: vřmětaaha zogr. marc. 12|41. vřpraša interrogare: vřprašaaše zogr. mat. 16|13 marc 5|9 8|23. 27 15|4. 26 luc. 18|36 23|9 ioan 4|52; sup. 20. 27. 32. 75. 163. 202; ass. 15. 79. 85. 94. 148. 150. 169; vřprašaha zogr. marc. 7|5. 17 9|11. 28 10|2 12|18 13|31 luc. 3|10 8|9 20|27 22|64; sup. 160. 238; ass. 31. 67. 93. 155 bis. *vřprašaha* zogr. ioan 9|15. vřshulja ἀντιλοιδορεῖν: vřshuljaaše sup. 367. vřshyta rapere: vřshytaaše zogr. luc 8|29. vřspomina ἀναμνήσκειν: vřspominaaše sup. 312. vřspriima accipere: *vřspriimaše* sup. 366. vřstaja surgere: vřstaaše ass. 13. *vřstajaše* sup. 435; *vřstajaha* sup. 226, *vřstajaha* sup. 438. vřstavřja erigere: *vřstavřjaše* sup. 226. vřstrřza evellere: vřstrřzaaha zogr. luc. 6|1; ass. 66. vřsyla emittere: vřsylaaše sup. 214. vřzbranja impedire: vřzbraněaše ass. 155; vřzbranjaaha sup. 38. vřzgláša ἐπιφωνεῖν: vřzglášaaše sup. 122; vřzglášaha zogr. luc. 23|21. vřzira aspicerere: vřziraaše sup. 126. 436, vřziraaha sup. 339. *vřziraše* sup. 59; vřzmeta inicere: vřzmetaaha sup. 89. vřzmařta turbare: vřzmařtaaše zogr. ioan 5|4; sup. 380; ass. 18. vřzvyva revocare: vřzvyvaaše sup. 58. 372. vřzvrařta se reverti: vřzvrařtaaha se zogr. luc. 23|48; sup. 115; ass. 119. zabyva oblivisci: zabyvaaha sup. 311. zakala mactare: (zakala'ha sup. 339). zapřěřta iubere: zapřěřtaaše zogr. marc. 7|35. zauša ὀραπίζειν: (zauša'ha sup. 105).

z y b a se circumferri: zybaahą se sup. 296. ž e l a cupere: že-
laaše zogr. luc. 15|16; sup. 218; ass. 68. 85. ž e d a sitire: že-
daaše sup. 360. — Amo idu i pag. 75 navcdene osnove: čaja, na-
dēja, přédaja, prodaja, rěja, sėja, taja, vĕlaja, vĕstaja. — Nave-
deni nisu oblici njeki, koji bi mogli biti aoristi.

U spomeniku cloz. (glagolita Clozianus) je razmjerje megju
punimi i sažetimi oblici jednako: jednih ima 37 a drugih 36. Evo ih:

puni

sažeti

byvaaše kop. 612. 820. 823. 825.	(běše kop. 384.)
děašete kop. 847.	byvaše kop. 227. 396. 609 bis. 849.
domyšlěahą se kop. 653. 660.	čjuěše mik 203 5.
glagolaaše mik. 204 11.	daěše kop. 381.
gotovlěahą se kop. 251.	glagolaše kop. 274. 370; mik 208 15 209 28 212 25.
hotěaše kop. 165, hotěahą kop. 163. 276.	iskaše kop. 244.
iměaše kop. 262. 268, mik 206 32	možaše kop. 164. 585.
iměahą kop. 297.	
klaněaše se kop. 584.	nošahą kop. 169.
možaaše kop. 165.	otĕsylahą kop. 854.
obličaaše se kop. 580.	podobaše kop. 194.
obřęgaahą se kop. 169.	počhą kop. 354.
otrěšaaše kop. 607.	přębyvaše kop. 402.
padaaše kop. 612.	přędaše mik 210 38.
pomněahą kop. 855.	přędaěše kop. 377.
přęhoždaaše kop. 582.	přimahą kop. 298. 855.
pritěkaahą kop. 853.	přinošahą kop. 857.
prošaaše kop. 925.	propovędahą kop. 860.
řęgaahą se kop. 828.	stoěše kop. 170.
styděaše se kop. 578.	učaše kop. 224.
sĕmąštaaše se mik 206 31.	věděhą kop. 2.
tĕštaaše se kop. 249.	vĕzdražąše se kop. 608.
tvorěaše kop. 250. 388, mik. 206 34.	vĕzirahą kop. 851.
učaaše mik 209 32.	vĕzĕpřěše kop. 900.
utĕkněaše kop. 583.	zabuvahą kop. 299.
vĕstaaše kop. 610, ἐγείρετο.	zakalahą kop. 850.
vĕzimaše kop. 251.	znahą kop. 162.

Savina knjiga, koja se broji megju prave panonskoslovenske spomenike, čini se da nije toliko stara, koliko joj se pripisuje. U njoj vladaju sažeti oblici ne samo u imperfektu nego i u složenoj deklinaciji. Od 272 oblika imperfektna našao sam li četiri puna oblika: iskaaha 104; sꝛmĕjaše 30, spĕjaše 141, znajaše 133 pak četiri s pripisanim a: bĕ(a)sta 117, bĕ(a)še 134 hotĕ(a)še 112 i sꝛbljuda(a)sta 135. Evo i ostale imperfekte: bijaha 107. 110. 111; bolĕše 36. 69; (bĕhъ 57. 70 bĕše 73), bĕaše 134; (bĕsta 11,) bĕasta 117, (bĕste) 86 (175) (bĕhomъ 50), bĕha 37. 39. 47. 61. 62. 63. 70. 74. 77. 114. 134. 152; byvaše 39; cĕlĕše vse 129; ĉjuzdaha se 12. 40. 64. 118; dajaše 54. 84, dajaha 111; dĕjaha 104; diolĕha se 12. 40. 64. 118; dostojaše 44. 61; glagolaše 43. 61 bis. 63. 64. 114. 120. 122. 129. 130 bis. 136. 143 bis, glagolaha 7. 15. 19. 60. 67 bis. 71. 73 bis. 81. 107. 109. 112. 113 bis. 122 bis; grĕjaha se 103; hoždaše 6. 21. 60, hoždasta, 140 hotĕše 6. 25. 51 bis. 55. 67. 68. 74. 106. 122, hotĕaše 112, hotĕha 7 bis. 97. 109; hulĕše 114, hulĕha 112; idĕše 15. 25. 34. 36. 40. 41. 87. 102. 104. 130. 138, idĕsta 18, idĕha 67. 74. 134, imĕše 38. 109. 127. 141; iscĕlĕha sa 128; ishoždaše 25. 129. 142; iskaše 82. 107. 128, iskahovĕ 141, iskasta 141, iskaha 31. 69. 87, iskaaha 104; ispovĕdaše 136; izbiraha 48; ědĕaha 54; klanjaše se 24; krĕplĕše se 137. 140; krĕštaha se 142; ležaše 32. 35. 63; ljublĕše 6. 69. 71. 124. 150. 153, ljublĕha 112; mlĕčaše 88 mlĕčaha 61; molĕše 25. 36. 39. 51. 55. 85, molĕha 16. 34. 39. 52. 64; možaše 30. 71. 82, možaha 36. 153; nudĕše 62; mĕnĕha 149; naležaše 71; napajaše 113; naziraha 61; nošaše 74; oblačaše se 34. 38; ohoždaše 136; otrvĕštavaše 109; pečaše se 73; plakaha se 37; plĕvaha 111; podobāše 25. 56. 81. 87; podražaha 50. 114; pohvaštaše 38; pojasaše se 6; poklanjaše se 12, poklanjaha se 111; pomyšlĕše 42, pomyšlĕha 63; postilaha 73; prĕdajaše 101 bis; prĕštaše 38, prĕštaha 25; priležaše 41; pohoždaše 11. 46. 51, prohoždahā 38. 107; proidĕše 19; propovĕdaše 142, propovĕdahā 64; radovaha se 44; rastĕše 137. 140; rĕzaha 72. 110. 112; ragaha se 17. 37; rydahā 37; (sĕdĕhъ 87) sĕdĕše 70. 87. 88. 104. 115, sĕdĕsta 25; sĕjaše 32; slavlĕše 43, slavlĕha 64; služaše 14. 73, služaha 146; slyšaha 50; spĕjaše 141; stojaše 7. 101. 105. 128, stojaha 102. 114. 124. 150; strĕžaha 112; stydĕha se 44; sꝛbiraše se 101, sꝛbiraha se 103, sꝛbljuda(a)še 135. sꝛhoždaše 41. 144; sꝛmĕjaše 30; sꝛpaha 79; tvorĕše 73; učaše 67. 119. 127; udarĕha 104; ugnetaha 36. 130; umiraše 34. 26; utĕšaha 71; valĕše se 66; vĕdĕhъ 80 vĕdĕše 80.

101. 109; vĕrovaha 74; vĕzaha 38; vĕmĕštaha se 63; vĕrijaše 40, vĕrijasta 25, vĕrijaha 107. 108, vĕrijaha 40. 123; vĕprašaše 55. 65. 137. vĕprašaha 67. 143 vĕprašahu 33; vĕzbranjaše 144; vĕzležaha 15. 67; znajaše 133; znajaše 133; živeše 38.

U ulomku *sluckoga* psaltira, koliko ga Sreznevskij u sborniku statej III. 155—165 (psalm. 118) priopćio, imaju ovi imperfekti (ne kraticami pisani): bĕaha 154; ĉajahъ exspectabam 166; glumlĕahъ se exercebar 48, glumlĕaše se exercebatur 23; hoždaahъ ambulabam 45; pouĉaahъ se meditabar 47; prĕstapaaha inique agebant 51; stydĕahъ se confundebam 46; staaahъ ĉitam taahъ tabescebam 158. Dakle u svem devet, a samo jedan (možda dva (s)taahъ) je sažet oblik: ĉajahъ; al i ĉajahъ može stajati mjesto ĉaahъ.

Ostromirovo evanĝelje, star ruskoslovenski spomenik, ma malo sažetih oblika. Vriedno je da se imperfekti i iz ovoga spomenika ovdje nabroje. Jer neimam Vostokova izdanja, rabilo mi nekritično Hankino izdanje. Najprije mećem pune, za tim sažete oblike: bijaše luc. 18|13, bijaaha luc. 22|63 ioan 19|4; blagoslovlj: aše luc. 24|51; blagovĕstovaaše luc. 3|18; bojaaše se marc. 5|20, bojaaha se marc. 16|8; bolĕaše ioan 11|3 bĕaše mat. 14|20 15|38 luc. 2|4 4|29 24|10 ioan 2|6 19|42 bĕasta, mat. 4|18 luc. 1|6, bĕaha mat. 24|38 27|54. 55 marc. 1|36 2|25 14|4. 56 luc. 1|65 4|27 5|9. 17 bis 8|38 9|32 22|49 24|53 ioan 4|8 9|8 11|19 21|2 bĕaha ioan 12|20, bjaaha ioan. 1|24 9|22 20|26; byvaaše luc. 8|29 5|4 bis; ĉĕlĕaha luc. 6|18; ĉuždaaha se luc. 1|21 ĉaždaaha ioan. 4|27; dajaaše mat. 26|26 marc. 6|7 luc 15|16; davljaaše mat. 18|28; dĕjaaše marc. 1|35; divlĕaha se mat. 19|25 luc. 9|43 divljaaha marc. 7|37. luc. 4|22; dostojaaše marc. 2|26 luc. 6|4; ĕdĕaha luc. 6|1 15|16 ĕdjaaha ibant ioan 6|17. 21; glagolaaše mat. 9|20 marc. 2|2 27 3|28 6|9. 14. 18 7|35 8|1 luc. 1|64 2|38 6|5 23|34. 41 ioan 2|21. 22 4|27 6|6. 42. 65 8|27 9|9 10|6. 7 11|35. 47 12|33. glagolaha mat. 9|10. 34 21|10 26|5 27|12. 41. 49 marc. 2|16. 24 5|31 6|15 bis 14|70 15|31 16|3 luc. 4|22 22|65 24|11 ioan 4|33. 42 6|14 7|12 bis. 25. 40. 41 bis 8|22. 25 9|8. 9. 10. 16 10|20. 21 11|35 12|29 30. 16|18 19|3 20|25; grĕjaaha se ioan 18|18; hoždaaše mat. 14|27 luc 6|1 ioan 5|9 7|1 8|59 10|23 11|54 21|18, hoždaasta luc. 2|41, hoždaaha ioan. 6|66; hotĕaše mat. 2|18 18|29 27|34 marc. 6|19 9|30 10|32 luc. 9|31 15|28 18|3. 13 ioan 7|1 11|51 12|4. 33 18|52 hotjaase ioan 4|47. 21|18 hotĕaha mat. 27|15 marc. 15|29 ioan 6|11 7|44 16|19 hotĕaha mat. 22|3 ioan. 7|39; hranjaaše marc. 6|10; huljaaha mat. 27|39 luc. 23|39; idĕaše mat. 2|9 4|19 26|58 luc. 4|30 7|6. 11 8|42

18|43 22|47. 54 ioan 4|49 18|15, idjaaše ioan 6|2 8|59, iděa-
 sta mat. 28|9 ioan 20|3, iděaha marc. 9|30 luc. 2|3 7|11 ioan
 4|30 12|11; iměaše mat. 3|4 13|46 18|25 luc. 8|5 13|6 imjaaše
 ioan 5|6, iměaha mat. 27|16 luc. 24|11; iscěljaaše luc. 6|19; iscě-
 ľaha marc. 6|13; ishoždaaše mat. 3|5 marc. 1|5 luc. 6|19; iskaaše
 mat. 26|16 luc. 6|19 19|3 ioan 19|12, iskaasta luc. 2|44, iskaaha
 mat. 26|59 marc. 15|95 luc. 5|18 ioan 7|1. 30 11|8; iskoněcavaaha
 se luc. 8|23; ispovědaaha ioan 12|42; izgoněaha marc. 6|12; iznošaha
 luc. 7|12; klanjaaše se mat. 8|2 9|18 klaněaše mat. 17|14 18|26; krě-
 plěaše se luc. 1|80; krěštaaha se mat. 3|6 marc. 1|5 ioan 3|23; ležaaše
 luc. 5|25 16|20 ioan 5|3 11|38; ljubljaaše ioan 11|5 36 19|26 20|2 21|7.
 20; mazaše luc. 7|38, mazaaha marc. 6|13 luc. 23|34; mlěcaaše
 mat. 26|63 marc. 14|60, mlěcaaha marc. 9|34 mlěcajah marc.
 3|4; mēvljaaše luc. 10|40; moljaaše luc. 7|36 9|29 ioan 4|47 mo-
 ľaše mat. 18|29 luc. 8|38. 41 15|28 18|11 22|41, moljaaha mat.
 8|31 ioan 4.31. 40, molěaha mat. 15|23 luc. 7|4 8|30; možaaše
 mat. 22|46 26|9 marc. 6|19 14|5 luc. 19|3, možaha luc. 8|19
 ioan. 12|39 21|6; mēnjěaha mat. 20|19; napajaaše mat. 27|48; na-
 ricaaha luc. 1|59; naziraaha marc. 3|2 luc. 6|7; nožaaše ioan 12|6;
 oblačaaše se luc. 8|27; oblizaaha luc. 16|21; oblobyzaaše luc. 7|38;
 odrěžaaše luc. 5|9; ogleđaaše marc. 6|32; ohoždaaše luc. 2|37; oti-
 raaše luc. 7|38; otěmētaaše se marc. 14|69; otěvēštavaaše mat.
 27|12 marc. 14|61; pečaaše ioan 12|6; plakaaše se ioan 20|11, pla-
 kaaha se luc. 8|52; plakaaha luc. 5|2; plēvaaha marc. 15|19; po-
 dobaaše mat. 18|33 26|54 luc. 13|16 15|32; podražaha luc. 16|14;
 pojasaše se ioan 21|18; poklanjaaha se marc. 15|19; polagaaha
 marc. 15|47; pomavaaha luc. 1|62; pomyšljaaše luc. 1|29 12|17,
 pomyšljaaste marc. 9|33; poslēdovaaše mat. 12|15; poslušaaše marc.
 6|20; postilaaha mat. 21|8; přěbyvaaše luc. 1|23; přědajaaše ioan
 18|2; přědiděasta marc. 10|35; přěštaaše luc. 8|28 23|40, přěštaaha
 marc. 14|5 luc. 18|39; přětržaha se luc. 5|6; přihoždaaše luc.
 18|3, přihoždaaha ioan 3|23 19|3; prohoždaaše mat. 4|23 9|35 luc.
 13|22, prohoždaaha luc. 9|6; propovědaaše marc. 1|7, propovědaaha
 marc. 6|11 7|36; pējjaaha se ioan. 6|52; radovaaha se luc. 1|58
 13|17; rastěaše luc. 1|80; rězaaha mat. 21|8; řagaaha se mat. 9|24
 27|29 luc. 8|53 22|62 23|36; rēpētaaha luc. 5|30 rēpētaaha luc.
 19|7; rydaaha luc. 8|52; sědēah mat. 26|55, sědēaše mat. 26|58.
 69. 28|2 luc. 18|35 22|55 ioan 4|6 11|20; sējaaše luc. 8|5; slavľaše
 luc. 13|13 slavľjaaha luc. 5|26 7|16; služaaše 8|15 12|2 služaha
 mat. 4|11; slyšaaše luc. 10|39, slyšaha luc. 16|14 (slyšaahomē

ioan 4|42 ἀκηλόαμεν, zogr. ima slyšahomъ); spěaše luc. 2|52; stojaaše luc. 5|1 ioan 7|37 18|5. 16 20|11; stočaše ioan 6|22, stojaaša luc. 23|35 ioan 18|18 19|25; strěžaaha mat. 27|36; styděaha se luc. 13|17; sъbiraaše ioan. 18|2; sъbljudaaše luc. 2|18. 5|1; sъhoždaaše luc. 10|31; sъležaaše marc. 2|4; směaše ioan 21|12; sъpaaša mat. 25|5; sъtęzaaha se luc. 4|36; sъvĕdĕtel'stvovaaše ioan 12|17. sъvĕdĕtel'stvovaaša luc. 4|22; tečaasta ioan 20|4; tvorěaše marc. 6|20. 21 tvorjaaše ioan 6|2; učaše mat. 5|2 marc. 9|31 luc. 5|3 ioan 7|14; ugnĕtaaha luc. 8|42; umiraaše luc. 7|2 8|42; užasaaha se luc. 2|47 4|32; valčaše se marc. 9|20; vĕdeahъ mat. 25|24. 26 27|18 luc. 6|8 ioan 1|31. 33 11|41 vĕdĕčaše ioan 6 6 18|2 20 14 vedjaaše ioan 5|13 6|64 13|11, vĕdĕaha ioan 20|9 vedjaha ioan 2|9; vĕrovaaha ioan 12|11. 37; vezaaha luc. 8|29; vidjaha ioan 6|2; vъhoždaaše luc. 10|30; vlaaha se luc. 8 23; vъlažaaše ioan 5|4; vъmĕštaaha se marc. 2|2; vъprijaaše luc. 18|39, vъprijaha mat. 27|23 ioan 19|15; vъpřaašaše mat. 2|4 16|13 marc. 8|27 9|33 luc. 15|26 18|36 ioan 4|52, vъpřaašaaha luc. 3|10 8|9 22|64 ioan 9|15; vъshyštaaše luc. 8|29; vъstręzaaha luc. 6|1; vъzbranjaaše mat. 3|14; vъzležaaša mat. 9|10 marc. 2|15; vъzmaštaaše ioan 5|4; vъznošaaše se luc. 24|51; vъzvraštaaha se luc. 23|48; zapřĕštaaše marc. 7|36; zъrjaasta marc. 15|47; zъvaaše ioan 7|37, zъvaasta mat. 20|31, zъvaaha mat. 21|9 ioan 12|13; žĕlaaše luc. 15|16; živĕaše luc. 8|27 ioan 11|47 živjaaše ioan 3|22.

sažeti oblici:

(bĕhъ ioan 9|25 11|15 16|4 17|12, bĕsta luc. 5|10 7|41 9|30 bĕste mat. 26|43 bĕhomъ luc. 17|10) bĕha ioan 3|23 29|19; bijaha mat. 27|30 marc. 15|19; bojasta se ioan 9|22; dajaha marc. 15|23; divljaha se ioan 7|15; glagolaše marc. 2|29 luc. 9|33 11|27 14|6 ioan 5|18 glagolaha ioan 5|10 7|11; gnĕvaše se marc. 6|18; hotĕha ioan 6|21, imĕše marc. 16|8; iskahovĕ luc. 2|48, iskasta luc. 2|49 iskahā ioan 5|18 7|11; krĕpljaše luc. 22|59; krĕštaše ioan 3|22; moljaha ioan 12|21; možaše ioan 11|37; muždašetъ luc. 1|21; myjaše ioan 5|10; podobaše mat. 25|27; ponošasta mat. 27|44; přĕdajaše ioan 18|5; razarjaše ioan 5|18; rъpъtaha mat. 20|12 ioan 6|41; stojaaše ioan 1|35; sъbljudahъ ioan 17|12; sъvĕdĕtel'stvovaha marc. 14|56. 57; tajaše luc. 1|24; učaše mat. 13|54; ugnĕtaha marc. 5|24; vĕdĕše ioan 2|9; vъprijaha ioan 19|2; vъstajaaše ioan 6|18; živeše luc. 8|27 ioan 1|39.

Razlikuje se tekst evanđelja sv. Ivana u Hankinom izdanju od Leskienova izdanja u starobugarskoj slovnici mu u ovih imperfektih

Leskien	Hanka
běše 2/6	běaše
bęaḡ 9/22:	bjaahḡ
stojaše 6/22:	stočaaše
živěši ¹ 1/39:	živěše
glagolaaše 5/18:	glagolaše
glagolaahḡ 5/10 7/11:	glagolaha
iděše 4/49:	idčaaše
idęaše 8/59:	idjaaše
moljaahḡ 12/21:	moljaha
hotęaše 21/18:	hotjaaše
hotěše 7/1:	hotčaaše
vъpijaahḡ 19/12:	vъpijaḡ
vъpijeahḡ 19/15:	vъpijaahḡ.

Ostati imperfekti sudaraju. — Valja na pokon napomenuti, da u Ostromiru kadšto dolaze dva a i u aoristu n. p. glagolaahъ ioan 8/40 16/25. 35 18/20 bis. 21. 23, a i drugdje glagolaati 16/11 vъ pritčaaḡ 16/25 itd.

Imperfekat u hrvaštini ili srbštini pak u kajkavštini prema imperfektu u staroj slovenštini.

U staroj slovenštini vidjeli smo, da se imperfekat svršuje na ě a h ѣ ě ě h ѣ, ě h ѣ; a a h ѣ i a h ѣ. Puni su oblici ěahъ, ěhъ i i aahъ a sažeti su ěhъ i ahъ. Hrvatski jezik promienio je prema svojoj vlastitosti i posebini oblike: 1) od ě a h ѣ nastalo je i j a h, to je iah s ukinutim zievom, jer staroslovensko ě biva u hrvaštini (ije) je, koje pred vokali zastupa samo i, sravni ciel i cio. Često se i od iah s prednjim suglasnim slieva na mehko suglasno; 2) od ě h ѣ nastalo je po razlici govora i j e h, j e h, i h, e h; 3) od a h ѣ nastalo je â h. Oblik prema ěĥъ i aahъ ne dolazi i gdje bi u knjizi dolazio, imitacija je stare slovenštine, ni pošto od naroda.

¹ Taj je oblik posve bugarski kako se pisalo po prilici prije dvje sta godina. Sravni Starine IX. 150 imperfekte: pieši, stoěši, jadeši itd. iz apokrifne apokalipse apostola Pavla priobćene Jagićem po odeškom rukopisu kolekcije Grigorovićeve iz prve polovice 17 stoljeća. Krajnje i u pieši stoji mjesto e po izgovoru narječja, kojemu je pripadao pisac.

1. Oblik *ijah* = stsl. *ěahъ*.

Ovaj svršetak imaju

a) glagoli bez nastavka svi, kojim se osnova svršuje na suglasno osim na r l, pak glagoli s osnovom na samoglasno, u kojih kad primaju tematsko e pred tim e dolazi v, ma i iza b ispalo. Pred *ijah* mienja se k g na c z. Tako to dolazi u najstarijih spomenicima pa tako biva sve do danas, samo da u starijih spomenicima izlazi 1. plur. obično na *ijahomo*, kadšto na *ijahmo* i bez h na *ijamo*, a 2. plur. na *ijahote*. Ovako od osnova plet, tek, strig, bi (by), slu, s tematskim e: plete, teke, strige, be (mjesto bve) slove glasi imperfekta pletijah, tecijah, strizijah, bijah, slovijah. Evo obrazac za sve osobē:

sing.	plural.			
1. pletijáh	pletijáhomo	pletijáhmo	pletijámo,	pletijásmo,
2. pletijáše	pletijáhote,			pletijáste,
3. pletijáše	pletijáhu,	pletijáu.		

Evo nekoliko primjera

b o d: sp. 7|287 ja sam pošao kortigjat ljudi koje ne znam. Bjestie mene! još da bugjah š njim ter da ubodijaše signora Mara. d a d: (nic. marc. 11|16 ne da dēaše, da kto mimo nesetb sbsudb skrožč crbkavb; nik. luc. 4|41 ne da dēaše imb glagolati; nik. luc. 15|16 želaše nasytiti se otb rožbd, eže ēdyēhu svinie i niktože ne da dēaše emu;) pišt. 152|1 pokaravši ih ne da diāše njima da govore. gred: pišt. 15|1 zvezda grediaše prid njimi; 49|1 izišadši grediaše u zapušteno mjesto; 59|2 grediaše Jezus u grad koji se zove Naim i grediāhu s njim učenici njegovi; 44|2 Abakuk grediaše u polje, da bi ponio žeteocem; 172|1 ovi bivši začuo da Jezus grediaše iz Judee u Galileu pogje k njemu; 181|1 Jezus poslao je mene, koji ti se je prikazao na putu, po komu ti grediaše; 229|2 uliehši Jezus grediaše po Jeriku; 235|2 izišadši Jakob iz Berzabee grediaše u Haran; 149|2 izišadši tad okolo grediahu po gradciah pripoviedajući; 152|2 izišadši tad okolo grediahu u zapušteno mjesto; 163|2 zgodi se, dočiem grediahu, očistiše se; 188|1 onamo grediāhu i ne vraćahu se; živine grediāhu i vraćahu se u priliku od munje koja sijava; 226 čiem grediahu kupiti, dogje vjerenik. id: nik. marc. 2|13 vbs narod idiaše kb nemu, (a pisano idēaše dolazi nik. mat. 3|9 zvezda idēaše pred nymi; mat. 24|1 26|58 marc. 5|24 luc. 4|30 7|6. 11 8|42

19|28 22|47. 54 23|28 ioan. 4|50 8|59 18|15, a) ioan. 6|2 po nemže idyěše (čitaj idijaše) narodъ mnogъ; (mat. 28|8 iděahota (iděasta), a iděahu ima marc. 9|30 luc. 2|3 7|11 14|25 ioan. 6|17. 21 8|2 12|11;) sp. 5|138 tuj majka uzadje er prie id'jaše; sp. 4|216 na koj (skali) se vidjahu angjeli na sviet da po njoj idijahu (troslovčano); sp. 5|143 inako u propas paklenu pod'jaše od ljudi narod vas; sp. 5|121 vječni on bješe kladenac milosti svakomu hotieše da zlobe oprosti, ki k njemu pridijahu. imad: Vuk. prip. 2. izd. 113 oni od svoga srca nepadijahu ništa drugo, do jednu jedinicu šcer. jěd: nik. luc. 6|1 obstręgahu učenicu ego klasi i ědiěhu (čitaj idijahu); luc. 15|16 želaše nasytiti se oť rožьcъ, eže ědyěhu svinie, luc. (6|1) (15|16) i (17|27) ěděahu (čitaj idijahu). pad: sp. 10|287 gdje mi se kazahu u propas kako da pad'jahu. ved: (nik. luc. 4|1 Isusъ vьzvratil se oť Erđana i veděaše se duhomъ vь pustynu;) hval. 1. kor. 12|2 vedyášete; [nik. luc. 23|32 veděahu že ina zlodyě dva sь nymy ubitt ě (= ja) | znad; pišt. 193|2 znadiah tebe, i odprie nego si izišao iz utrobe, posvetih tebe; 225|2 iz usta tvojih tebe sudim, slugo hudi, znadiaše, da sam ja čoviek oštar a za što niesi podao pinez moj na trpezu; 33|1 oni koji bješe bio učinjen zdrav, ne znadiaše tko bješe; 42|1 pripravi ona jestojske, kakono znadiaše da hoće otac njegov; 49|1 ne dopuštavaše da one govore, ere znadiahu, da je on Isukrst; nadod. 78 prvi jeste Gomilčević Mato, koi dobro znadiaše za to. plet: sp. 4|272 ptice gniezda pletiahu; pišt. 157|2 ribari pletiahu mreže. rast: nik. luc. 1|80 otroče že rastiěše i krěplaše se duhomъ; (luc. 2|40 rastěaše;) sp. 9|227 u smrdeću bludu mnogu rastijahu moji prikori; pišt. 12|2 djetičak rastiaše i kriepļaše se. vez: sp. 9|241 platna tvoja čim vezijahu neumrlim zracim zvezde, rek bi da mi govorahu: ah nut gleda(j) naše gizde. skub: pišt. 82|1 tielo moje pridah oneziema, koji me udarahu, a lica moja onim, koji me skubiahu. živ: nik. luc. 3|27 vь hramě ne živieše; ioan (1|39) videsta gde živieše; hval. djel. 15|35 živiahota, kol. 3|7 živyahote; sp. 5|74 grešno živ'jahu. kun: sp. 2|258 njegda ju celun'jah u pozor gizdavi, a njegda i kun'jah za milos ljubavi; sp. 8|106 mi se kun'jaše. tek: pišt. 92|1 njegov se gnoj učini, kako kaplje krvi, koja teciaše na zemlju; 137|1 teciahu tad dva zajedno. bi (by): nik. luc. 1|65 i vь vsei gorьnii ijudeiscě povědaemi bijahu vsi glagoli si; inače u nik. dolazi beaše, beahu pisano prema staroj sloven-

štini; sp. 8|238 mnogim drago ne bijaše, jer se bija h poro-
dili, i sijaset puta. slu: sp. 9|267 i za to se sad ne gizda | stu-
paj tihi kim slovjaše | ki tanačce noćnieh zvezda | i svieh vila
nadhodjaše; sp. 9|377 Vuk i Ljubdrag, kih slovjaše | glas s is-
toka do zapada | s puške ognjene mrtvi ostaše | u podstupu Prage
grada.

b) Glagoli s nastavkom *nu*, ali ne pouzdano:

celunu: sp. 2|258 njegda ju celun'jah.

c) Glagoli s nastavkom *ě*. Ovdje se osnovno *ě* isto tako pre-
tvara u hrvastini na ije kano *ě* postalo od tematskoga vokala pak
čahrъ biva ijah. Tako to biva danas u osnovi: umě i hotě obično
umijah, hotijah; često i u osnovah gorě, sědě, trpě i želě: gorijah,
sjedijah, trpijah, želijah. U ostalih se osnova *i* od ijah s prednjim
suglasnim slieva na mehko suglasno. Ali u starijih knjigah dolazi
ijah i od drugih osnova. Evo primjere:

daždě: sp. 9|233 gdi su razumni s' rieči blagom, ki dažd-
djahu med z besjede? gorě: Vuk. nar. pjes. II. 11 je-
dnom drugu noga gorijaše | a drugome ruka do ramena, | a tre-
ćemu glava gorijaše. grmě: P. Petrović Njeguš gor. vijen.
58 oko tebe puške grmijahu. hotě, htě, ktě, tě: u nik. dolazi
samo hotěaše, sp. 5|197 onu ja hotijah tvu vjeru poznati; pišt.
42|1 brzo prema meni dogje što hotiah; sp. 4|114 htijah prit
k toj vodi studeni; sp. 3|336 cvileći sva u jadu ktijah k tebi
pristupiti; sp. 4|482 mene udriše sinovom na pomoć | kad mene
vidješe gdje tija h tužan doč'; alex. 283 Aleksandar š njim ho-
tiěše govoriti; pišt. 65|1 hogjaše Jezus u Galileu ere ne htiaše
u Judeu hoditi; sp. 3|462 silu porazi, ka tvoj puk sliedjaše | da
ju more zajezi, kudi prit ktijaše; sp. 5|217 dvignuv se odtola
počesmo hoditi | put vode gdi kola htijahmo voditi; hval. djel.
28|18 hotyahu; sp. 1|84 zlovoljni grihom tim Susanu htijahu
obvrići starci; itd. itd. imě: nik. luc. 23|16 potrebu imyěse na
vse prazdnyky oťpuštati imě edinogo; nik. ioan. 5|6 sego viděvъ
Isusъ ležešta i razuměvъ, ěko mnoga lěta juže imyěše, glagola
emu: .. nik. marc. (4|6) prozebe zane ne imiěše gľbini zemľnie;
nik. luc. 24|11 ne imyěhu věry imě; inače u nik. dolazi iměaše,
iměahu. letě: sp. 4|283 strježići mali jošter mi zadaše megju
smieh ostali velike tamaše: | pri vodi gdje sigjeh po meni let'jahu |
ter ti mi u njedrieh u dojke štipahu. mně: sp. 4|2 89. sědě:
nik. luc. (18|35) slěpъць eterъ sědiaše pri puti prose; nik.
ioan. 11|10 Mariě doma sědiaše; 11|20 Mariě doma sědiěše;

nik. mat. 26|69 Petrъ vьně siděaše. Daničić u oblicih 4. izd. str. 100 navodi iz nar. pjes.: uz cara sjedijaše, kod kralja sjedijaše, gdje car sjedijaše; hval. mat. 26|55 sidyah. trpě: S. Milutinović ist. srb. 405 koje kako trpijahu te lisice. umě: alex. 267 Persiēnin niki nače čtiti ju, ki umiěše macedonijsku knigu; sp. 1|15 zvire strahovito bigat ne umijaše; sp. 4|414 diliti se od nje ne umiahomo; pišt. 23|1 kada bjeh malahan, govorah kakono malahni, razumiah kako malahni; pišt. 23|1 oni ne razumiahu, koja se govorahu. vĕdĕ: hval. ioan. 11|42 vidyah; nik. ioan (6|6) samъ bo vidiaše, čto hoštetъ stvoriti; nik. ioan. 2|9 arhitriklinъ ne vyděaše otъ kudu jestъ (vino), a slugi vidyěhu; hval. luc. 4|41 vidiahu. vidě: nik. ioan. 6|2 po nemъ idyěše narodъ mnogъ, ěko vidyěhu znameniě; sp. 10|164 ni pravdi cknjet dahu strasi, ki u crkvi od svud se vid'jahu; sp. 9|218 mruči od glada žirnom skotu na jestojci zavidjaše. želě: Petr. Njeguš šćep. mali. 89 sada si ono, što ti ja želijah; 184 okretaše kako želijasmo. žudĕ: sp. 10|114 kolikrat žud'jah ja učinit uogojaj s prokletom zvieri tom; sp. 4|220 drugo ne žudjah, ner tielo me u prah da se tuj rastavi.

Amo idu i osnove na ě glagola bez nastavka: dĕ: nik. marc. (1|35) tu molitvu diaše; sp. 1|71 Palas piše se oružna, jer dijahu, da je božica od rvanje. Dijana dijahu da je božica od lova. smĕ: sp. 8|13 ti nigdar toj ne smijah izrieti; sp. 2|480 pakljen trud kroza te ki prijah | mnogo je vele hud, a reć ti ne smijah; alex. 229 nigdor ne smiaše ka konju pristupiti; 301 na zemlju ne smiěše od lava; nik. luc. 20|40 k tomu že ne smyěhu ego vĕprašati; pišt. 148 od ostalih tad ne smiāše nitko pridružiti k njima.

d) Glagoli s nastavkom *a*, kojih presentna osnova odhiće vrstni nastavak *a* pak prima tematsko *e* bez *i* pred njime:

bra, bere: sp. 2|421 caftihu sve gore cvitkom od ružice, | vila t' ga ber'jaše bielima rukama; sp. 4|277 (ptice) vlase beriahu u busu pelina ter gniezda pletiahu. zva, zove: nadod. 67 vazdan oni tada hodiau | kud god ljudi iste zovijau; Vuk. nar. pjesm. II. 611 svoju slugu zovijaše, | zovijaše slugu Useina.

Po analogiji oblika na ijah dolazi i od osnove vrišta imperfekat vrištijah Vuk. nar. prip. 2. izd. 97: okolo njega jednako skakahu vrištijahu, što je već Daničić oblici 4. izd. 100 krivim označio.

2. Oblik *jah* = stsl. *ěahъ*.

Od oblika *iah* slieva se i s prednjim suglasnim na mehko suglasno. To biva

a) u glagola bez nastavka, ali danas obično samo kod osnova na *d* kao *id*, *jed*, *smjed*, *znad*, pak kod onih na *n*, *r*, rjeđe na *k* *g* *h*. Evo dva tri primjera:

i d: sp. 10|114 i duh moj *igjaše* tuj *gdi ga vigjaše*; M. Bunić Jokasta v. 1841 za kiem ih još takoj jak mravi *igjaše* | uz mire velik broj, veći se *spravljaše*; pišt. 123|2 koga *dùh vrh tebe igjâše*; pišt. 129|2 dva od učenika Jezusovieh *igjâhu* isti dan u *grâdac*. *s mjed*: nadod. 49 jedan s drugim *većat ne smigjaše*. *kun*: sp. 5|346 u sebi *žalosno kunjaše*; sp. 5|347 za *ku nevolju sam sebe kunjaše*. *pn*: sp. 5|139 Židovi se *bojahu*, da ne bi napokon | *prie neg ga propnjahu*, *běz križa umro on*. *žn*: alex. 242 po širinah grada našega *klasěe* (čitaj *klasje*) *pšenično izreslo vidih i došadše Macedonane srpi žanahu i zriło i zeleno*. *pek*: nik. ioan. 12|6 o ništih *pečaše se* (Nu to može biti prema stsl.). *tek*: alex. 221 u tom *ustrmiv se tečaše*, da kaže *Nektenabu*; alex. 236 *rika Eprat posrid nega tečaše*, alex. 270 *rika arsinoiska vsaku noć pomrzniše se a ob dan razmrznuvši se tečaše*; alex. 307 pod tu *ložnicu tečaše rika mala*; alex. 229 *vitezi macedonski na konskom tekuteču*; nu u nik. *valjda biti će od stsl.*: mat. 28|8 *otъ groba sъ strahomъ i radostiju velijeju tečasta*. *tuk*: sp. 1|12 *sv. bihu veseli, talambas tučahu*. Daničić u oblicih 4. izd. 73 *navodi još vršah i žežah*. Tako je možda u *friz.* 2.100 *pečahu*, nu je vjerojatnije prema stsl. Od osnove na *r* gubi se prema naravi jezika i *j*, to je: *r se ne mekča*: *mr*: sp. 2. 276 *vidiv me gdi ja mrah doleti kako stril*; sp. 1. 190 na križu *viseći mraše od žaje*; sp. 4|152 od *želje sve mrahu*; itd. *vr*: sp. 4|146 *moje srdašce sve mraše | pri jezeru tom stoje, vodica gdje vraše*; sp. 4|36 *živi vir vodeni iz mramora vraše | vraše tuj vodica*; sp. 4|147 *vrjelo vraše*.

b) u glagola s nastavkom *nu*:

brinu: sp. 4|442 od skupa *tolicih svak se njom brinjaše*. *ginu*: sp. 4|139 *moja sva snaga nevidom ginjaše*. *tegnu*: pišt. 27|2 *kolici godier ga tegnjâhu zdravi se činjahu*. *tonu*: pišt. 115|2 *privrati kolā od kočija i tonjâhu za dno (exod. 14|25)*. *venu*: sp. 3|320 *ovenjaše sva travica*: sp. 3|318 od *poraza velikoga venjahu tvoja lica*.

c) u glagola s nastavkom ě:

velě: sp. 1|291 ni počinut mislit veljah | dokla izvršim kano željah; sp. 1|94 bog to veljaše; sp. 1|256 mrsko mu biše, ča ona veljaše; sp. 9|290 veljahote da kudjelje | žene predu doma u tmimi; sp. 1|196 bjehu jedni, ki veljahu | da se Akilu da živina; itd. želě: sp. 4|95 s velikom radosti željah se stati š njom; sp. 4|152 sve ga željahu s velikom ljubavi; itd. ckně: (možda ckni): sp. 8|109 smisli ti malo, ki život provodim, | bez tebe, ma hvalo, ucviljen gdi hodim, | najliše ovu noć smišljaje kada cknjah | gdi mi se sgodi doć, a tebe ne sastah; sp. 5|144 židovi željahu, er im se cknjaše. mně, mlě: sp. 1|235 mlada lita imih, umrit nigdar ne mnjah; itd. itd.; sp. 4|82 mljah da ju porazi svi od svieta sliedjahu; pišt. 40|2 mnjah da mi vežemo rukovete u njivi; pišt. 45|2 rasrčen Naaman obhogjaše govoreći: mnjah, da će iziti k meni; sp. 1|8 mnjaše da ni robom ni moćju od ljudi | ni plemenitim rodom na svit mu para ni; itd. alex. 302 Kandaulus to čuv i klobuk snam Antiohu na noge pade i pokloni se, ere ga Aleksandra mniaše (čitaj mnjaše, nu možda mnijaše); alex. 265 Aleksandar mnaše, da od svojih nemu bi ta nevera; sp. 1|285 mnjahomo imit tih odgovor | a ne sržbu i opogovor; sp. 1|58 gradi u istinu zdrišiše straha grop, | ki mnjahu da zginu pod toke sile snop; pišt. 131: pristrašeni mnjahu da duha gledahu. hotě, htě, tě: P. Petrović Njeguš gor. vijen. 77 gjenral mu šćaše biti; nar. pjes. šćaše carev vezir biti; Vuk. nar. pjes. 5. 428 da Kadića ne svatiše straže | uteč' Kadić uz planinu čaše. letě: sp. 2|279 ter mi se od rozic ona cvit činjaše, | gdi joj pram od kosic niz lišca lećaše; sp. 1|14 konji, rekal bi, lećahu. blědě: sp. 10|114 od svud vigjah | rad česa neboga u meni šve bligjah. jězdě: sp. 4|156 ki no sideći na konju vojuju, | dvanadest tisući biše jih po broju, | uztežući voju jedino jizjahu. šědě: tond. 117 u onoj katidri niktore ne siaše; — u onih katidrah siahu starci i starice; sp. 10|287 vidjesmo jednoga ovnića od zlata | tuj doći, vrh koga sje gjah u djeca ta; | za roge Friso tvoj ovnića držaše | a za njim pak takoj sestrica sje gjaše; Kukuljević archiv I. u listinah od god. 1499: kadi mi sijahomo; pišt. 70|1 ah da bjehomu bili umrli po ruci gospodinovoj u zemlji od Egipta, kada sje gjahomo nad loncimi od měsa i blagovahomo kruha do sitosti! itd. vidě: alex, 250 iznesošē mu te gospoe kćere vinac. Ako kada gdo na glavu postavlaše ga, tude ga ne viēše

(čitaj vijaše) nigdor; alex. 269 kada na ruku ta prsten postavlaše, tada nigdor nega ne vičše; sp. 1/79 Susana ne mne daju tko vijaše | slobodno šetat mne u vrtal sidjaše; sp. 1/13 kon njega usajena horugva čuhtaše | bila ter crljena zdaleč se vijaše (cernebatur, ili od viti se?); sp. 1/39 Siringu bi odpustil sin Merkurijev Pan, | ugledal da bi bil ovu gredući van | po Cinte gore stran kada no lovljaše | Diana luk napan, taka se vijaše; sp. 10/12 od puta svoga trudan se vigjaše; sp. 10/112 Ostojko u taj čas mrtav se vigjaše, itd.; pišt. 40/2 zavigjahu njemu bratja tond. 112 duša se vele mučaše, jere ne viaše kamo gre; žudě: pišt. 40/1 koji žugjaše nasitati se mrvicami koje padahu s trpeze bogatčeve; pišt. 43/2 žugjaše napuniti trbuh svoj želuda. trpě: sp. 1/120 tad od njih trpljaše ter pram tomu za svih | ocu se moljaše, da im odpusti grih; sp. 1/268 glad trpljahu i počahu | sveti, dokla ovd stahu; nadod. 111: on bolu na nogu trpljaše; pišt. 174/2 žena krvotočje trpljaše. vrvě: sp. 1/12 tako ti hodeći vrvljahu šerezi. živě (možda živ): sp. 1/306 u tamnici trudno življah; sp. 1/65 sunce ti nam sjaše u dne ter u noći | dokla ti življaše, tko će sad pomoći? itd; pišt. 172/2 sin njegov življaše. viš: sp. 1/51 muče bičag snam, ki višaše o stup, podri ga; sp. 5/144 reku, od noga i ruku da im on dopusti, | da gnjate prituku, da prie duh pusti, | da priko subote svi tri ne višahu; pišt. 94/1 jedan tada od lupeža onezijeh, koji višahu, psovaše njega.

Osnove koje imaju *r* pred nastavkom *č*, to *r* ne mekčaju:

gorě: sp. 1/261 u ognju vas goraše; sp. 4/114 tih žuber vodeni se čujaše po travi zeleni, ka u cvietju goraše. zrě: sp. 5/314 put nje ostala, koja se prozraše | kroz platno od zdala, jak sunce sva sjaše. — Daničić oblici 4. izd. 98 navodi i *prah* od *prě*, i *zrah* od *zrě*.

3. Oblik *ijeh*, *jeh*, *ih*, *eh* = stsl. *ěhъ*.

Ovi oblici dolaze osobito u starih hrvatskih pisaca, al i u knjigah tija do 1768. U narodu govori se danas tim načinom imperfekat samo li od osnove *bi* (by esse): *bjeh*, *bih*, *beh*. Evo obrazac:

<i>ijeh</i> :	<i>ih</i> :
1. pletijeh	pletih
2. pletiješe	pletiše
3. pletiješe	pletiše

1. pletijehomo	pletihomo
2. pletijehote	pletihote
3. pletijehu	pletihu.

a) Oblik ijeh, jeh.

α) u glagola bez vrstnoga nastavka

plet: sp. 4/467 tuga onda smrtna mene | tužnu obujmi, nožno kada | vraćahu se s igre žene, | a ja kose ruse mlada | pletieh zlatom povijaje; sp. 3/6 od pruta obore i od kala pletjehu; sp. 8/19 ruke nje pribile mnjah mramor da bjehu | ke uzu od svile sa zlatom pletjehu (pisano pletjahu, ali srok zahtjeva pletjehu). rast: sp. /171 okolo kladenca rajska zelenca svieh strana rastieše; sp. 4/121 gdje trstje rastješe gizdavo na svieti; sp. 4/133 toj slavno zagorje kako raj sve bješe, | gdje jelje i borje s topolom rastješe; sp. 4/108 voća bjehu po tunji sadjena | ter ljepše rastjehu ner kita zelena; sp. 4/192 svud joj bradavice kako bob rastjehu. bod: sp. 4/169 čemer ljut ga bodieše. gred: sp. 2/271 pak ova tva sluga .. za te se moliti gredješe s razbludom; sp. 4/403 ka me je svezala | svezav ju vodjahu gusari nemili | gredieše tuj sramno jakino meu lavi. id: sp. 2/54 razdvojen bez uma ja idjeh | tolikom opojen ljubavju njekom bjehe; sp. 2/204 mnjah da sam u raju prida nju kad pridjeh. jed: sp. 5/70 pepeo se kako kruh jur meni jedieše. pas: sp. 3/361 pasieh se tom slavom; sp. 4/217 komu se sgar s nebes ukaza otac tvoj | u njekoju kupjeni po sebi gdi gori | u plamen ognjeni, kad pasieh u gori; sp. 4. 104 lie sama tuj bješe ter malo po malo ružicu pasieče i cvietje ostalo. griz: sp. 4. 166 mravi meso do kosti moje grizjehu. skub: sp. 3. 202 Kasandra vlase skubješe na glavi. živ: sp. 5. 344 sto godišta na svieti ja živjeh; sp. 3. 7 gdi človik zemaľjski, ki vrieme toj bješe | na zemľji angjelski bezlobno živješe; sp. 5. 321 dokli živieše, svakomu on bješe za jednu priliku; sp. 3. 6 mnozi kraj gore sbožno živjehu; sp. 10. 289 po svakomu jur razlogu toj se, kćerice ma, hotieše | da ti mlada poživieše, | a ja da star pogjem k bogu. rek: sp. 2. 395 recieh: ni rāzbora ni uma ni vida | ni haju zazora od ljudi ni stida; sp. 2. 257 jošte joj ne bješe to reći za došta, | nu što kad recješe, na svaku rieč posta. | da mi se pridava. tek: sp. 5. 344 da stecieh vrhu svieh gospostva i znanja | što bi bil' pri ovieh, ka stekah ovdj ja? sp. 4. 133 gdje vrjelo vodeno po travi tecješe;

sp. 4. 138 ter se krv ustavi, ka tiekom tecješe; sp. 5. 140 iz kojieh s svieh strana živa krv tecieše; M. Bunić Jokasta stih 2453: ter mu krv crljena vruća van tecieše; sp. 4. 394 od krvi rieke teciehu crvene; sp. 10. 288 kad glasa množ n'jecieh očitih ušima | kako to da bjehu pomorske tej vile, | ke plakat teciehu njih tužbe nemile. kun: sp. 4. 162 ne bi toj zadosti u karu što bjehu, | s nemirne žalosti ner se još kuniehu; im (vazam): sp. 4. 310 da nie psa Fendaka, da nie psa Tauza, | sve stado zla mraka vazmieše do kusa. bi (by): sp. 2. 438 opojen ljubavju krjepko bje h; sp. 4. 81 trudjahan bje h. sp. 4. 30 ne samo ljepotom uresna tač bješe, ner svakom dobrotom, ka u njoj captješe; sp. 5. 169 gdi prvo tužni dosti | mi bjehom o cieć ljubavi, | vaše dike i lieposti | sdruži se nam pokoj pravi; sp. 5. 134 Pilato Jesusa izbjena kad vidje | od krvi i suza omazan vas gdi je, | reče im: koji grieh dostojan možebit | od muka od ovieh? bje hote ga ubit', | er bi mu manji trud jednu smrt prijati, | nego li oda svud tej muke da pati; sp. 5. 272 ogote smrdeće, zli vam ti ejelovi! | bje hote sve veće posjele stan ovi; sp. 5. 314 svjetlušte nje oči meni se vidiehu, | k sunčanoj istoči prilične da bjehu; itd. plu: sp. 3. 57 plovieh u slavi. ru: sp. 4. 166 jadovna velmi stvar slišati još bješe, | gdje gorom taj tovar iz glasa revješe. slu: sp. 2. 515 megju sviem slovješe nje ime dobrotom; sp. 4. 394 dočim živ bješe Ektor brat slavni moj | i vrh svieh slovieše junačtvom razum svoj, | svi mi kazaše kralj krvnik ljubav svu; sp. 4. 436 o Ekuba, prišli k tebi, | u istoku ka slovieše, | kruna vrh svieh koja bješe, | druga u vlasti kojoj nebi, | da vidimo, što čes huda | i što brieme može učinit; sp. 4. 484 ne ubi ga onada, na noguh kad Troja | stojaše i kada slovieše moć svoja ... kad Priam živ bješe i kopjem vrh inih | kad Ektor slovieše vitezov kruna svih.

β) u glagola s nastavkom *nu*:

srnu, trnu: sp. 3. 320 i gdi trudan (Jesus) posrnieše padajući k zemlji nica | zemlja, vajmeh, protrnieše i venjaše sva travica. tonu: sp. 3. 303 potrebno bješe ponovit zakone | sviet koji tonješe da veće ne tone. venu: sp. 4. 152 Venus bliđe i venieše pričudno. zinu: sp. 6. 72 a kad čudna propast zinieše meu njimi | mnjah da će na dno past korablja i svi mi.

γ) u glagola s nastavkom *ě*:

cavtě, captě, ctě (florere): sp. 4. 90 mi čes prisudi kak cajtjeh u slavi | nenavid zlih ljudi da se vas pripravi | svom silom

na mene; sp. 3. 62 krstjansko neharstvo volju ispuni | istočno ter carstvo mnome se okruni | ter s mojom svom slavom, u kojoj prjedje ctieh, | vukovom i lavom ostal sam u noktieh; sp. 2. 292 vjenčac i kruna, koja joj vrh glave | captješe sva puna i hvale i slave, | ona se ukinu i razbi; sp. 4. 30 ne samo ljepotom uresna tač bješe | ner svakom dobrotom, ka u njoj captješe; sp. 4. 108 od razlicieh trava livada gdje bješe | svakoga narava ter cvietje captieše; sp. 4. 397 tobom u veselju captieše carski dvor; sp. 4. 451 gdi je ruža, gdje gilj bieli | drago lice kim cavtieše; sp. 2. 264 ctieše joj kruna taj od kosic na glavi; sp. 2. 515 jedina ka ctieše počten'jem, ljepotom, | meju sviem slovieše nje ime dobrotom; sp. 3. 52 moje gospoctvo, ko ctieše u slavi | silan car u robstvo poda se postavi; sp. 4. 29 cviet je oprudjen, u gizdah ki ctiese; sp. 4. 17 sva zelen ctieše; sp. 4. 139 sladja čut bješe taj pjesan ljuvena | ner miris gdje ctieše ružica rumena; sp. 4. 469 ljepotom tvoja ctieše mladost slavna i gizdava; sp. 3. 76 razlicieh gospoja još bješe vidjeti, | a navlaš kraljice krunjene ke bjehu | i uresne djevice, jak cvietje ke ctiehu; sp. 3. 255 u velikoj slavi ctiehu ti vitezi prigizdavi. dahtě: sp. 3. 302 nad njim dahtješe sam volak i tovar. hotě, htě, ktě, tě: sp. 3. 362 svjetlos taj, s kom se ktjeh rastati | čini mi vas sviet saj u mraku ostati; sp. 2. 55 nje sila stvori mi što htješe; sp. 4. 133 slas nie moć izrieti | ka htješe svies moju sebe van zanieti; sp. 3. 8 prijazan pridraga ktješe da takoj | u stadih jednaga provode život svoj, | ljuveno ter bješe i milo gledati, | gdi ovce ne ktješe gorski vuk zaklati, | ali pak biesan lav ne ktješe da tjeri | kako je svoj narav, niednu vrst od zvieri; sp. 3. 338 na mjestu kad ve biše | gdje te htjehu razapeti, | sinko dragi i prisveti, | sve t' žalosti ponoviše; sp. 3. 336 tko bi mogao plač zbrojiti | grozne suze gdje proliše, | onoj mjesto kad vidiše, | gdi te htjehu umoriti; itd. itd. jehtě: sp. 4. 136 ter tako plačnu stvar učini tuj mene | svezati za stabar od jele zelene, | ter ostah cvieleći jadovan i tužan | slobode želeći vječni rob i sužan, | gdi jehtjeh i pihah i gdje tuj srjed gore | želnije uzdisah, ner li se riet more. jez dě: M. Bunić Jokasta stih 1784 strahota viditi vojsku mu tuj bješe | s perenim gdje štiti oholo izdješe. letě: sp. 3. 255 koja (strila) toli slavna bješe | i kud godi šip obrati, | nigdar zaman ne letješe | i nazad se ne povrati. mně: sp. 4. 86 sgrizle su mravlje mieh, u kom ja do groba | sve misli shranit mnieh, kako se podoba; sp. 4. 127 čuh sviraoca

što pravi, | m nieh moj se trudan duh od tiela rastavi; sp. 3. 311 Jesusa (Irud) htješe životom razdvojiti, | kraljestvo er m nieše da mu će posvojiti; sp. 4. 116 meni se m nieše toj sedlo sve zlatno; sp. 4. 178 zlovoljne sve bjehu, a ne viem za ki sud, | meni se sve mnjehu da trpe velik trud. smrdě: sp. 5. 120 oživil Lazara bješe | koji je mrtav bil i ki jur smrdieše. treptě: sp. 4. 84 pak mravlje pridoše pod javor gdi ja bjeh | ter meni zgrizoše do krpe šupalj mieh, | ter treptjeh ter predah od muke pakljene, | te mravlje gdje gledah lazeći vrh mene; st. 4. 101 ter treptjeh, vajmeh, vas stradjaje ufanja, | gledaje hip i čas od moga skončanja; sp. 4/146 lie treptjeh lie predah, zač ne znah što će prit; sp. 10/192 u crkvi stojeći treptjeh kako prut; sp. 3/54 kraljevu palaču naj veće požali | u oružju ka sjaše, prid kim car treptieše; sp. 3/258 treptješe moja put i moj duh u meni | prid vihrom kako prut u gori zeleni; sp. 3/317 žalosno vidjet bješe, gdi krvavi gnoj cideći | vas predaše i treptješe od skončanja trud videći; M. Bunić Jokasta stih 235 treptješe svak prid njim; sp. 3/305 naj veće treptjehu čudo toj videći pastiri. umě: sp. 3/7 na sveti ne bješe rodil se još nitkor, | skovati da umješe motiku ni kosor. vidě: sp. 5/314 svietlušte nje oči meni se vidiehu | k sunčanoj istoči prilične da bjehu; M. Bunić: Jokasta stih 1810 s taciemi tuj bjehu načinom stavljeni, | da se svi vidjehu kako no smamljeni. vrě: sp. 3/182 bistri vir vodeni pod barkom vrieše. zeleně: sp. 2/511 gdi ju dostigoše, trava zelenješe. žedně: sp. 3/321 ti vinca ne žednieše. želě: sp. 2/202 ni čas pokoja u meni ne bješe, | smrt mladost neg moja zagrlit želješe; sp. 2/227 prisvitlo sunačce, višnji bog učini, | da s mojim srdačce tvoje se sjedini. | Neka se udavi on ki toj ne htješe, | ki našoj ljubavi omrazu želješe; sp. 4/176 moj duh želješe s grbom se rastavit.

đ) u glagola s nastavkom *a*, koji imaju u presentu tematsko *e* a vrstni nastavak *a* gube:

pra, pere: sp. 4/114 nage tri vile ugledah gdje bjehu | u zero uplile ter se tuj perjehu. rva, rve: sp. 4/175 me trud rvieše; sp. 4/176 lie me trud rvieše i žalos i tuga; sp. 4/177 rasputja ni puta nigdjer ne bješe | ter tuga priljuta tvrdo me rvieše. zva, zove: sp. 2/3 zovješe zora dan, a slavno prolitje | travicu drobnu van zelen lis i cvitje, | ja kad bih uhićen od ove gospoje; sp. 4/307 slišati bješe pričudno na saj svit | glas, ki

te zovieše, toliko strahovit; sp. 5/64 psovkami zovjehu molitve sve moje.

b) Oblik *ih*, *eh* = stsl. *ě h ѣ*.

α) u glagola *bez vrstnoga nastavka*:

b u d: jerol. 229 gdi me san moraše i dobudiše, ondi padih i ležih na golu zemlju. da d: alex. 282 zmaj velik od nog nee sviv se za usta nju držaše, govoriti nei ne dadiše; u nik. pisano daděše luc. (4|41) ne daděše im glagolati; i hval. marc. 11|16 daděše; kron. 9: ki vele krstjane ljubljaše i ne dadiše progoniti jih; kron. 32 kralj sfih branjaše, zašto ni sam prezpravdeno ne posidaše, tako ni inim ne dadiše. gred: sp. 2|325 jedan dan gredih ter vidih onu vil za kom vas posvedih; alex. 255 Aleksandar k Erusolimu grediše; alex. 259 Aleksandar to čuv svoju vojsku sabra i k Epratu rici grediše; alex. 261 Aleksandar zamišav se š nimi grediše; alex. 285 od tuda podviže se s vojsku i u svit grediše; alex. 292 Aleksandar vojsku svoju na tri česti razbiv na boj grediše; kron. 28 malo po tom mimo grediše jedno drivo, ko iz priko mora grediše a to iz Pulje i grediše na hrvacke strane; kron. 29 kada godir ovaj gospodin njegov v lov grediše, vazda htiše, da Tehomil s njim bude; sp. 1|2 za svom vojskom zada grediše Oloferne; sp. 1|58 za njim ti grediše popovi mnogi zbor; sp. 1|64 duh se veseliše da puti tamnice | izbavljen grediše gledat božje lice; sp. 1|78 u taj red grediše još jedan red žilji; tond. 111 naslidovah tebe od poroda tvoga kamo godi grediše; tond. 114 toj rekši (angel) grediše prid Tondalom a on za njim grediše; hval. ioan. 4|30 greděhu; kron. 30 svi dobrovoljno gredihu na takovu osfetu; kron. 10 s njimi gredihu; alex. 242 žene i ditca k svojim na sritene gredihu; sp. 1|13 svi sluge preverne okol njega bihu | luk, strile operne u ruci jimihu, | a družu gredihu mašuci praćami; sp. 1|67 ovo je bilo, kad gredihu od Egipta; sp. 1|71 kako pijani gredihu, ki se čtovaše s Holofernom; sp. 1|92 tako razbojnici oni dva gredihu; sp. 6|37 tuj bi pripovisti vrimenta staroga, | kad voćke gredihu pustiv perivoje; sp. 6|37 k Suletu gredihu držec se vrh vitra; tond. 112 po ona vrata gredihu duše osujene unutra; tond. 115 s one strane mira, od kuda oni gredihu vidiše mnoštvo veliko muž i žen. id: sp. 2|466 podniknuv er idih cić sunca svitlosti, | prid sobom ja vidih sjen vile liposti; sp. 5|59

tužan bih pogrešil put pravi | ter tako spiep idih k nevoljnoju du-
bravi; alex. 243 od tuda ustav Aleksandar k Rimu idiše; alex.
245 na sritene Rimlanom idiše; alex. 262 Aleksandar na boj
idiše srčeno; alex. 279 vnutar u pustinjju idiše; alex. 283 Alek-
sandar vnutar idiše; alex. 317 to rek k Babilonu idiše; alex.
292 Por na boj idiše; sp. 1|32 niki mrt niki živ u hlapstvo
idiše; jerol. 229 ne pristanih bijući se u prsi, dokle koli ne
pridiše pomoć od Isusa; alex. 322 redom priko pola idihu vsi;
alex. 327 suze od očiju negoviju idihu; sp. 1|79 kasno se dileći
polako idihu; sp. 1|14 plaho ti bedrami pojdihu; tond. 111
oni opet u put pridihu. imad: nadod. 35 Ivo triest imadiše
lita | kad se hoti izbaviti svita; nadod. 45 car na brdu šator ima-
diše; nadod. 132 Ostroilo brata imadiše, | koi no se Totila
zoviše. jěd: alex. 263 iznesošē nemu trpezu od samfira kamena
Darija cara persidskoga: kada na nei ěidiše (čitaj jidiše), nikadar
zlovoljan ne biše; sp. 1|202 kad množto nasiti, ozimčen kruh
biše | za kim se pohiti ča i sam jidiše; hval. luc. 6|1 15|16 17|27.
28 ěděhu i ědyhu; alex. 278 kada koga od nih okrvavlahu, izi-
dihu ga; sp. 1|82 pjahu vino cilo, meso safranjeno. | jidihu
pritilo i još papranjeno; sp. 1|268 vodu pjaše, ne sok lozja, | ki
no krsti sina božja, | ne jidiše kokošćice, | da mladjahne kobi-
lice, | ča jidihu otci sveti, | kih poljubi Krst propeti, | ner ko-
renje tere zelje? jěd vehi: hval. ioan. 6|17 djel. 27|13 ědyhu.
klad: sp. 6|271 žiganti goru srditi vrh gore kladihu, | po
kojih uziti na nebo hotihu. pad: sp. 1|24 dobrosrični bihu vazda
der do vika | do kol ne padihu u prezpravdja nika; jerol. 229
gdī me san moraše i dobudiše, ondi padih i ležih na golu zemlju.
ved (inf. ve(d)nuti): sp. 2|248 onda ja posvedih da tebe po-
svoju, sp. 2|325 jedan dan gredih ter vidih onu vil, | za kom vas
posvedih, ar me nje rani stril. ved (inf. vesti): sp. 2|173
prie u željah samo noć provedih, | a dan se veseljah, što želih
zač gledih; sp. 192 tako razbojnici oni dva gredihu, | židovski
vojnici kada ih vedihu; sp. 1|244 nejake u sinžir vedihu.
znad: nadod. 75 kad i njega Turci obtužiše, | opravdat se po-
turski znadiše; nadod. 101 pět jezika on (Bračuljević) dobro
znadiše; nadod. 208 njega niki poznaše krstjani, | megju njima
Gojko glavni biše, | koi no ga dobro poznadiše. rast, rest:
kron. 6 po tom toga sfak čas restiše moć i vojska Totille;
hval. luc. 2|40 rastyše; sp. 1|77 totu rastiše svake vrsti
drevje; sp. 1|78 malo niže red rožic restiše. griz: sp. 6|26

malo t' me griziše taj škoda takova. nes: sp. 2|258 na nje rumene svoje ust ponesih; sp. 1|29 grana ga grediše vojena po brigu | ter vode nesiše tad gradu po sridu; sp. 1|94 kunfete nesihu u pehare na dlan k onim ki sidihu. pas: sp. 1|78 kon koga (vrućca) pasiše stado pitomih črid; jerol. 231 kad se n apasiše, doma ga doreniše; sp. 1|297 u nepomnji ter linosti | pasihom o naše kosti; sp. 1|256 dilja njih omrže židovom mane kruh, | ku s neba bog vrže, kim pasihu u trbuh. živ: kron. 9 ki ako i poganin biše, sa sfakim s mirom i z ljubavju živiše. sp. 1|55 Akior poganski blud pusti, u ki pri živiše; sp. 1|77 veće blag ne biše tad meju žudiji | ni ondi živiše ki plemenitiji; sp. 1|79 svaki njih umiše, | ča u njem živiše pokrit i tajati; itd.; sp. 1|24 u miru živihu; sp. 1|76 u družbu živihu lipost i počten glas; sp. 1|211 po njoj su spaseni u limbu ki bihu, | po njoj su ispravljeni, ki bludeć živihu. pek: sp. 1|257 pecihu, varahu na ognju tila njih. rek: sp. 2|125 ako li dotecih prid slavni nje obraz | u svako ja recih: gospoje, tvoj sam vas, — recih još: sunačce, ti si cvit od gospoj; sp. 2|264 kada li potecih razbirat nje ličce, | vječni se ja recih jaki no fenice; sp. 2|326 mnokrat recih u sebi rič koja je ohola. sjek: kron. 29 Tomio hrabro mimo inih noseći se nemilostivo siciše. tek: sp. 1|316 ako li što recih, ne bješe ispravno, | s celovom li tecih na ličce prislavno; sp. 2|258 njegdi potecih na ličce nje s mojim | iz glasa ter recih: što zaman ja stojim? alex. 242 krv po ulicah grada teciše; .sp. 1|5 on podstupi Betuliju, odvrati vodu, ka u grad teciše; sp. 1|29 potok nuz livadu mrnjući teciše; sp. 1|78 po njemu (perivoju) teciše vrućac; sp. 1|211 Gabriel užgan od ljubavi | teciše vas vesel; sp. 6|12 čudo vidit biše svim totu meu nami, | gdi rika teciše pod naju nogami; sp. 6|37 tuj bi pripovisti vrimenta staroga, | zelena dubrava kad tikom teciše, | košuta kon lava bez straha kad biše; sp. 6|72 vodu ne cripahu, teciše sama van; tond. 112 teciše rika vele tamna, ka biše puna diaval; sp. 1|159 nuz livadu vode tecihu mrmnjajuć. vuk: sp. 1|14 toj kolo pritila živina vuciše. im: alex. 251 kada ki vojnik ženu hotiše, ka Arhu došad zlaticu dav ženu vazmiše i koliko noći držaše ju, toliko zlatie davaše. čn: jerol. 230 počnih kantati incipiebam canere. kun: sp. 2|392 gdi t' kletve jur biše, gdi je vjera tvoja? | vid mi se kuniše, da ć vinu bit moja. dr, dere: sp. 1|97 pakao poče bljuvat duške žeriše, ovce janjac čuvat, kih no vuk deriše (može biti i de-

rati). str, stere: sp. 6|252 cić besida ke joj govoraše | rumeno od stida liće joj goraše, | a simo ni tamo oči ne steriše, (možda sterati); žr, žere: 1|197 pakao poče bljuvat duše, ke žeriše. bi (by): alex. 306 carica biše mnogo lipa, etc. etc.; alex. 227 običaj beše Aleksandra, da do obeda k Aristotilu hočeše; sp. 1|102 veće ne bihom o u božjoj milosti; sp. 6|152 ne htij gledat, da onada | ne bihom o tvoga stada; sp. 1|285 vi se ništar ne kajaste, | ni se od griha pokajaste, | da bihote vuci vazda, | ne pastiri božja stada; sp. 1|68 jaše mu podržati ruke, ki ž njim bihu, itd. itd. dē (dicere): kron. 17 naidoše kralja na planini, ka se diše Hivaj. plu, plove: sp. 2|287 blaženo vapi'je kad ime tve zovih | i gorko trpin'je, u željah kad plovih; sp. 2|295 u suzah ploviše grozno nje obraz lip; sp. 1|256 on joj se moljaše da ga ne ubije, | od straha drhtaše, pot ploviše s šije; sp. 6|11 vode bihu sudi, ka rikom ploviše | razloženi svudi, kako se gdi htíše; sp. 6|48 oh lipo ti biše meni pogledati | kad riba ploviše, gdi ju on zamlati. slu, slove: sp. 4|425 cvit moje liposti, kom slovih toliko | za pir pun svitlosti hranjah tač visoko; sp. 4|425 megju svom mladosti slovih dili izvršnim; sp. 2|404 grlo mi prisiše | u kom sva rajaska slas pod nebom sloviše.

β) U glagola s vrstnim nastavkom *nu*:

brinu: alex. 223 znaše raba da Olimpiada diteta cić briniše se. dvignu: sp. 1|67 ovo je bilo kad gredihu iz Egipta. Josue se s Amalekom bijaše, Mojses na goru moleći staše: kada dvigniše ruke, dobivaše puk njegov, a kada jih spušćаше, dobivahu neprijatelji. ganu: sp. 2|276 mnokrat ja stanih jaki no vas vazet | ter iz nje ne ganih oči me i pamet; sp. 6|72 kada plav nagniše pod more vitar krut, | ka za tim staniše, dréući kako prut, | vali ju busahu nemilo s obi stran. ginu: sp. 2|129 makar ja da zginih po način neredan | kad najpri procinih, što je noć, što li dan, | vid ne bih osudjen živiti plakaje. *menu: sp. 2|239 kolikrat spomenih toj vrieme prikrasno | u svako povenih želeći prikasno. mrznu: alex. 270 rika arsinoiska biše takova: vsaku noć pomrzniše se, a ob dan razmrznuvši se tečaše. *onu: sp. 2|258 zašto ja prionih kako mož velik čas. panu: sp. 2|258 njegovda joj ja panih na nje kril za mal čas, | a njegovda postanih ter zrčah nje obraz. rignu: sp. 1|49 niki se rigniše, niki se gnušahu | a niki ležiše, niki na nj padahu. sta pres. stane: gledaj gore pod ganu; sp. 1|23 niki mrt, niki živ u hlapstvo idiše, | niki sve izgubiv plačan ostaniše; tond. 113 nigda krava

u p a d i š e d o l i a T o n d a l o s t a n i š e g o r i , a n i k a d a T o n d a l u p a d i š e a k r a v a o s t a n i š e ; j e r o l . 230 n e p r i s t a n i h b i j u č i s e u p r s i , d o k l i k o l i n e p r i d i š e p o m o ć o d I s u s a ; s p . 6|37 t u j b i p r i p o v i s t i v r i m e n a s t a r o g a , | k a d v o ć k e g r e d i h u p u s t i v p e r i v o j e , | r i k e p r i s t a n i h u b r e z b r z i n e s v o j e s t i n u : s p . 2|380 p r i k o m (p o g l e d u) s t i n i h k a k l e d u s r c u p r o t r n u v . t a k n u : s p . 1|71 u z a k o n u o c k v r n j e n b i š e , k i s e t a k n i š e m r t v a ć l o v i k a . t o n u : s p . 2|258 t o n i h u s l a s t i t a d a v a s . t r n u : s p . 2|264 k a d g o d i p o g l e d a h n j e o b r a z r u m e n i , | v a s t r n i h i p r e d a h z a r a d o s u m e n i . v e n u : s p . 2|380 i z a s v e j e r g o r a h i v e n i h k a k o c v i t , | ć e s t o t i g o v o r a h : . ; s p . 2|315 z a v i d o s m e n e r a s t a v i s o n o m z i o d g o s p o j , | b e z k o j e l j u b a v i v e n i š e ž i v o t m o j . v r n u : s p . 1|23 o p e t j i h v r n i š e b o g u p r v o s t a n j e , | k a d a j i h v i d i š e ć i n e ć i k a j a n j e .

γ) U glagolu s vrstnim nastavkom *ě* ne promienjenim na a:

b ě s n ě : s p . 2|249 k a d o v o j a v e l j a h , n j e l i p o s s v a t a d a | b i e s n i š e u ž e l j a h o d g o v o r d a m i d ā . b l ě d ě : s p . 4|152 n a n j V e n u s o ć i c e n a j v e ć e m e t a š e , | b l i e d i š e i v e n i e š e p r i ć u d n o n a s v i e t s a j ; s p . 10|313 k a d o n a v i d j e t o j , n i e m a o s t a u s e b i , s v i e h s t r a n a b l i e d i š e i ć u t j u v e ć n e b i , j a k m r t v a d a b i š e . c v a t ě , c a v t ě , c a f t ě , c t ě : s p . 1|115 k a l i p o c v a t i š e k a k o n o ž i l j a c v i t ; s p . 2|246 l j e p o t o m c a f t i š e n j e s l a v a ; s p . 2|396 s v a ć a s i g i z d a s a j n a m s v i t o s t a v i | k a d v r h s v i t l i h z v i z d a c a f t i š e u s l a v i ; s p . 2|253 j o š c t i š e t a d a n a u s t i h s l a d a k s m i h ; s p . 1|78 k i (p e r i v o j) t a k o c v a t i š e ; s p . 1|76 k r i p o s t i i z v r s n o c v a t i h u (p o j e d i n i o b l i c i m o Ź d a o d c v a t) . c r l j e n ě s e : s p . 1|255 ć r i p i p o l e t i š e a n j e g a k r v p r o l i , | k o m s e c r l j e n i š e o d v r h a d o d o l i . h o t ě , h t ě : a l e x . 227 A r i š t o t i l h o t i š e i s p i t a t i n a r o k A l e k s a n d r o v ; a l e x . 230 t o ć u v A l e k s a n d a r h o t i š e t a m o p o j t i ; a l e x . 242 A l e k s a n d a r s i ć h o t i š e u s t a v i t i ; 257 A l e k s a n d a r o d v e l i k a z n o ć v e z e r o p o h l a d i t i s e h o t i š e ; a l e x . 264 A m i v i z m e ć s v o j p o d r v A l e k s a n d r a p o o ć i j u u d r i t i h o t i š e ; a l e x . 299 E v r i m i t a r s v o j s k u s v o j u n a A l e k s a n d r o v u v o j s k u n a p a s t i h o t i š e ; a l e x . 301 v e z e r o s k o ć i t i h o t i š e i v i d i d r a k u n a v e l i k a i z e z e r a n a n z ě j u ć i i h o t i š e g a p o g u b i t i , i t d . ; s p . 1|225 b l u d n i c i h t i j p r o s t i t , k a n o s e h o t i š e k a m e n ' j e m t a d p o b i t , j e r m u Ź a i m i š e ; s p . 5|218 k a d b i h j a z n a l a t o j , p o n j o j š t o p i š e , | n e b i h j u n j o j d a l a , d a u m r i t h o t i š e ; s p . 1|112 n a k o g a h t i š e m o g a š e n j i h s i l a ; s p . 1|205 ć i ć a d i v s t v a ć i s t a d r a g m u n a d s v e b i š e | I v a n v a n g e l i s t a , s o b o m g a s v u d h t i š e ; s p . 1|237 t e b e s l u g e m o j e u ć e ć i v a p i š e , | a t i b l u d e t v o j e p u s t i t i n e h t i š e i t d . ; 5|217 g r e d e b r a h o m o c v i e t i c e z a v i e n c e , | k o j e s v i t

htihom o od sunca nad sjence; alex. 248 tu hotihu baruni negovi grad sazidati; alex. 290 v Macedoniju bižat hotihu; alex. 291 susedi Indiēnom esu i tako ustrašiti nas hotihu; alex. 317 baruni Aleksandra brižna i žalostna vele vidivše izminiti hotihu, na goru nega visoku izvedoše, srce negovo obeseliti hotihu; sp. 1|6 bi u grad žaja, do pet dan se hotihu pridati; sp. 1|5 nesta vode u gradu, htihu se pridati; sp. 1|92 kih obisit htihu; itd. imě: sp. 1|235 mlada lita imih, umrit nigdar ne mnjah; kron. 8 posla sina svoga, koga jure imiše; alex. 220 Nektenab pomoć imiše vlhvenom hitrostju; alex. 223 car macedonijski Filip imiše ženu Olimpiadu; alex. 249 Aleksandar krzno to vidiv počudi se, ere tako zlamene imiše; Aleksandar ženu tu pohvali za vernu nee ljubav, ku ka Acilišu imiše; alex. 251 Aleksandar četrnadeste lit imiše, kako od Macedonie odašal biše; alex. 300 ta žena imiše dva sina; alex. 306 tu vidi Aleksandar lozu i tolik plod imiše, da edva dvima človikoma ponesti edan grozd; alex. 324 imiše Aleksandar čašu samotvornu; sp. 1|32 ona skrovišće imiše gori pod slimena; sp. 1|77 on vino i žito i uli imiše; sp. 1|318 ako moja biše ti gospoja, znat imiše, da me imaš vladat; sp. 1|41 linost s njom pojti nimiše; sp. 1|102 veće ne bihomo u božjoj milosti, | dila nimitihomo vikovnje svitlosti; alex. 244 na nem bihu tri kamici, ki imihu dvanadeste vertudov u sebi; alex. 246 zviru oruže ne imihu. . vse žene te kreljuti imihu i nohte velike; alex. 279 naide ljudi čudne, imihu po šest ruk i po šest nog; alex. 285 kobile ždribce imihu; alex. 286 strile nih železa ne imihu; alex. 304 kih Elini boge imihu; alex. 323 bihu dva brata, mater svoju u Macedonii imihu; sp. 1|80 tako biše neznan njih grih ki imihu; sp. 1|13 svi sluge preverne okol njega bihu, | luk, strile operne u ruci jimihu; itd. jězdě: alex. 261 Aleksandar sam s macedonijskim pukom po ustavu ezdiše (varijanta: jezdeše). mně: sp. 1|86 razbora ja ne mnih da tako u vas ni; sp. 2|264 zač tako pozirah na liepos tada ja, | ku k suncu primirah i sunce mnih da sja; alex. 223 u Macedonii biv Nektenab velik od Macedonian mniše se da bude; alex. 306 naide ga plačuci se i bijuci se, mniše bo, ere Aleksandar u pećini toj pogibe; alex. 323 mniše ih Aleksandar vernih; sp. 1|287 vaša pamet slipa biše | ka se inako shranit mniše; sp. 1|102 mi mnitihomo da uboštvo dovede nas na blaženstvo; sp. 1|84 od ke no svi mnihu da su čudi čiste | kako no i bihunada sve neviste; itd. sědě: (nik. mat. 26|55 po vse

dñni pri vas sěděhъ; alex. 222 Nektenab sidiše u ednom misti skrovni u gradu; alex. 267 Darie sidiše na nikom visoku pristolu; sp. 1|94 kunfete nesihu | u pehare na dlan k onim ki sidihu; sp. 1|79 dva ki sudeći totu prisidihu | kasno se dileći polako idihu. stidě: hval. luc. 13|17 stydyhu se. treptě: sp. 10|268 za tolik nepokoj kako prut treptiše. trpě: hval. ebr. 20|20 trъpyhu. umě: hval. rim. 7|7 razumyh; sp. 1|79 svaki njih umiše | ča u njem živiše pokrit i tajati; sp. 1|76 ki me ne umihu; sp. 6|32 prostirući ruke ča bolje umihu | na ustje od luke dojdoše, gdi htihu; alex. 240 nemu žzika Afinane ne razumihu. [vědě: hval. mat. 25|26 27|18 marc. 15|10 luc. 19|22 ioan 2|24. 25 6|6. 64 13|11 18|2 20|14 věděše i vydyšē.] vělě: sp. 1|19 sve toj učiniše | ča im pop svet i sid pišući veliše. vidě: sp. 1|23 opet jih vrniše bog u prvo stanje | kada jih vidiše čineći kajanje; hval. marc. 12|41 vidyšē, marc. 3|11 ioan. 6|2 vidyhu; hval. luc. 19|14 nenavidyhu. vrě: sp. 4|151 tudjer se božice pod borom staniše | kraj bistre vodice jezero gdje vriše (pisano vriše, ali rima hoće vriše).

đ) U glagola s nastavkom *a*, koji u presentu to a gube a tematsko e primaju:

bra, bere: sp. 6|252 cić besida, ke joj govoraše, | rumeno od stida liče joj goraše, | a simo ni tamo oči ne steriše, ušima neg samo riči mu beriše; sp. 1|13 kamen'je berihu u krilo rukami. gna, žene i rene: jerol. 231 kad se napasiše, doma ga doreniše. rva, rve: sp. 1|23 jere se rviše za nje vazdi bog njih, | nigdar ne izgubiše, | ner kad grih sape ih; sp. 1|244 ubiše junake, koji se rvihu, | a ine nejake u sinžir vedihu. vera, vere: sp. 6|239 kako košuta od staze do staze | verih se stran puta, da me ne zapaze. zva, zove: sp. 2|241 ja scinjah u raju da život moj plove, | to li se zovih rad; sp. 2|287 blaženo vapin'je, kad ime tve zovih; kron. 10 ti obnjaše kraljestvo, ko se zoviše Senobuja; kron. 10 v tom vrimenu biše v gradu, ki se zoviše Tesalonika, jedan človik naučen; kron. 29 jedan dan loveći Tehomil udri jednu vižlicu, ka se zoviše Paluša; sp. 1|10 se skupiše u viećnici u komori, jer jih kralj zoviše; sp. 1|32 Judit skrovišće imiše gori pod slimena | gdi boga zoviše s rabom zotvorena; sp. 1|69 Asver kralj od Persije kraljicu Vastu pusti, jer se ne hāja priti, kad ju zoviše, sp. 1|288 ma baština u Greih biše, | gdi se Mitra grad zoviše; sp. 2|295 u suzah ploviše nje obraz lip | ter željno zoviše smrt gorku svaki hip; nadod. 17

varoš ona Tersact se z oviše; nadod. 29 Capistrano varaš se z oviše; nadod. 58 drugi se fra Joso z oviše; nadod. 137 Budimir se ditešce z oviše; nadod. 152 imenom se Ljutomir z oviše; nadod. 165 Bugari mu sina okruniše | koji no se Radimir z oviše; nadod. 195 Vladislavo drugi se z oviše; alex. 230 tu četiri igre elinske bihu, kimi mladi vitezi turnahu se; z ovihu se tako: olimpia, istmia, enič, posidonič; sp. 1|79 popi se z ovihu; sp. 6|241 oni ki himbeno diš da te dvoriše | i slatke vuhleno pisni govoriše, | u kojih pridragom krunom te z ovihu | plemeniti tragom bihu al ne bihu? kron. 4 izide niki puk od istoka, ki se z ovihu Goti; kron. 10 poglavica njih biše muž vrimenit, koga z ovihu njih jazikom bare.

Oblik *ijeh ih eh* dolazi kadšto i u glagola s vrstnim nastavkom *i*. Čini se, kao da se tuj imperfekat gradi od glagolske osnove bez vrstnoga nastavka ali s tematskim vokalom: resijeh od resi, rese, resčč, resč-hъ, n. p.:

čini: nadod. 196 on veoma milostivan biše, | mlogo dobra ubozim činiše; sp. 10|284 eto, jaoh, bieše donio bieli dan sve, što nam čin'ješe plakati. ljubi: sp. 10|273 i ondi gdje bješe njegova sestra ta | koju on ljubješe, za žalos prostrta, hotje se prostrieti on isti. nosi: sp. 1|259 ka starija od svih biše | glavu više svih nosiše. svieti: sp. 10|276 varo me nije mrak, er mjesec svietješe. svietli: nadod. 143 pun mudrosti i nauka biše | dobrota se iz njega svitliše. veseli: sp. 1|64 duh se veseliše, da puti tamnice izbavjen grediše. žuberi: sp. 2|511 gdi ju dostigoše, trava zclenješe, | gdi š njom počivaše, vince žuberješe.

Ali vjerojatnije je sve to po *analogiji* gore navedenih oblika na *ijeh ih*, kao dolazi po analogiji kadšto *ih* mjesto *ah* n. p.: sp. 1|92 srčbe veći plami žežiše bo puka, | ner oganj u slami uničen kad buka; tond. 112 usta njegova vele zadržahu i žežihu, da tisuća ljudi oružnih od prve bi u nje ulizli; sp. 1|15 od praha magline dvizahu se gori | kako no oblačine, kad mrče po gori | seli tere dvori, poljem kada gode | u dne al u zori paljih u se hode. Daničić oblici 308 navodi još: pojíše, pojihu, meljiše, šaljiše, šaljihu i 314 ležih, ležiše.

U *kajkavštini*, u koliko je meni poznata, izumrla je poraba imperfekta u obće. Ja barem nisam nikada čuo da narod govori imperfektom do jedinoga oblika béše. Dapače nestalo je imperfekta tako da Kristijanović navodi oblik kuhaše za sve osobe singulara

i plurala. U svojoj knjizi Grammatik der kroatischen mundart Agram 1837 str. 91 veli:

1) die veraltete, nur in alten werken, wohl auch noch in der Vitkovich'schen sprachlehre, und jetzt noch im volksmunde gewisser gegenden auf dem rechten ufer der Save, wie auch noch immer in gedichten vorkommende halbvergangene zeit der anzeigenden art ist blosz noch folgender maszen gebräuchlich:

Einfache und vielfache zahl

1.	}	kuhaše; čteše; hvališe.
2.		
3.		

2) Das einzige rekolh, sagte (für alle drei geschlechter) der halbvergangenen zeit, und die unbestimmte art der vergangenen zeit mit beše, beše bilo hat sich bisher noch immer in vollem gebrauche erhalten.

Ali u knjizi dolazi imperfekat i to oblik *éh* prema stsl. *ѣхъ*.

Evo mu obrazca:

	sing.	dual.	plur.
1.	idéh	idéhova	idéhom
2.	idéše	idéhota	idéhote
3.	idéše,	idéhota,	idéhu.

1) U glagola *bez vrstnoga nastavka*:

i d: petr. 22 i trn. 19 zvézda koteru su videli bili na súnčenom ishóde, pred njimi i d é š e; petr. 108 i trn. 96 néki človek od Jerušalema i d é š e dole vu Jeriko; petr. 126 stavši Ježuš i d é š e za njim; petr. 2 šeregi pák, koteri sprégja i koteri od zágja i d é h u, kričáhu govoreči: hosana sinu Davidovomu; petr. 37 kii sprégja i d é h u, kárahu njega, da bi múčal; petr. 112 i trn. 100 i d é š e Ježuš vu varaš, kí se zove Naim i ž njim i d é h u vučeniki njegovi; petr. 65: dva zmegj vučenikov Ježuševih i d é h o t a on isti den vu kaštel, koteri na šestdeset tečajév dalko béše od Jerušalema. m o g: petr. 132 koteri (Zakaeuš) poglavnik publikánski i ov bogat béše i želéše videti Ježuša, gdo bi bil te ne m o g é š e pred vnožínium ljuctvá, ar visínium majehen béše; petr. 242 vigjda jedno malo, kaj otec Abraham bogátušu veléše, kí na ovom svéte poleg svojé volje sveckém blagom živéše te na drugom svéte jedné kaplje vode dobiti ne m o g é š e. r a s t: perg. 71|2 tiem zakonom trh repulsie na toliko r a s t i e š e, da vnogo krat veče činjaše nego

drečna pernja. b i (by): perg. 71|2 koliko godi ljudi b i e š e; mil. 139 poslan be angjel Gabriel od boga vü varaš galileiski, komu b e š è imè Nazaret, k devíce zaručène zakonomu mužü, komu ime b e š è Jožef iz hižè Davidovè. Imè pak devíce b e š è Maria; petr. 11 nazaj se povrnuše pastíri díčeči te hváleči boga vü vseh, koteri b é h u čuli i vídeli, kak b é š e njim rečeno; gašp. 1|666 med ovemi tak svétemi sv. matere cirkve hercegí i temeljí na broju b e š e i Judaš Iškarjot; zagr. 4|219 izganiat ie Jesus vraga i on b e š e nem.; trn. 9 na počétku b é š e réč i réč b é š e pri bogu i bog b é š e réč. Ova b é š e na počétku pri bogu. Vü nje b é š e žitek i žitek b e š e svetlost ljúdi; itd.; trn. 7 b é h u pastíri vü onom istom ládanju skoznujuči, itd.; petr. 45 napuniše dvanadeste košárih falatei, kii b e h u ostali od pét jačmenneh hlebov onem, koteri jeli b é h u; petr. 48 gda bi ljubil bil svoje, ki b é h u na ovom svéte, ljubil je nje do konca; petr. 120 b é š e neki králjic, koga sin betežen b é š e vü Kafarnaume; petr. 96 napuniše obe dve ladice tak da se mal nésu vtápljale. To gda bi videl bil Šimun Peter, opade dole pred kólèna Jezuševa govoreči: pojdi vun od mene, gosponne, ar sem ja grešen človek. Súpnost pák b é š e njega obstrla i vse one, kii ž njim b é h u, nad ribami, kotere b é h u vlovili; petr. 99 ješe i naješe se i nabraše sedem košárih s falátcev, kii b é h u ostali. B é h u pak, kii su jeli, okolu četiri jezera ljudih; itd.; habd. ad. 132 on jako žejen b e š e; habd. ad. 137 megj drugemi dve onde žene b e h u, ktere milo plačuč za svoje sine zvedavahu, itd.; perg. 8|1 b y e h u.

2) U glagola s vrstnim nastavkom ě:

g o r ě: habd. mar. 265 izda nesramnum ljubavjum nečisto srdce nečistoga mladenca g o r e š e. h o t ě: habd. ad. 954 Eustahius zapazi jelena jednoga prece velikoga, za kem brzo poteče, ali gda jelena vloviti h o t e š e, sam be vlovljen; habd. mar. 145 bog tak h o t e š e; 350 clerikuš h o t e š e red ostaviti; cith. 241 Adam otec njihov vsem svetom ladaše | ter ga njima dvema zručiti on h t e š e, | ali Kain bratu živeti ne daše, | neg se krvi njegve napiti h o t e š e; trn. 93 publikanuš od dalka stojěč ne h o t é š e ni oči na nebo podiči; petr. 74 i trn. 68 pozna pá Ježuš, da ga h o t e h u pítati; trn. 106 posla sluge svoje zvat zvané na svádbu i ne h o t é h u priti i m ě: petr. 101 i trn. 90 béše néki bogat človek, koteri špana i m é š e; petr. 132 i trn. 122 Zakaeuš pretekši zleze gore na devjé (trn. divjé) fige drévo, da bi ga (Jezúša) videl, ar onúd i m é š e prejti; cith. 332 koje presvete devíce telo angeli za-

više, | na goru nesoše, ka ime Sinaj i me še; petr. 99 ríbic malo i m é h u. s ě d ě: petr. 43 i trn. 39 zleze (trn. poide) Ježuš na goru i onde s e d é š e z vučeniki svojemi; cith. 318 oči njegove zakrivane behu. | z velikemi grehi zasipane behu; | tri dni i tri noći v varašu s e d e š e, | neprestance boga za grehe moljaše; petr. 163 i trn. 150 počeše, kii skupa s e d é h u sami vu sebi govoriti: gđó je ov, kí i gréhe odpušča? petr. 173 i trn. 160 i be, gda bi on sedel vu hiže, ovò vnógi publikánuši i grešniki došedši s e d é h u z Ježušem te z vučeniki njegovemi. u m ě: petr. 37 béše ova skrivena pred njimi i ne r á z m e h u, kaa se govoráhu. v e l ě: petr. 44 Ježuš reče Filipu: od kud hočemo kúpiti kruha, da ovi jeli budu? Tó pák v e l é š e skušávajući njega, ar on znáše, kaj je bil činěči; petr. 126 ovo žena, kotera je dvanadeste lét krvní beteg trpela, pristupi od zágja i doteknu se kraja halje njegove, ar v e l é š e sama vu sebe: ako se le prav doteknem halje njegove, zdrava budem; petr. 149 odlúči gospon i druge sedem-déset i dva i posla njé samodrúge pred lícem svojem vu vsaki varaš i mesto, kam on sam beše pridúči. I v e l é š e njim: žetva je za isto velika, ali je delavcev malo; petr. 172 i trn. 159 to pak v e l é š e znamenujući kakovum bi smřtjum imel vumrěti; petr. 57 i trn. 53 junáki prihágjahu k n'emu i v e l é h u: zdravo budi, kralj židóvski, i pljuske dávahu njemu; petr. 60 i trn. 55 béše napisano: Ježuš Nazarenski kralj židovski, za to v e l é h u Pila-tušu veliki popi židovski: ne píši: kralj židóvski; trn. 68 v e l é h u adda: kaj je to? v i d ě: habd. Mar. 446 kteri dobro dosta uremena u kollegiumu lauretanskom rektor beše i očima svojéma unoga v i d e š e; petr. 43 i trn. 55 následuvaže njega vnožina velika, ar v i d é h u čúda, kotera činjáše nad onemi, kii béhu be-težni, mil. 43 gde mene skušuvahu otcí vaši, skušuvahu m è i v i d e h u dela moia; mil. 129 gospone, vezda odpusti slugu tvojega polag reči tvoje vu miru, ar v i d e h u oči moje zveličitèla tvoiega. ž e l ě: mil. 45 blažèna nèbeskim poslom | be porodna svetim duhom, | koga narodi ž è l e h u, | po nje vutrobe prijehu. ž i v ě: petr. 242 ki (bogatuš) na ovom svéte poleg svojé volje sveckém blagom ž i v é š e.

I u *friz.* dolazi *eh*: t e p. 2. 57 preise naszi zesztoco stradacho, nebo ie t e p e c h u, maiores nostri graviter patiebantur, nam eos verberabant. t r u: 2. 18 oni lasna n a t r o v u e c h u, illi esurientem cibabant. v e d 2. 20 oni stranna bod crovvi zuoge u v e d e c h u, illi peregrinum sub tecta sua introducebant.

To isto valja za *rezijanštinu*. U Boduen-de-Kurteneovoj knjizi rezjanskij katihizis čitam: bi (by): 7 Gi ni sta bila fidel nasimu Bohù nasi genitorij Adam anu Eva? Beiat one duva bai ni billa fidel nasimu Bohu, ka iu b e s s e (čitaj boèšoe = stsl. běše) creial anu gial tou dan parauis ise na ton suvettu anu simij; — 10 Cada an ie sisvsital? Te din na Vilicho nugi, cioè te tretgni din dopo gnaha smarti, tacoi an b e s e pridigial; — 8 Cada an je bil posnat sa ver Boch anv ver zlovech se benedini Sin? To nvgh jn-stes, ca an se je nasinal, an ie bil posnat sas vilicho fiesto od agnulov anu pastoriov, ca b e h o (čitaj boèho = stsl. běha) blizv tomu poiv od Bettlehimme, ca an ie bil nasinal; — 10 Anu tadaï can an ie sal? Te din na Sinso an ie sal un Paravis, dopo ca an ie dal binidiziun apostulen anu pa druhin discepulen, cha b e c h o s gnimi; — m o g : 9 Ma coi sa ne jnnimighe an m o r e s s e (čitaj mōroèšoe = stsl. *morěše = možaaše) met dan Buch itachu sivet amorovs? — Mā choi m o r e s e in sdelat s to virtudijo, cha an messe? Nisghi ha ni m o r e s s e sforzat ani mu sdelat patet, ani vmvrit, ma un sam ie tel patet anu ùmrit sa naso etern salut. m ě habere: 9 Mā choi morese in sdelat s to virtudijo, cha an m e s s e (čitaj moèšoe = stsl. iměše)? — 9 So billi trij craivvi (= krajuvi reges), ca so parsli s daletz gnaha paisa te dñn na pernachtsi, anu ni so ha adoralli anu ha regallalli tacoi craija sam-maha, tacoi Bochha etern, anu tàcoi zlovecca, ca an se m e s s e sacrificat sa nas. t ě velle: 9 Ma coi sa ne jnnimighe an moresse met, dan Buch itachu sivet anv amorous? Te superbiovs, te invidiavs anv te ustinane ebreie, cha hi t e h o (čitaj toèho = stsl. hъtěha) vag puslusat veritadi.

4. Oblik *ah* = stsl. a h ѣ sa žetomu od a a h ѣ.

a) U glagola bez vrstnoga nastavka s osnovom na samoglasno, osim na ě. Tako bivaše a biva i danas.

bi percutere: sp. 1|239 s kimi kada godi boj bijah dobivah; sp. 1|81 plačúe pade nice, sama se bijaše | rukami uz lice ter gorko uzdihaše; kron. 23 vazda Atilla, kada se biahu, izgubljaše. č u : sp. 5|205 da jeda znaš gdi su ove vil ostale? Ja ne znam, brže su gdi godi zaspale, | ako su gdi bez nas igrale s pastiri, | er č u j a h ja nočas gdi jedan njih sviri; sp. 4|114 tih žuber vodeni se čujaše po travi zeleni, sp. 4|467 joh nesrična! meni već ni | s družicami uživati | liepe šetnje, slatke pjesni | u kih odsrud pripievati | č u j a h o m o našu mlados. p ě, poje: sp. 1|289 p o-

ja h o m o vele milo | kako nam je što se zbililo; sp. 4|139 s velom ljubavi jantoli pojaše iz glasa u pjesni; sp. 1|211 zvoneći violom prislato pojaše; sp. 1|18 poja hu jošće mu ter tance vojahu; sp. 1|63 popovi poja hu, odpivahu miri. kri: kron. 12 cica straha kriahu se; kron. 15 tajahu se i kriahu se. vapi: sp. 2|435 obidoh taj lug vas ištući onu vil, | vapijah hip i čas: kamo se s', vilo, dil'? sp. 1|209 propni! propni! propri! glasom vapijah u. zna: sp. 2|257 tolik me stiže blud, er ne zna h reć slovo; sp. 1|199 ne zna h ote li vi, da je treba meni oca slušat?; sp. 1|49 toko ne sazna hu koko mrtav tovar.

Riedko ovdje samoglasno *i* na kraju osnove izpada: sp. 1|82 pja hu vino cilo; alex. 273 Darie ka Aleksandru vapěše (čitaj vapjaše); alex. 242 žene afinske Aleksandru vapě hu; alex. 263 Babilonane ka Aleksandru moleće vapě hu.

b) U glagola s vrstnim nastavkom *ě* promijenjenim na a prednjega suglasnoga radi. Tako je bivalo i sada biva.

bě ž a: sp. 1|71 Ozija mače i liste pisa po mistih, da tiraju vojsku, ka bižaše; sp. 4|95 ter brže što za njom moj život prišase, | a ona prida mnom to većma bježaše; sp. 1|57 na kojih bižahu. boja se: sp. 1|91 ovim ti ne svanu, ki se ne bojaše | da protiva stanu istini ku znaše; sp. 1|23 tad bog svoje moći skaza, ki bižahu | posla jim pomoći, jere se boja hu; sp. 1|90 smrti se boja hu, a ne bogu zgrišit. drž a: sp. 4|84 spravi se u toli smieh ki se izreć ne more | gdje odrješen šupalj mieh drž a h ja vrh gore; sp. 1|68 Simon je bio jedan od sinov Jakoba, koga kolino drž a še Betuliju; sp. 4|482 jedne mn drž a hu od svuda rukami | a druge derahu me oči iglami. je č a: sp. 1|254 moćno ga gnječaše petami trepljući, | a pod njim je č a še dušu pušćujući. le ž a: sp. 4|119 jak bolan le ž a še cvileći; sp. 1|255 le ž a hu masuri rastrkom i sture | kopanje, taljuri, kotli ter pasure; — barili rasuti ki bihu, nakare | le ž a hu po puti; — mnoga još telesa krvava le ž a hu, | a gavrani mesa u kljun raznašahu. mu č a: sp. 1|282 ko me učaše na zla svaka: ti mu č a še; sp. 1|66 osmi dan kad pride, | svi jurve mu č a hu. stoja, sta: sp. 1|27 tuj Akior ne bog zlovoljan stojaše; sp. 5|64 usti svi tebe na svak čas slavljahu, | a srcem od tebe daleko stojahu; sp. 1|12 na glavi priviti plavi tere beli | i perja naditi stojahu faćeli; sp. 4|408 na dvie strane stahu koji | razlog htienja njih branjahu, | jedni u pomoć kćeri tvojoj, | za Akila drugi stahu; sp. 1|49 trbuh kako žara nadmen odstoj a še.

c) U glagola s vrstnim nastavkom *i*. Ovdje biva mutatis mutandis sve kako u staroj slovenštini glede slievanja vrstnoga *i* sa prednjim suglasnim, samo se *r* ne mekča. Tako je bivalo pa tako i sada biva. Evo malko obilnije primjera, da se bolje slievanje pokaže:

boli: sp. 10/269 većeokrat čuh toj, gdje se on na boga boljaše za grieh svoj. ctakli: sp. 149 ctakljahu jim oči. cvili: sp. 1/88 pak ju pozdravljaše redom svi od roda, | svak od njih cviljaše, obraz plaka voda. děli: sp. 1/30 od nikih dubina još vode imaše, | ka žmulom cidina mirom se diljaše; kron. 17 diljahu zemlju od zemlje; Bunić Jokasta stih 2547 njekoji svlačahu oružje s ubjenieh, | a njeki dieljahu, što dobiše u plienieh. grli: sp. 10/270 čaćka grljaše, da bi joj bio drag; sp. 10/320 djetešce milo toj koliko činjaše | da život shrani svoj, gdi čaćka grljaše. huli: nik. luc. 23/39 edinž že od oběšenyju zloděju hulaše i; mat 37/39 mimo hodešte hulahu i; tako i marc. 15/29. hvali: sp. 4/393 Priama uzdanje Polines hvaljaše; sp. 1/289 hvaljahomo u dne i u noć | boga mneći da će pomoć; alex. 260 Aleksandra hvalahu mnogo. misli: alex. 274 kneze sabrati mišljah na veselost braka; sp. 1/45 bogu se moljaše | da puk slobodeći spuni ča mišljaše; sp. 1/84 od tih besidi zvon himbeno zvonjaše, | dobar imiše ton, da hudo mišljaše; nik. mat. i 15/23 16/7 pomyšlahu v sebě. moli: sp. 4/102 pukal bi živ kami od velje bolezni, | gdi ju moljah suzami s velikom ljubezni; nik. marc. 5/23 molaše i mnogo; sp. 1/10 svi jednim vapjem moljahu; nik. mat. 14/36 molahu i; alex. 243 k bogu svomu Amonu u crikav pritekoše i molahu se. pili: sp. 4/156 Venera u oči me piljaše. svētlī: sp. 1/12 oružjem ter zlatom svaki se svitljaše; sp. 4/108 pismo tuj staše od zlata pisano, | koje se svitljaše jak kolo sunčano; tond. 111 zakrov gvozden se svitljaše kakono ugljevje. takmeli: alex. 272 o ve nevolni č, kako nebeskim tek melah se, a sada ni zemalskim dostoēn bih! alex. 288 Darie bogom takmelaše se (takmelati?) toli: sp. 1/31 zato govoraše roneći suzami | tere ih toljaše simi besidami. vesi: sp. 1/94 svak se veseljaše; vas puk veseljaše se pišt. 170/2; alex. 231 na piru se veselahu; sp. 1/196 nebo, zemlja, more tad se veseljahu. blazni: nik. mat. 13/57 blažnahu se o nem. brani: kron. 32 kralj sfih branjaše; sp. 4/170 repom se branjaše, od muha trudni roj | većma ga

badaše; sp. 4/487 grad miri se branjaše; nadod. 59 megju njima mlogo biše gerza | za vojničko prijaki viteza, | koi tursku silu razbiaše | i branja u sve države naše. čini: alex. 263 kako silni bo nebeski činah se; alex. 246 mnoge boe šnimi činah se; sp. 4173 činjaše i rieke stat i vode tekuće | i gori dnom svrtat kamen'je živuće; | činjaše gromiti kad hoće na volju | i liesje lomiti po gori i polju, | činjaše krvave vodene kladence i mnoge dubrave stragjati zelence; alex 263 žrtvu bogom svojim činahu, itd., sp. 1|68 ki na gori stražu činjahu, vidiše gredući vojske i jaše boga moliti; sp. 1|27 okolu stolice kamene stojahu, | nad njimi lozice sineu jim činjahu; pišt. 34|1 molitvu činjahu svi redovnici; itd. goni: sp. 4|166 počeh driemati, zač se već ne mogah | s tiem sankom rvati, od sebe ki gonjah; sp. 4|157 o štapu hodjaše prid sobom, nu takoj | od zlata gonjaše mravalja velik broj; pišt. 29|1 Jezus izgonjaše sve prodavaoce; pišt. 181/2 nije li ovi, koji progonjaše u Jeruzalemu onezieh, koji zazivahu ime ovo? nik. ioan. 5|16 sego radi gonahu Isusa Ijudeie; sp. 1/194 tisi vitri hladom gonjahu toplinu; kron. 11 ki oba nemilostivo krstjane progonjahu. hini: sp. 4|187 Jupiter vuhveno kod mene gdje staše | u odjeći pastirskoj hitro me hinjaše. hrani: sp. 4|425 cvit moje liposti | za pir pun svitlosti hranjah tač visoko; alex. 300 carica krasotě obraza jego podivi se i vľ ložnici jego hranjaše. roni: sp. 4/141 pogrdjen i ružan suzice svud ronjah; sp. 4|184 čemerne suzice ronjaše; sp. 1|88 Susana neboga suzami ronjaše. scieni: sp. 4|156 scienjah da neće tužna me oznobit; sp. 4|161 prijah ovi dar od trudna človjeka, | ki prijat nikadar ne scienjah do vika. sni: sp. 295 po medu tadaj mnjah da srce me plove | a koli san da snjah na krilu, ka slove; sp. 4453 moje zlo poznah, | vajmeh, još onada, kad tužna zao san šnjah. sumni: sp. 4|467 počinuo bješe jur svak, | moj gospodin mirno spaše | blizu mene tihi sanak, | od protivnih nesumnjaše, | štit mu i kopje visi tamo. tamni: sp. 1|40 jur sunčeni plamen vodeći sobom dan | od zvizd jasnih zlamen tamnjaše grede van. zvoni: sp. 4|139 pastirče u surlu zvonjaše; sp. 118 tuj ti mu zvonjahu gusle sleutaši; sp. 1|63 mirisi vonjahu, zvonjahu psaltiri; sp. 1|212 zvonjahu organe, citare i viole. bori: sp. 1|39 kada se boraše za Dianrom stat | Herkules .. vrgal bi se na vrat. govori: 1|81 suze prolivaše nevoljno tužeći, | paka govoraše: ..; sp. 1|78 ki do-

hajahu prvom u žardin saj, | s čudom govora hu mneć je zemaljski raj; sp. 1|90 one s vami govora hu; itd. mari: alex. 276 ne marah do tole, gdi li ubiti hoću, gdi li ubiti me hote. m ě ri: pišt. 177/2 vlagu ukriepljevaše gori i mjeraše vrela od voda. mori: sp. 4/157 trud ju još moraše, gdje tokoj hodeći | krcate nošaše bisake vrh pleći. m r m o r i: pišt. 156/2 farizei i pisaoci m r m o r à h u. ori: sp. 1|15 tuj se razligaše sve polje z gorami, | rekal bi, se oraše nebo sa zvezdami. tvori: nik. marc. 3|8 mnozstvo mnogo slyšavše, eliko tvoraše, pridu kl nemu; tako i marc. 15|18 luc. 24/28; marc. 3|6 farisei abie s Irodični svētk tvora hu na nē, kako bi i pogubili. vari: sp. 1|257 pecihu, vara hu na ognju tilo njih. viri: sp. 4|120 iz krova ter vira h plačnoga truda sit, | gdje od žeje umirah a ne smjeh k vodi prit. čuti: sp. 3|317 vidjeh ga ja na travi na molitvi kada staše | gdje ga prodje znoj krvavi, svoju muku gdje čućaše. krsti: kron. 73 onde pripovieda viru krstjansku i kršćaše ki se obraćahu. lašti: alex. 307 pod tu ložnicu tečaše rika mala slatka kako zahara i lašćaše se kako zlato; sp. 1|49 u obraz jim plami a na nosu para | i na brade prami lašćaše se ckvara. mlati: sp. 3|319 židovi mlačahu te i psovahu bez milosti i ljubavi. posti: sp. 1|268 glad trpljahu i pošćahu | sveti, dokla ondi stahu. poti: sp. 1/13 počaše se i u mrazu, toko biše prtil, | vas obal kako praz, ki još ni strižen bil. sluti: sp. 4|407 zbi se što, jaoh, strah slućaše. svieti: alex. 250 vinac u noći kako ogan svićaše; alex. 286 kamen v srci ne naide koliko gušće će (= jaje) i svićaše; kako sunce i veće; sp. 4|397 tobom u veselju svićaše carski dvor; sp. 10|288 toli toj zlato na dalek sviećaše, | koliko sunce to na nebu da sjaše; alex. 267 četiri kameni u četirih nuglih polače one bihu, ki v noći misto sviće svićahu (varijanta: mēsto luća sviećahu); alex. 277 oči im sviećahu kako zvezde. štiti: sp. 1/27 istočnoga okola jur šćićaše stranu | noć dvižuć od zdola crnokosu glavu; M. Bunić Jokasta stih 719: sred štita svojega, kiem se štićaše | od prasca divjega priliku imaše. čudi: alex. 227 gledaše to učitel negov čudni Arištotel i čučše (čitaj čujaše) se; alex. 322 Olimpiēda pozirajuć na nju čučše se lipoti nee; alex. 229 pokloniše mu se kako caru i čučhu se gledajuć meštrivo viteza sidine na volui glavi; alex. 231 Aleksandra gledać čučhu se lipoti negovi; alex. 286. nih Macedonane slišćići čučhu se; pišt. 146/1 ali se svi snebivahu i čugjahu.

grdi: sp. 9|289 grgjahote vi sva blaga i sva plemstva.
hodi: alex. 226 Aleksandar hoěše (čitaj hojaše) na knižno
učene; alex. 256 koga na heimu nošaše Isus Navěnin, kada na
boj hoěše na inoplemenika; alex. 286 kraj ezera Aleksandar
hoěše kupati se hotijući; sp. 1|19 misec tankorog hojaše;
pišt. 23|1 čujući mnoštvo koje mimo hogjaše, izpitovaše, što
ovo bješe; alex. 276 dokoli ženska ljubav srce moje ne biše pri-
čla, nikako mi misal na um dohoěše od vas; alex. 227 kada
koga okrvavljahu, ta kako mrtav iz boě ishohěše; alex. 249
kada u nem postupaše, razlika sěne od kamennoga vida krzna is-
hohěše; tond 112 škrgit ishohjaše od onih, ki se mučahu;
alex. 223 car macedonijski Filip imiše ženu Olimpiadu, da pri-
skrbnu nahohěše ju, ere biše neplodna mnogo lit, i gledaše ju
Filip car muž ne i rastrgaše ljubav, ku k nei imiše. I kada po-
hohěše na vojsku, dozva Olimpiadu; alex. 259 kada od nas od-
hohěše, pismo ostavi nam; sp. 1|78 ruta ushohjaše i mažurana
s njom; sp. 1|305 kad li žadna napojiti | htismo i gosta nastaniti?
| kad k nemoćnu hohjahomo | al od uze odkupljahomo? toj nam
povij; sp. 1|79 sad, citara moja, obrni glas k onoj, | dostojna je
koja, da se da kruna njoj | nad sve ke vrime onoj mužate ho-
jahu | ter u zemlji tujoj zagnane stojahu; pišt. 23|1 koji napried
hogjahu, karahu ga; pišt. 71|1 mnoštva tada, koja od spried
hogjahu i koja sliegjahu, vapiahu; 40|1 psi dohogjahu i
lizahu rane njegove; pišt. 51|1 ovi često dohogjahu u kuću
Joakimovu i dohogjahu k njim svi koji imahu pravdania; pišt.
49|1 izhogjahu tada hudobe iz mnogieh; alex. 251 kada Alek-
sandar na obid sestí hotiše, tada oni vsi pri stolu nahohěhu se;
pišt. 86|1 poglavice redovničke i sve vicće iskahu suprotiva Jezusu
svjedočanstvo, da bi ga na smrt pridali i ne nahogjahu; pišt.
69|1 mnozi radi njega odhogjahu od židova i vjerovahu u Je-
zusa, tond. 116 prihojahu u onu palaću mnozi; tond. 117
prihojahu mnozi k Tondalu sp. 1|265 po sva mista proho-
jahu sp. 1|79 jur se rashojahu s polače o podne.; oslo-
bodi: sp. 1|246 tva desna jaka njih oslobojaše. plodi:
sp. 1|78 o kraju, zad i prid ptičice pojahu | svijajuć čaše gnizd, u
kih se plojahu. rodi: alex. 306 orih roěše (čitaj rojaše)
orihe vekše od mluna. sliedi: pišt. 54|1 sliegjaše ga množ
velika, ere vigjahu zlamenia, koja činjaše. pišt. 25|2 onim koji ga
sliegjahu reče: .; slobodi: nadod. 49 rič jim božju udilj
navištau, | puk kršćanski sveto slobogjau. srdi: sp. 1|25

tako se srjahu. sudi: sp. 9|289 sugjahote, da nevolje najveće su stat bez rati. vodi: sp. 1|18 pojahu jošće mu ter tance vojahu; sp. 10|258 svoje dni bez straha vogjahu od od dubja u sjeni; pišt. 49|1 svi koji imahu nemoćnike od razlicieh nemoći, do vogjahu ih k njemu; pišt. 69|1 svjedočanstvo izvogjاشة množstvo; sp. 1|112 u svakih gojšćinah život provojahu; alex. 222 viđi boge ejupačke krmeće korable varvarske i uvoěhu vojsku varvarsku u Egipat. hlepi: sp. 1|299 vam podasmo bud i ciene | ča najdraže mogahomo, | jer dobiti hlepljahomo. krěpi: nik. luc. 1/80 otroče že rastiěše i krěplaše se duhomъ. kupi: pišt. 51|1 k njemu se kupljahu židovi. topi: alex. 326 Filip bilija někaa topljaše sь celimъ teriakjemъ; sp. 190 one se k vam stere s vami govorahu, | za vami se vere hoteć se topljahu. gubi: sp. 4|482 što se veće siljah sinovom pomoć dat' | sve š njimi već gubljah, ni mogah odrvat; M. Bunić Jokasta stih 1854 Grci tuj zlu zgodu videći u strahu | hrabros i slobodu u boju gubljahu. ljubi: alex. 265 bog koga ljublaše, shrani ga; sp. 193 toj se pristojaše njoj, ka veće boga, | ner sebe ljublaše; kron. 24 njegovo gospodstvo ne ljubljahu donji Hrvati. trubi: sp. 1|255 ležahu rastrkom .. one bokare, u kih no trubljahu. zlobi: pišt. 84|1 bjehu njeki, koji zlobljahu sami u sebi i govorahu: .. blagoslovi: nik. marc. 10|16 i obъem blagoslovlaše; davi: nik. mat. 18|28 rabъ i (klevritъ)emъ davlaše i; pišt. 173|1 davljaše njega. divi: nik. mat. 19|25 slyšavъše že učenici divlahu se zělo. lovi: sp. 1/39 po Cinte gore stran lovljaše Diana. (muvi: nik. luc. 10|40 Marъta mlъvlaše o mnozě službě.) pravi: alex. 222 likar se pravlaše i meštar hitar; tond. 113 ter joj pravljahu sve ča godi je činio budući na svit. protivi; alex. 220 oružjem protivlaše se ..; vsim okolnim gospodam protivlaše se; alex. 249 ne protivlaše se obraz čudnomu naranženomu zraku; alex. 252 ki godi se i malo protivlahu nemu, tim gradove razbiěše. slavi: nik. mat. 15|31 slavlahu boga; itd.; slavljaše boga pišt. 170|2. dimi; pišt. 47/2 vas tada puk pazaše rieći i svieće i zvećanie od trublje i goru koja dimljaše (dimě?). mami: alex. 278 to govoreći mamlaše ih. srami: sp. 1/92 oni hojahu poniknuvši nici, | jere se sramljahu dvignut gori lici. — busi: sp. 1|79 basilk se bušaše s murtelom zelenom. glasi: sp. 1|84 ona poniknuv sta, jer ju zloglašahu vašći-

nom, ku ne zna. n o s i: sp. 1|83 vazeh šupalj mieh, ki n o š a h vrh pleći; alex. 267 svile persidske na sebi n o š a š e, vrhu svit plašč piničarski n o š a š e alex. 252 ostavljam ti zakoni danak, ki otac tvoj carstvu momu d o n o š a š e; pišt. 59|1 eto se mrtav iz n o š a š e sin jedini materi svojoj; sp. 1|28 ča peku, ča vare, družiti n o š a h u | na čiste lopare: jedno d o n o š a h u, | drugo o d n o š a h u svrtaje nogami; pišt. 120|2 leviti n o š a h u korabljicu od uvita; pišt. 59|2 pristupi i tegnu odar, a oni koji n o š a h u, staše; sp. 1|75 svim ki mimo hode, oči z a n o š a š e; sp. 1|59 ki godi imahu Olofernja blaga, | k njoj ga p r i n o š a h u; itd. itd. p r o s i: pišt. 57|2 nije li ovi koji siegjaše i p r o š a š e? pišt. 107|1 red našega od spasenja | ovo djelo svegj p r o š a š e; nik. marc. 15|6 luc. 23|27 p r o š a h u; sp. 1|69 Dijaniru kćer Eneja, jer vele lepa biše, mnozi p r o š a h u. g a z i: alex. 263 gdi rika iz grada istikaše, tu na konih ju g a ž a h u. p a z i: sp. 4|96 p a ž a h ju i gledah, nu ne htjeh bliže prit; sp. 1|79 hladišća zbiraše li boga hvaleći, | da ju tko p a z a š e, ništar ne sumnjeći. v o z i: alex. 307 pod tom palačom obraćahu okolo i v o ž a h u četrdeset elefantov. o b l a č i: alex. 249 o b l a č a š e ga gospođ Polikšena. s v j e d o č i: pišt. 86|1 njeke s v i e d o č a h u krivo suproc njemu. u č i: sp. 1|282 tovarištvo me u č a š e na zla svaka. z r č i: sp. 2|258 z r č a h nje obraz. g r i e š i: alex. 286 tako strilahu, da ništor rukami svoimi ne g r i š a h u. m r m o š i: pišt. 21|1 primajući m r m o š a h u protiva ocu od kuće. t j e š i: alex. 264 to Persidi čuvše cara svoga t i š a h u. d r u ž i: sp. 10|268 molbe tej svoje s celovi d r u ž a š e; pišt. 181|1 koji d r u ž a h u s njim, stàhu zabušeni. s l u ž i: sp. 1|26 njemu s l u ž a š e polja strana ona; — sluge jim landahu, a družiti s l u ž a h u vino iz bokare; pišt. 28|1 angjeli pristupiše i s l u ž a h u njemu. b r o j i: sp. 4|166 hrastovom matragom rebra mu b r o j a š e. d o j i: sp. 3|307 gospoja prsmi d o j a š e blaženi porod svoj. d v o j i: nadod. 31: od promine kad ove mišljaše, | on od iste i opet d v o j a š e. g o j i: sp. 3|309 gdje toli ubog stan i pripros vidjahu, | u kom se g o j a š e blaženi otrok taj; sp. 1|112 u svakih gojščinah život provojahu, | ležec na perinah smrdec kip gojahu. t a j i: kron. 15 t a j a h u se i krijahu se (tajati?). z n o j i: sp. 9|170 stup Lerov z n o j a š e se.

U hrvaštini dolazi kadšto sa č u v a n vrstni nastavak i:

b r o d i: sp. 9|55 b r o d i j a š e sinje vale stare Tebe svetla glava. č a s t i: sp. 9|425 dug red mladih pak djetića | s razliciem

se dari kaže | kralja i slavna kraljevića | Otmanović kim ča sti-
ja še. hodi: pišt. 176|1 pogledavši Jezusa koji hodiaše reče:
eno jaganjac boži!; nadod. 67 vazdan oni tada hodiau | kudgod
ljudi iste zoviau. jezdi: sp. 9|417 svi jez dijahu u široko.
sliedi: sp. 9|425 spaholjana peset reda | tihim jezdom slie-
dijaše. sudi: pišt. 139|1 pridavaše onemu, koji sudiaše ne-
pravedno sebe. trudi: pišt. 27|1 vidje učenike svoje, gdje tru-
diahu na voženiu. vodi: pišt. 152|1 koji imahu nemoćnika od
nemoći razlicieh, privodiàhu i k njemu. prieti: pišt. 139|1
budući mučen ne pretiaše.

Kadšto vrstni nastavak *i* izpada bez ikakve promjene u pred-
njem suglasnom. Taj je oblik jah prema stsl. ѣjahъ:

budi: sp. 4|166 kroz sanak čujah toj, gdje me tač budjaše.
ćuti: sp. 10|203 s tieziem veseljem osladih žalosti, ke ćutjah
u sebi; sp. 10|111 ka prije neg ljubav u srcu ćutjaše | od svega,
dim uprav, strah gorom imaše. hodi: sp. 4|95 ovčica tamo ho-
djaše; sp. 4|139 pastirče toj mlado rudinom hodjaše; sp. 4|157
o štapu hodjaše; sp. 4|414 vila planine pohodjaše; sp. 4|133
vile sa mnom hodjahu. ljubi: sp. 10|267 tu ih kralj vidivši
uz čelo ljubjaše; sp. 10|312 koga ona ljubjaše. prati:
nadod. 150 kralj Ciaslav ù lovu biaše, | nekoliko njegov sluga(h)
pratjaše. prudi: sp. 4|166 s desna i s lieva taj čemer toli
ljut jak divja kopriva prudjaše moju put. sliedi: sp. 4|95
ovčica svoj drum sliedjaše; sp. 4|82 mnjah da ju porazi svi
od svieta sliedjahu. trudi: sp. 4|166 kroz sanak čujah toj,
gdje me tač budjaše, | gdje plačan život moj s boljezni trudjaše.
vodi: sp. 10|153 zelenom gorome pogjoh jur hodeći sad ovdj sad
ondi, kako se mogaše, gdje me stup vodjaše; sp. 4|166 a satir
svom snagom, koji ga vodjaše, hrastovom matragom rebra mu
brojaše; sp. 4|183 s kolikom radosti provodjah me dike; sp.
4|414 mi satiri vodjahom o u veselju svud gorome liepe tance;
sp. 4|133 svezana me proz luge vodjahu.

Ovdje valja pripomenuti, da tako dolaze malo ne samo taki gla-
goli, u kojih pred vrstnim nastavkom *i* dolazi *t i d*.

d) U glagola s vrstnim nastavkom *a*; tako to bivaše i sada biva.
Ovdje bit će dosta ovoliko primjera iz starih pisaca: cripahu 1|24;
čuhtaše 1|13; hramaše 4|138; hrocaše 4|140. 180; jadaše 4|158;
krapaše 4|190; landahu 1|28; laptahu 1|14; metahu 1|12; namirahu
1|78; prizimahu 1|59; prucaše 4|166; prucahu 4|180; rikaše 4|85;
sjahu 4|114; svrcaše 4|169; uzmitahu 1|12; zjahu 4|107 itd. itd.

Rjedje dolazi imperfekat od presentne osnove: iska, išče: išćahu luč. 56. 2; kla, kolje: koljaše sp. 4|445. 485, koljahu 4|482.

e) U glagola s vrstnim nastavkom *ova*. I tuj je tako bivalo od vajakada pa i sada biva: besėdovahota nik. luc. 24|14; carstvovaše alex. 280; kazovaše alex. 270, ukazovaše alex. 229. 249; namigovahu ocu njegovu pišt. 194|2; krugom obkruževaše dubine pišt. 177|2; obsluževaše zapovidi božje kron. 22; odmrzovaše alex. 270; osuevahu alex. 249; pride u Bosnu i plinovaše ju, kron. 29; pogrjjevahu ostale pišt. 161|2; posmiehovahu se njim pišt. 174|2; prepisovaše alex. 249; eto mu prikaževahu klienita; primrzovaše alex. 270; prinoćevaše na molitvi pišt. 203|1; govorahu jezici i prorokovahu pišt. 145|2; radovahu se alex. 273; razglasovahu se sve rieči ove pišt. 194|2; tribovaše alex. 236. 298; vlagu ukriepljevaše pišt. 177|2; itd. itd.

Mutatis mutandis valja isto i za *kajkavštinu*.

a) U glagola *bez* vrstnoga nastavka s osnovom na samoglasno osim na *ě*:

bi: petr. 105 publikanuš bíjaše prsi svoje. da: habd. mar. 325 ne dahu mu mišljenja mira. zna: petr. 50 izide Ježuš s svojemi učeniki prék Cédrona potoka, gde vrt beše, vu koga vléze on i vučeniki njegovi. Znášepak i Júdaš, kíga zdávaše, mesto; habd. ad. 745 v tom pogibelnom vremenu ne znaše se patri kam obrnuti, niti tolnača ne znahu, kak bi tuliku obšanosť i ogovor od sebe odvrnuli.

b) U glagola s vrstnim nastavkom *ě* promienjenim na *a*:

boja: habd. ad. 973 mučala je kakti oučica na use te obšanosťi Liduina, ali kajti se bojaše, da nagla kaštiga božja na nje vpade, reče im:.; kriča: petr. kii sprégja idéhu, kárahunje ga da bi mučal, on pak vnođ bolje kričáše: sin Davidov, smiluj se mene; habd. ad. 145 Valentinian cesar srdit jače kričáše i kričeč mu žile v prseh puknuše i umre; habd. ad. 472 sede on na peklenskoga konja i lek mestu u zrak se obodva zdignuše, kričáše usem grlom gospodin pomoči svojeh katan proseči, ali zauman, ar ga malo potlam z očiu usega luctua, ko je to videlo, nesta; trn. 33 kii na pruo idóše, kárahunje ga, da bi mučal. On pák vnođ bolje kričáše; petr. 2 koteri od zágja idéhu, kričáhu; petr. 59 i trn. 55 oni pak kričahu: vzemi vzemi, razepni ga; trn. 54 židovi pak kričahu govoréči:.; leža: habd. ad. 745 Anton popade nož i due si blizu srca rane prece gluboke učini i grčanjek mal ne prereza, na tla zamrtev opade i

krvjam svojim oblejan lež a še; habd. mar. 272 druga dua malo živa vu potu od velikoga straha zaodeveni lež a hu. sta, stoja: petr. 53 stá hu pak sluge te inaši pri žarkom vuglénje gréjući se, stá še i Peter takajše gréjući se ž njimi, ar zima beše; habd. ad. 50 oroslajn zgubiuši osla dojde sam turoben vu kloštar i glavu k zemlje obrnuvši ponizno pred starcem sta še; trn. 158 dole pošedši ž njimi stá še na méstu poljske ravnice; perg. 26|1 svoiu bratiu, koterih se takouo imyenie dostoa še, vun zapru z imyenia.

c) U glagola s vrstnim nastavkom i:

misli: habd. ad. 128 Ammona ubiše pianoga, ki onda ništar od smrti, ništar od strašnoga smrtnoga greha ne mišlja še; mil. 472 proti mène zlo mišlja hu. moli: petr. 104 farizaeuš stojěc ovak vu sebe molja še: .; petr. 122 poklekši pák sluga on molja še njega; petr. 125 govoreći Ježuš vnožine ljuctua ovo jeden poglavník pristúpi i molja še njega; habd. ad. 360 boga zažgano molja še, itd. habd. mar. 317 molia še se usem onem, ki su k njegovomu umirianju bili se spravili; itd.; trn. 23 gúbavec došedši molja še njega; itd. čini: perg. 71|2 tiem zakonom trh repulsie na toliko rastieše, da vnogo krat veče činja še nego driečna pernja; petr. 43 i trn. 39 viděhu čuda, kotera činjá še; petr. 171 i trn. 58 vse ljuctvo iskaše njega doteknuti, ar jákost ž njega vun shagja še i zdrave činjá še; habd. ad. 274 tak ona spametno i sveto govora še i činja še; habd. ad. 332 gda z vunske mi kralji tolnače činja še, ulovljen be i pred usem pukom glavum prikračen; petr. 123 videvši pak njegovu službeni tovaruši, kaa se činjá hu, kruto se razžalostiše; habd. mar. 142 po ktere smrti unoga pri nje mrtuom telu čuda se činja hu; perg. 71|2 govori: petr. 13 i trn. 11 govora še Ježuš šeregom židovskem; petr. 18 i trn. 16 Janna onu istu óru nadošedši hválu dáva še gosponnu i govora še od njega vsem; petr. 118 i trn. 105 govora še Ježuš poglavnikom popovskem te farizaeušem po prílikah; petr. 156 i trn. 144 odprěše se pák le k mestu vusta njegova i jezik njegov i govora še blagosloveći boga; trn. 79 oni ne razmeše kaj im govora še; trn. 93 publikanuš bijući prsi svoje govoria še: bože, budi milostiven meni gréšniku; perg. 26|1 ono imyenie, kotero ialno gouoria a hu, da ie kupec za drugo imyenie dal. .; petr. 36 ne razmehu, kaa se govora hu; petr. 64 govora hu megj sobum: gdo nam hoče odvaliti kamen od vrat groba?; habd. ad. 331 glavu odsečenu na kopje nateknuvši z visokoga mesta usem pokaza še, desnu k tomu ruku odreza še i

okol meštrskih ljudi štacunov noseči go v o r a h u: dajte almuštvo človeku, koga skupost zasititi ne mogla; kol. mat. takaiše i poglavniki popovski špotaiučí niega s pisci i starešimami go v o r i a h u: druge ie oslobodil a samoga sebe ne more osloboditi . . . teda onde stoieči i slišavši go v o r i a h u: druge ie oslobodil a samoga sebe ne more osloboditi . . . teda onde stoieči i slišavši go v o r i a h u: Heliaša ovo zove. I le k mestu potekovši ieden zmed njih vzešiši spongiu napuni u (=ju) octom i postavi u (=ju) na trst i d a v a š e mu piti, a drugi go v o r i a h u: ostavi ga z mirom. č u d i: petr. 106 čim več on njim prepovédaše, tem oni bolje glásahu i tem se bolje č u g j á h u. h o d i: petr. 132 vlézši Ježuš vnuter h o g j a š e po Jeriko váraše; habd. mar. 532 pitahu ktera je i gde je lepa ona divojka, ka ž njimi h o g j a š e. t r a p i: petr. 171 i trn. 158 koteri se t r á p l j a h u od nečisteh duhóv, zvráčení bívahu. d a v i: petr. 123 on sluga vlovivši d á v l j a š e njega. n o s i: petr. 117 i trn. 104 vlézši Ježuš vu lađicu prejdé čez morje i dojdé vu svoj varaš. I ovo n o š a h u njemu guttum vudrenoga človeka na postelje ležečega. p r o s i: petr. 105 dopeljaše njemu glúhoga te némoga i p r o š a h u ga, da bi ruku vrgel na njega; trn. 36 pristúpivši vučeniki njègovi p r ó š á h u njega govoréči: odpústi jù; trn. 37 drugi skušávajuči znamenja iz neba p r ó š a h u od njega. u č i: petr. 95 i trn. 84 sedéči v u č á š e z lađice vnožíne ljuctvá; petr. 178 i trn. 164 odprévši vusta svoja v u č á š e nje; habd. mar. 507 oude ljuctvo, ko je k njemu dohagjalo, vere katoličanske kotrige v u č a š e.

Tako i u *friz.*: poji: 2.18 oni segna n a b o i a c h u (čitaj oni žejna napojahu, illi sitienti potum pracbebant); v š s i 2.39 ie po lezv v u e s a c h u (čitaj: je po lěsu vėšahu).

d) U glagola s vrstnim nastavkom *a*:

b i v a: petr. 171 i trn. 158 koteri se t r á p l j a h u od nečisteh duhóv zvráčení bívahu. b r i s a: petr. 161 (i trn. 148) gréšnica póče súzami oblévati noge njegove i lasmí glave svojê b r i s a š e. č a k a: petr. 18. govoráše od njega vsem kii č á k a h u odkúpljenja izraelskoga; trn. 16 čakahu; habd. ad. 659 otide u cirkvu ali z velikem strahom u cirkve pod mašum buduči usaki hip č a k a š e, da urag vu njega uleze; habd. ad. 632 usi nazdignjenemi vušesi č a k a h u zapovedi. č u v a: kol. mat. sedéči č u v a h u njega. d a v a: petr. 18 Janna hvalu d a v a š e gosponnu; petr. 67 počevši od Možeša i vseh prorokov d á v a š e njim na razmenje vu vseh pismah ona, koteri su bila od njega; petr. 88 bėše néki

kolduš Lazar imenom pred vrati njegovimi pun mozolón želéči se nasititi z drobtín, kotere opádahu od stola bogátca i nigdo mu ih ne dá v a š e; habd. mar. 487 Juan kršćanske navuke dá v a š e suojemu stanouniku; petr. 57 pljuske dá v a h u njemu; kol. mat. drugi mu pljuske dá v a h u. dela: petr. 81 gospon ž njimi navkup déla še (trn 74 délaše). do h a g j a: petr. 88 (i trn. 118) psi do h a g j a h u te lízahu mozole njegove. do n a š a: habd. mar. 481 za tem kip device Marie, koga do n a š a š e, iz torbice zne i pokaza. g l a s a: petr. 106 i trn. 94 čím več on njim prepovédaše, tem oni bolje g l á s a h u; petr. 156 i trn. 144 po vseh goricah Judeânskeh raz g l a s a h u se vse ove reči. g r e j a: kol. ioan. stahu slugi i drugi dvorniki pri žerjavke ar zima beše ter se g r e j a h u. i m a: habd. mar. 263 starec pveda mu, kakou pomenek z vragom i m a š e; trn. 31 drugo opade na živec kamen i zniknuvši vsehne, ar n é m a š e vlage. i s h a g j a: mil. 472 vun iz h a g j a š e i to isto govoraše; habd. mar. 456 človek kip, iz koga tulika unožina čúd izhajaše, zapazi; petr. 171 jákost ž njega vun s h á g j a š e. i s k a: kol. mat. oni mu (Judašu) odlučiše trideseti srebrnih penéz i od onda on i s k a š e prigodnoga vremena, kako bi ga prodal; — poglavniki popovski i ves tolnač i s k a h u kriva svedočanstva suproti Ježušu; trn. 158 vse ljuctvo i s k a š e njega doteknuti. iz d a v a: petr. 51 stáše pák i Judaš, ki njega zd á v a š e, ž njimi. k a r a: petr. 37 kii sprégja idéhu, k á r a h u njega, da bi mučal (trn. 33); gledaj i niže pod plaka. k l a n j a: cith. 116 gda bog v jasle ležaše, | mati mu se k l a n j a š e, | milo ga obimaše, | a deva mu mat' beše, | angeli mu služahu, nove pesmi spevahu, | milost njega prosahu, | da bu človek vu raj. l a m a: petr. 2 drugi l á m a h u svrzié z drevja. l i z a: petr. 88 i trn. 118 psi do h a g j a h u te lízahu mozole njegove. m a k a: habd. mar. 131 omegle Elizabetha, neki ju svetum vodum m a k a h u, doklam je zopet k sebe prišla. m a z a: petr. 161 i trn. 149 žena mastjúm m á z a š e noge njegove. m e r k a: petr. 113 i trn. 101 gda bi Jéžuš vnuter išel vu hížu nékoga poglavníka farizaeuškoga v sobotu kruha jést i oni m é r k a h u na njéga i ovo jeden človek vodenobetežen béše pred njím. m ě š a: habd. mar. 554 tak se strašno morski slapi m ě š a h u. m e t a: petr. 104 reče Ježuš nekoterem, kii se sami vú se kak ti pravični vúfahu à drúge za nemar m e t a h u, priliku ovu:.. m o r a: habd. mar. 371 Augustuš cesar učini spisavati ves svet u Betlehemu, kam se m o r a h u usi njegovi podložniki spraviti.

n a g o v a r j a : habd. ad. 385 kaj po smrti očine premišljavajuč jeden zmegj dueh onih sinou n a g o v a r j a š e brata, da povrnu, kaj je otec krivo spravil; habd. ad. 576 vrag kapitan pohualiuši vraga soldata ljubljenemi rečmi ga n a g o v a r j a š e da, kaj je srečno začel, srečno dokonja. o b d r ž a v a : petr. 11 i 24 Maria pàk o b d r ž á v a š e vse ove réči (trn. 9. 21). o b i m a : cith. 116 mati milo ga o b i m a š e. o b i r a : petr. 114 i trn. 102 réče pàk i zvánem príliku gledéči kak práva sedališčá o b í r a h u. o d a v a : petr. 103 vnuter vlézši vu cirkvu póče vun goniti one, kij vu nje o d d á v a h u te kupuvahu; kol. joan. staše i Judaš, koi ga o d d a v a š e, z njimi. o d u r j a v a : trn. 155 púrgari pàk njegovi o d d u r j a v a h u njega. o p a d a : petr. 88 kotere (drobtíne) o p á d a h u od stola bogátca. o p o n a š a : mil. 475 kada se lamlju kosti moie, o p o n a š a h u sè menè nepriateli moi (a lat. perf : exprobraverunt). o s m e h a v a : petr. 126 i trn. 113 gda bi zašel bil Ježuš vu hižu poglavnikovu te bi videl bil piščálce i vnožinu ljudih gnétuči se reče : odstúpete, ar né vúmrla devójka, nego spí, i o s m e h á v a h u njega. p i s a : habd. mar. 516 ko se je pripetilo, gda ovo p i s a h. p i t a : habd. mar. 532 tolvaji p i t a h u, ktera je ona divojka; trn. 31 p i t a h u pak njega vučenički njegovi, kakova bi bila ova prilika. p l a k a : cith. 238 poleg tela ta duša staše ter p l a k a š e | i z rečmi ovakvemi sve telo karaše; mil. 107 iduči poidošè i p l a k a h u sè seiuči semè svoiè. p o č i v a : gašp. 1|280 komaj réči je zgovorila i sejdrom deklíč, kotera poltretju vuru na deskah poleg navade krščanske mrtva p o č i v a š e, frižka gori je vstala. p o d b a d a : habd. mar. 325 ne dahu mu mišljenja mira, nemilo ga p o d b a d a h u. p o d n a š a : mil. 126 zboga pravdè tvoiè podnašah tebè, gospone. p o d s t i l j a : petr. 2 lámahu svrzié z drevja te je p o d s t i l j a h u na púte. p o g i b a : cith. 241 Lazar pak nevoljni gladom p o g i b a š e | i k bogu svojemu tužen zdihavaše, | od bogatca kruha droptinu prosaše, | koja vu goščenju pod stol opadaše. p o p e v a : habd. ad. 555 p o p e v a h u detca žalosnu onu popeuku, kteru su se bili od biskupa naučilij; habd. mar. 515 veselo p o p e v a h u muzikaši popeuku; trn. 206 ove popevke jesu ovde postávljene vu to ime, da se p o p é v a h u (!) ne le prav vu cirkvah. . . nego i po delatnikeh. p o r i v a : petr. 68 vzé kruha i blagoslovi ga i pre-lomi ga i njim p o r i v a š e njega. p o r u č a : habd. mar. 488 Juan podpunoma p o r u č a š e grofu, da si kčer svoju uzeme. p o s l u š a petr. 167 Maria sedéč poleg nóg gosponnovèh poslu-

šaše réči njègove (trn. 154). pošilja: habd. mar. 487 od kud pošiljaše kčere po drugeh divojkah jeliš. potvrgjava: trn. 74 gospon ž njimi na ukup délaše i réč njihovu potvrgjaváše za tem idučemi čudi. poveda: petr. 17 béhu Jožef i Maria mati Ježuševa čúdeči se nad onemi, kotera se povédahu od njega; petr. 68 oni povédahu, kotera béhu učinjena na púte (trn. 15). povekšava: petr. 24 Ježuš se povekšavaše vu múdrosti i vu dobè i vu drágoče pri boge i pri ljudéh (i trn. 21). prebiva: gašp. 1|259 ovdi tak dugo prebivaše Eliaš doklam zbog velike suše on nagli potok je presehnul. preganja: mil. 97 z onemi koi mir nazlobuvaže beh miroven, kada njim govori, prèganjahu mènè prez zroka; mil. 125 gusto prèganjahu mènè od mladosti moiè, vezda povegj Izrael: gusto preganjahu mene od mladosti moiè i ne obladahu mènè. pregovarja se: mil. 25 doklam se za moiu dušu tak pregovarjahu, doidè kak suncè svetla nebeska kralica z velikim angielskim šeregom. prehagja: petr. 109 gda bi Ježuš išel vu Jerušalem prehágjaše oposred Samarie i Galilae (trn. 97). premišljava: habd. mar. 507 redounik dobrotu njegovu unogokrat premišljavaše. prepíra: petr. 95 zagleda dve ládje poleg ríbnjaka stojéče, a ribiči behu vún zešli te mreže prepírahu (trn. 84). preporuča: habd. mar. 507 redounik nebeske kraljice sebe preporučaše. prepoveda: petr. 106 čím več on njim prepovédaše, tem oni bolje glásahu. približava: petr. 92 približavahu k Ježušu publikánuši i gréšniki, da bi ga poslušali (trn. 82). pridružava: habd. ad. 178 unožina usaki dan mladeh mužičeu (tolvajčičeu) k njim se pridružavaše. prihagja: trn. 53 prihágjahu k njemu i velèhu: zdrav budi. senja: habd. mar. 313 sluga senjaše, da gospona suojega na praudu Chrištuševu zgrabiše. speva: cith. 116 angeli mu služahu, | nove pesni spevahu. spoganja: kol. mat. toisto takaiše i razbojniki, koi ž njim raspeti behu, spoganiahu njemu. šepota: mil. 472 proti meni šepotahu nepriatelji moi. špota: kol. mat. pokleknúvši na kolena svoia pred niega špotahu niega. štima: petr. 69 zburkani pak oni i prestrašeni štímahu, da duha vide; habd. ad. 385 brat njegovu gda naj manje štimaše naglum smrtjum umre; habd. mar. 554 štímahu usi uu velike barke, da ju je glubina morska požrla. trga: petr. 96 zapréše ríb obilnu vnožinu. Trgaše se pak mreža njihova i namegnuše ketušem, kii béhu vu druge ládje (trn. 85).

v l a d a: cith. 241 Adam vsem svetom l a d a š e. z a z a v a: habd. mar. 451 Turki trbuh mu razporiše, on megj tem toga lauretansku gospu z a z a u a š e. z d a v a = izdava. z d i h a v a: cith. 241 Lazar k bogu svojemu tužen z d i h a v a š e. z d r ž a v a: trn. 60 oči njihove z d r ž á v a h u se, da bi ga ne poznali. z g a n j a = izganja: trn. 37 z g á n j a š e Ježuš vruga, i on béše ném. z v a: petr. 155 bé na osmi dén, dojdóše deteta obrezávat i z v á h u njega imenom otca njegova Zakariášem; habd. ad. 802 ki se z v a š e Nicephorus. z v e d a: trn. 18 Heródeš z v é d a š e od njih, gde bi se Christuš národil. z v e d a v a: habd. ad. 137 megj drugemi dve onde žene behu, ktere milo plačuč za svoje sine z v e d a v a h u, jesu li gde v-životu ali su potučeni.

Tako i u *friz.* posěka (=stsl. *posěšta) 2.19 oni malomogoncka u ime bosie bozzekacho (=oni malomogonka v ime božije posěkaho [=stsl. posěštaha]), illi aegrotum in nomine dei visitabant, 2.20: oni u timnizah i u zelesneh vvozih uclepenih b o z c e k a h u (=oni v tmnnicah i v železnih vozih uklepenih posěkahu illi in carceribus et in ferreis compagibus vinctos visitabant; r a s t r g a: 2.39 selezni cliusi ge raztrgahu (= železni ključí je rastrgahu ferreis uncis eos lacerabant); s t r a d a: 2.37 nassi zesztoco stradacho (=naši žestoko stradaho nostri graviter patiebantur); u t ě š a: 2.22 oni u ime bosie te utessachu (=oni v ime božije te utěshahu, illi in nomine dei eos consolabantur).

e) U glagola s vrstnimi nastavci *ua* odkle biva *uva*:

a l d u v a: cith. 228 Melkisedek redovnik i prvi službenik kruh i vino a l d u v a š e. č u d u v a: kol. mat. i ne mu odgovoril na reč niednu, tako da se č u d u v a š e sudec kruto. i m e n u v a: habd. mar. 443 ka se Laureta imenuvaše. k u p u v a: petr. 103 vlézši vu cirkvu poče vun goniti one, kij vu njě oddávahu te k u p u v a h u (trn. 92). k u š u v a: petr. 161 žena kušuvaše i mastjúm mázaše noge njegove (trn. 148). m o r g u v a: petr. 92 i trn. 83 m o r g u v a h u farizaeuši i pisci; petr. 132 i trn. 122 gda bi videli, vsi m o r g u v a h u; trn. 29 v z é m š i m o r g u v a h u proti gospodáru družine. n a s l e d u v a: petr. 52 n a s l e d u v a š e pák Šimun Peter Ježuša; petr. 97 Šimun vsa ostavivši n a s l e d u v a š e njega; kol. joan. n a s l e d u v a š e Ježuša Šimon Peter i drugi vučenik; trn. 34 l e k m e s t u p r e g l é d a i n á s l e d u v a š e njega; trn. 39 pojde Ježuš prek morja galilaeanskoga, k o t e r o j e T i b e r i a š e v o i n á s l e d u v a š e njega vnožina velika. o b r a d u v a: petr. 155 Jalžabete spuni se vreme poroda i pórodi sina

i začuše njé súsedi te rogjàki, da je zvisil gospon ž njúm milošču svoju i obraduvahu se nje. prestanuva: cith. 330 lačne hranil je sirote, | gole pomagat nevoljne, | putnike prestanuvaše, | sužnje mnoge skupljavaše. šetuva: habd. mar. 417 opravivši se šetuvahu u cirku, itd.

Po analogiji glagola s vrstnim nastavkom *a* rabi u hrvatštini imperfekat od osnove *mog* (*posse*) malo ne samo li u obliku *mogah*, *mogaše* itd., nikada *mozijah*, *riedko možah*, ali to samo kao ostatak stare slovenštine, kao da je osnova *moga*. Tako dolazi od najstarijih spomenika pa sve do danas n. p. *mogah* sp. 4|187 najbrže što *mogah* ter takoj tekući | iz glasa klikovah Junonu zovući; *mogaše*: sp. 1|158 došal si zdrav domom, kad zginut *mogaše*, | na suh kraj izvrgal, gdi mrtav ležase; *mogahomo*: sp. 1|299 vam podasmo bud i cine | ča najdraže *mogahomo*, | jer dobiti hlepljahomo; *mogahote*: sp. 1|286 *mogahote* bit spaseni; sp. 1|302 ako sili nje protivit | ne mogoste, da njoj zgodit, | *mogahote* oženit se | i zakonom priživit se; *mogahu*: alex. 272 priko nih ne *mogahu* koni prehoditi; itd. itd.

Tako načinjen čita se imperfekat kadšto i od drugih glagola, (gledaj Daničić istorija oblika 299—317):

i d: Vuk. nar. prip. 2. izd. 95 pričaju ljudi, da je u stara vremena bio nekakav silan čoek, koji se nikad bogu ne moljase ni u crkvu idase. jezdě (ili jězdi): sp. 4|105 vila jezdaše takoj iz gore zelene | u košulji tankoj od biele koprene | proz koju bjelja put svoja se vidjase, ner li je snieg i labut, gdje plaho jezdaše. Oholo jezdaše taj dikla ljuvena. višě: sp. 3|343 nakrižu nag visaše; sp. 1|350 pribjen k drevu visaše. gotovi: alex. 235 to čineći Aleksandar na boj gotovase se; alex. 257 Ejupćane protu nemu na boj gotovahu se. grozi: sp. 2|438 grozah suzami a stojah kako nim. lazi: pišt. 32/2 angjeo gospodinov slazase po briemenu u lokvu i smučevase se voda; pišt. 162 čoviek njeki slazase u Jeriko ..; redovnik njeki slazase istiem putem; pišt. 53/2 slušajući ova jedan po jedan izlazahu; pišt. 71/2 kako si uzumnožio Noà, koji izlazase iz korablje; pišt. 109/1, koji si prosvietlio Mojzesa, koji izlazase iz Egipta; pišt. 114/1 Noe izpusti vràna, koji izlazase i ne vraćase se; pišt. 149/1 mnozi onezieh, koji imahu duhe nečiste, izlazahu; pišt. 152/1 hudobe tada izlazahu u mnozieh; pišt. 216/2 kriepos iz njega izlazase; pišt. 51/2 gledahu nju starci svaki dan, gdje ulazase i gdje šetaše (Susana); pišt. 181/1 vidje čovjeka

Ananiu imenom, koji ulazaše; pišt. 195| Petar i Ivan ulazahu u crkvu. nosi: sp. 3/320 na ramenu križ nosaše; nadod. 104 bolesti mnoge podnosaše; nadod. 150 tu nesriću za to podnosaše | jer svog oca progonjaše. pazi: pišt. 47|2 vas tada puk pazaše rieči; nadod. 52 zvan fra Petar u Bosni sigjaše, | i u njojzi krstjanluk pazaše; nadod. 53 fra Nikola pisan od Olova | kad pazaše božja sveta slova, | on utvrdi slavno zakon pravi | u bosanskoj prostranoj državi; nadod. 125 Pleurato za njim kraljevaše | i slovinske države pazaše. bra, bere: sp. 4|347 tuj ružu beraše i drobno bosilje; sp. 4|368 š njom dvi djevice upored šetahu | i drobno cvitice u krila berahu.

Daničić u oblicih srpskoga jezika 4. izd. 65 i 67 kod glagola bez vrstnoga nastavka s osnovom na t d i na s z veli, da ti glagoli uz ijah mogu imati samo ah te navodi pletah, jedah; tresah; a 77 napominje još dmah od duti i dodaje da ima osnova žm inf. žeti bez sumnje žmah. On uzima da se je i od ija u ijah pojednačilo sa sliedećim a pak su se dva a sažela u jedno: pletâh od pletijah, pletiah, pletaah. — Miklošić navodi još grebah, plovah, pekah, tukah (vrah, mrah, trah i tirah).

Isto dolazi i u kajkavskih knjigah:

mog: habd. ad. 605 vudri ostrogami paripa i pobeže kaj najjače konj teči mogaše. nosi: petr. 112 ovo se vun nosaše mrtvec (a 113 nošahu); habd. mar. 482 u keh nosaše nebeski kinč; habd. ad. 571 dua črna psa dojdose, ki megj sobum ruku onu odtrgnjenu nosahu. prosi: petr. 120 prosaše njega da bi dole išel; petr. 123 tovaruš njegov prosaše njega (a 105 prošahu); habd. ad. 575 milo prosase, da mu ruke gdo odseče; habd. ad. 974 zažganem srcem prosaše gospodina svojega ponizna službenica, da mili gospodin vekše išče muke na nju pusti. voz: habd. mar. 145 vetri barku, u ke se Alexius vozaše, k Rimu zagnahu; habd. mar. 401 opat nekteri iz Anglie vozaše se po morju.

Tako dolazi u friz. 2. 101 tnahu od tñn inf. tēti: ie tepachu metlami i prinizise ogni pecaho i metsi tñnachu (= je tepēhu metlami i prinēzše ognjī pečaho i meči tñnachu eoš verberabant virgis et admotos igni torrebant et gladiis decollabant.)

Dodatak.

U k a j k a v a c a, kako je već napomenuto, ne živi više imperfekat. Isto je tako izumro i aorist. Ali u knjigah dolaze oba preterita dosta često, nu tako, da pisci s malom iznimkom gotovo ni ne osjećahu razlike megju imperfektom i aoristom. Prečesto bo dolazi od perfektivnih glagola 3. plur. na h u, regje 3. sing. na š e u značenju aorista, kao da je njekoč pred ustanovljenim imperfektom kakav je u staroj slovenštini i u hrvaštini bio jedan oblik — samo ho-m, hъ etc. za izraz prošle radnje. Evo tomu nekoliko primjera.

1) u glagola bez vrstnoga nastavka:

n a i d: habd. mar. 514 urata zaprta i zaklenjena n a j d o h u.
 p o p a d: habd. mar. 313 onda ga črněši od vuglena harapi p o p a d o h u i k ognjene jame z a p e l j a h u. p r e b o d.: habd. ad. 291 tak z maloga karka i šala se u srditost, srditost na boj obrnu, da jeden drugomu ne hotel zamučati niti se podložiti, ar k mečem skočiše i ž njimi se p r e b o d o h u tak da obodva mrtva opadoše.
 p r e i d: habd. ad. 183 jedvaj četiri dnevi p r e i d o h u, da se slatke te pepeuke zabi nestalno ljuctvo. p r e t e p: habd. ad. 315 poklam ga dobro p r e t e p o h u, ozdrave kmet i na težacki posel sliukajuč otide. p r i d: habd. ad. 787 pripeti se ada jenkrat, da obodua žejna buduči p r i d o h u na jeden potok vode pit. p r i j e m: mil. 470 ti pak gosponè ne odzemi dalko milošče tvoie od menè: milošča tvoia i istina tvoia vsegdar me p r i j è h u. u p a d: habd. ad. 802 raztužil se je Nicephorus, za to i drugoč i tretič k njemu je druge ljúdi poglavite i bogaboječe poslal use za boga proseči, da mu oprost, ali zauman kot i pruo prošnje u p a d o h u.
 z a č n: mil. 24 na to vsi, koi su zoči bili, osupnehu i z velikim strahom moliti z a č e h u, doklam hudi duhi kak jeden gusti črni dim čez vrata i čez oblokè vun isletehu; habd. ad. 315 gospon zapoveda detičem, da ga (kmeta) friško pretepu, ki jedvaj mu hlače z a č e h u paličem stepati, da te dragovoljni vragometnjak zakriкну: dosta je, zešel je ure vrag; habd. ad. 797 videuši to perzianski i medianski hercegi z a č e h u naslobuvati do glave D a n i e l a; habd. ad. 1080 behu onde neki njegovi vučeniki, ki se z a č e h u karati proti onomu človeku; habd. mar. 145 gda bi po morju bil odešel, vetri strašno z a č e h u morie burkati, habd. mar 148 prišedši z a č e h u moliti. z a n e s: habd. ad. 570 gda se to r i p e t i, drugi usi se osupnehu i zdignuvši mrtuo telo domom z a

nesohu i na hitrom les mu načiniuši uu njega postaviše. za-
prě: habd. ad. 142 komu (Samsonu) oni vlovieuši ga i zvezauši
obodve oke spehnuhu i v temnicu za prehu. — Tako i posta:
mil. 71 čudui su napuhi morski, čuden iè gospod vu visine; sve-
dočanstva troja postahu iako veruvana.

2) u glagola s vrstnim nastavkom *nu*:

ispehnu: habd. ad. 142 komu oni obodve oke spehnuhu.
zakriknu: mil. 25 doklam se za moju dušu tak pregovariahu,
doidè kak suncè svetla nebeska kralica z velikim angielskim šere-
gom. K njoj zakriknuhu hudi z velikim glasom: krivica nam
se čini.

3) u glagola s vrstnim nastavkom *ě*:

izletě: mil. 24 vsi koi su z oči bili osupnehu i z veli-
kim strahom moliti začehu, doklam hudi duhi čez oblokè vñn is-
letehu. obatrivě: mil. 6 začuli su putnici da negdo vu
grmiu težkim glasom kriči; prestahu i dalje poslušahu, tot
čuiu da negdo Ježuša i Mariu kakti bêtěžnik nèprestancè zazava.
Obatrivehu sè i pojdošè iz puta vu grmiè za glasom. okrepě:
cith. 347 oči njegve su zaprte, koje svetu već ne odpre, | ruke
bele počrnehu, | noge brze okrepehu. osupně (al i
osupnu): mil. 24 gledaj gore pod izletě; habd. ad. 569 gda se to
pripeti, usi se osupnehu; habd. mar. 393 oude usi nebeski ve-
likaši osupnehu. počrně: gledaj gore pod okrepě.

4) u glagola s vrstnim nastavkom *i*:

dobi: habd. mar. 372 gda bi u Betlehem došli bili trudni to-
varuši Joseph i Maria nigder v usem onem varašu, gde bi poči-
nuli, mesta unogo se moleči ne dobihu. navali: cith. 149
jedni pljuju, drugi psuju | vu lice ga pljuskaju, | neki sude, neki
kude, | suprot njemu mrmraju, | doklam teški križ prežmehki, |
našu radost, svoju pšanost | na njega navalihu. okrvavi:
habd. ad. 791 zaklaše jednoga kozliča, koga krujum okrvavihu
halju Jožepovu i k staromu otcu poslaše. povisi: mil. 127
gospone, ne sè ponèslo srcè moiè nit sè povisihu oči moiè.

5) u glagola s vrstnim nastavkom *a*:

dokonč a: mil. 472 krivičnu reč dokončahu proti mène.
dokonja: habd. ad. 335 po kom poražanju zopet tolnač činiše,
kak se samoga Wallensteina prijeti moraju. Dokonjah n adda,
da i njega živoga ne love nego kot tovaruše zaraze i to da opravi
suojem i soldati capitan Deurox odlučiše. izebra: habd. ad. 188

šetuali su u muški kraljevski tabor; Draškovič biškup z orsagom videči da je odlaka kot za sada jako škodljiva i da ne ueč segurno čakati bečkeh poslou i krain za ke se mole, dua poglauara, ki na muže uudré, hitro i z e b r a h u Mathea Kegleuiča, Gašpara Alapja, obodua i gospodina uelika i u uiteškom dugouanju batriua, kem priložiuši osem sto, ke su na naglom spravitj mogli, konjanikou, i one haramie, ktere orsag plača, z a p o u e d a h u, da proti Stubice šetuju. i z r i t a: habd. ad. 775 ne se nadejal takuoga odgonora od oštariašice soldat, za to polag katanske navade jako se razljuti i prece ju kot lajharicu zepsuva; začuuši to oštariaš do- teče na pomoč žene i obodua stanounika van na uulicu izritahu (možda valja čitati iztirahu?). o b l a d a: mil. 125 gusto prega- njahu mènè od mladosti moiè i ne o b l a d a h u mènè. o d p e l j a: mil. 37 kada na posred potoka doidè, hudih duhov šèrèg podignu sè kak vetrni viher i ladiu zvrnuše i grešnika vutopišè a dušu mu o d p e l i a h u vû neznano mesto na strašnè mukè. o p e š a: mil. 462 nepriateli moij koi preganjau mènè, oni o p e š a h u i opa- doše. p o k o p a: habd. ad. 660 sedmi pak den naglo umre i po- k l a m g a p o k o p a h u, unogo uremena usi su videli, da iz groba nje- gouoga plamen izhaja. p o t i š a: habd. mar. 402 k mestu poti- š a h u se morski slapi i morje posta mirovno. p o u f a: habd. mar. 291 oni putniki za verno i ljubljeno opominjanje ništar se ne marauši veselo i smejuč na led se p o u f f a h u. p o v e d a: habd. ad. 571: poklam je grmljavina prestala, pastiri s trnja izi- doše i use kaj su videli u selu p o v e d a h u. p o v e k š a: mil. 485 p o v e k š a h u se ovči ovni i dolicè obilnè budu pšenicum, vse to kričalo za istinu bude i pesem spevalo. p r e p a s a: habd. mar. 240 jedno malo be zadremal, u kom snu vide da mu angjeli boke p r e p a s a h u. r a z v e z a: habd. ad. 1059 jedvaj r a z v e- z a h u canke, da im falati jeter opadoše a pod jetrami noge frižke i zdrave najdoše. s t e n č a: mil. 487 s t e n č a h u se oči moiè gledaiuč na visinu. z a g n a: habd. marc. 145 vetri barku k Rimu z a g n a h u. z a p e l j a: habd. mar. 313 onda ga črneši od vu- glena harapi popadohu i k ognjene jame z a p e l j a h u. — P o l e j a: cith. 301 koga sveta glava trikrat zazva Ježuš skočeš višak, i tri zdenci izviraše 'z mesta, koje krv p o l e š e. u m r ě: cith. 301 za tem Andraš, brat Šimuna, put v Scithiu dalek ima, kade na križ vu Ahaje rasset beše i v u m r e š e. z v ě d ě: cith. 126 gda bi bil človek zgubil prve dobrote cvet i v grehu dugo bludil ves ov široki svet, Maria sama beše, ka grešnikom z v e d e š e vu nebo

pravi sled. p o l o v i: cith. 317 Savel teda njemu pravo ime beše, ki se proti bogu jako zdigel beše, žene ino muži, vse on p o l o v i š e, ki god vu Kristušu ufanje imaše.

Ima i drugih kanoti nepravilnosti n. p. govori: habd. mar. 394 osupnjeni megj sobum govori hu: ktera je ova? leg: habd. mar. 271 od stola stauši z uelikim smehom u komoru na postelje pojdoše usaki svojim hotnicum. Ali jeduaj leg o h u, da urata na komore zaklenjena silum odpreuši urag unuter dojde. m o g: habd. od. 48 gda bi vse dobro dugo tak činili služil medved, četiri neki fratri nadehnjeni z nenavidnostjum proti Florentiūšu, da njemu naškoditi ne m o g o h u, medveda njegovoga zaražiše. t e p: habd. ad. 709 zbudi se na te reči Cicero i taki zapoveda da Cestiūša od stola izmeknu, izmeknuše ga; da ga prestru, prestreše ga; da ga tepu, t e p o h u ga tak friško, da use palice po sedališču Cestiūša polamaše. s u d i: habd. ad. 183 jeduaj četiri dnevi preidohu, da se slatke te popeuke zabi nestalno ljuctvo i koga vezda više neba hvalum zdigaše, malo potlam od tolvaja, ludomorca, očivestoga hudodelnika goršega s u d i h u.

Pače i 1. sing. dolazi na hu: cith. 347 včera b e h u lep kot roža, a vezda sem črna koža (Tà behu ipak neće biti = běha = běhom).

Nu i u hrvaštini ima ovakih nepravilnosti n. p. nadod. 149 Kiš imenom taj vojvoda biše, on u boju istom p o g i n i š e, nadod. 18 on u noći koja tad sligjaše jasno čudo u snu ugledaše, itd. itd. — O toj stvari Miklošić verg. syntax 786 veli samo: „das imperfect wird asl. nicht etwa bloss von imperfectiven, sondern auch von perfectiven verben gebraucht ... serb. haben die pft. verba kein impf. Daničić obl. 93. Ali histor. obl. 300 kaže: ovaj su oblik dosta često imali i svršeni glagoli.

Još mi je napomenuti, da u hrvaštini, prem da veoma riedko, dolazi 3. sing. impf. načinjena prema aoristu bez še: bija = bijaše. Tomiković I. 367: gdi je bila Marija onda, kada se otvori hazna božanstvena, kada bia ona toliko u pismu prilikovana? a gdi je bio Isus onda, kada se otvori božanstvo, kada bia odabran za glavu sviu? 369: dobro znade lucifer, koji bia bacen kao munja u pakao.

Na koncu hoću još jednom da rečem: U tri staroslovenska sprieda pomenuta spomenika ima od 1805 oblika imperfekta onih glagola koji po Miklošiću mogu tvoriti imperfekat već samim na-

sporom tematskoga e na ě, 1639 oblika analogično a, dočim ima samo 166 oblika, koji bi nastali lih nasporom tematskoga e. Recimo da mi je crpući izbjeglo 10—15 oblika sve samo tvorenih nasporom tematskoga vokala, to ima prvih oblika preko devet (ne pet, kako je na početku kazano) puta toliko, koliko ovih potonjih.

Poznato je, da se izvorni ili stariji oblici najduže čuvaju u onih rieči, koje se najčešće govore. Take su rieči i u ovom slučaju osnove by grěd id jad mog živ; hodi, ljubi, moli, nosi, služi, uči. Od by dolazi oblik běahъ 314 a běhъ 11 puta, računajući amo i běšete ass. 167 i běhomъ zogr. luc. 17|10 (1. sing. běahъ ne dolazi, a běsta, běšte spadaju na posebnu vrst imperfekta ove osnove, samo běšete, běhomъ i běhъ idu ovamo); od grěd ima grěděahъ 5 grěděhъ nijedan put; od id ima iděahъ 63 puta, a iděhъ ni jedan put; od ja d edere ima jaděahъ 8 puta, a jaděhъ samo 1 put; od mog ima možaahъ 49 a možahъ samo 2 puta; od živ ima živěahъ 13 puta a živěhъ ni jedan put; od hodi sa sastavljenici ima hoždaahъ 92 puta a hoždahъ samo 5 puta; od ljubi ima ljubjaahъ 15 a ljubjahъ 5 puta; od moli ima moljaahъ 51 put a moljahъ 19 puta; od nosi sa sastavljenici ima nošaahъ 28 puta a nošahъ ni jedan put; od služi ima služahъ 49 puta a služahъ 9 puta; od uči ima učaahъ 22 puta a učahъ 1 put. Iznimlju se samo oni glagoli, u kojih bi pred jaahъ stajao jošte vokal n. p. od bi ima bijaahъ 9 a bijahъ 12 puta; od p ě ima pojaahъ 2 a pojahъ 6 puta, od pi ima pijaahъ 1, a pijahъ 5 puta; od vъ pi ima vъpijaahъ 7 a vъprijahъ 20 puta. Evo koliko je pretežnije umetnuto analogično a nego li samo naspor tematskoga vokala.

Ove dvie točke po mojem mnienju glasno govore, da a nije analogijom umetnuto pak da su oblici ahъ ěhъ sažeti od aahъ ěhъ a ne nastali nasporom tematskoga vokala. Nu tvrdeći ovo nije mi ni naj manje na umu nijekati vladu analogije u životu jezika, analogije kako ju shvaća Hermann Paul u svojih untersuchungen über den germanischen vocalismus. Niti ne tvrdim, da moja teorija o tvorbi imperfekta stoji posve na tvrdih nogu. Da mogu kazati, kako je perfektno a preuzelo funkcije imperfekta, mogao bih možda uzdanije to uztvrditi, a tako predajem ju samo kano subjektivno mnienje, za koje, mnijem, malko to govori, da je perfekat već sanskrštini počimao rabiti za pripovjedno vrijeme.

Knjige iz kojih sam primjere vadio one koje nisu u raspravi samoj poblize označene.

a) *hrvatske ili srbske:*

alex.: Ogleđi stare hrvatske proze III. život Aleksandra Velikoga, priobćio Jagić u 3. knjizi Starina 200 i sl.

hval.: Hvalov rukopis opisan Daničićem u 3. knjizi Starina.

jerol.: Ogleđi stare hrvatske proze u 1. knjizi Starina 216 i sl. III. život svet. Jerolima, priobćio ga Jagić.

kron.: Hrvatska kronika priobćena Kukuljevićem u 1. knjizi Arkiva za jugoslovensku poviest.

nadod.: Nadodanje glavni dogadjaja razgovoru ugodnomu naroda slovinskoga nedavno na svitlost danomu na slavu božju i za razgovor Illyrah u verše složeno po jednomu sinu s. Frane države s. Ivana od Capistr. (= Pavić Emerik?) 1768 u Pešti.

nik.: Nikoljsko jevangjelije izdao Daničić u Biogradu 1864.

pišt.: Pištote i evangjelja; rabio mi eksemplar bez naslovnoga lista iz sveučil. biblioteke zagr. pod M. 2. C. 9. potekao iz novije dubrovničke štampe.

sp.: Stari pisci hrvatski knjige 1—10, koje izdaje jugosl. akadem. (10/14 znači 10. knjiga 14. strana).

tond.: Tondal, priča iz rukopisa XVI. vieka priobćena Daničićem u 4. knjizi Starinâ 110—118.

b) *kajkavske:*

cith.: Cithara octochorda seu cantus sacri latino-croatici, quos in octo partes pro diversis anni temporibus distributos ac choralis methodo adornatos pia sua munificentia in lucem prodire jussit alma et vetustissima cathedralis ecclesia Zagrabienſis, Zagrabiae anno 1757.

gašp.: czvét szvéteh etc. p. Hilariona Gasparotti prvi dio 1752.

habd. ad.: Pervi otcza nassega Adama greh i salosztno po nyem vsze chlovechanszke natvre porvssenye sztolnacheno i na kratkom popisano po Jvri v Habelich v touarustua Jesussevoga massniku na szpomenek od kud i kam szmo po iednom szmertnom grehu opali i na pobolssanye sitka nassega po milosche i vrednoszti szmertí Christusseue, ku ie on za nasz podiel, da bi nasz od szmertí uekiuechne oszlobodil. Štampano v nemškom Gradczv pri oduetku Widmanstadiussa. Leto 1674.

h a b d. mar.: Zrcalo mariansko to je poniznost device Marie, ka je boga rodila vsem slovenskoga i horvackoga naroda kršćenikom . . . Vu Gradcu pri Fr. Widmanstetteru 1662.

k o l.: Passio domini nostri Jesu Christi secundum Matthaem et Ioannem evang. Ovo je rukopis, koji sadržaje muku Isukrstovu po Mateju i Ivanu u note stavlјenu, kako se je pjevala na veliki petak kod paulinâ i u drugih samostanih pak po njekojih seoskih župah po Megjmurju i susjednoj Hrvatskoj. Po samostanih pjevali su ju redovnici, svaki je predstavljao jednu osobu: jedan Isukrsta debelim glasom, drugi s. Petra, treći Judu itd. jedan za drugim kako već u pasiji dolaze. Na selu pjevao ju je sâm organista mienjajući glas po osobah govorećih u mucu. Izvana na rukopisu stoji pomenuti naslov latinski a pod njim: I Kollay Kottory 1798, nutra na prvoj strani: Ex libris Josephi Kollay, post mortem Jos. Kollay Joannis Kollay ludi rectoris Kottoriensis 1799, a na zadnjem listu čita se: Ja Januš Kolay dobio jesem ovu povest od oca mojega leta 1799 . . . , ali to je precrtano i niže napisano: Vu Martiancih 15 aug. 1790, pod tim: pri s. 3 kralji 8 febr. 1797, pod tim: vu Kottoribi 27. julii 1797, a pod tim: vu Vidovci 16. novem. 1802. Rukopis bio je s početka Josipa Kollaya, koji je bio pavlinski klerik ali je kao terciannita izstupio, oženio se i postao školnikom najprije kod sveta tri kralja, kako se u narodu zove Svibovec fara na cesti, koja iz Varaždinskih Toplica vodi u Ludbreg. Od onud je kao školnik došao u Ludbreg. On je rodio sina Antuna i Janka, Antun je bio školnik u Martijancu a Janko najprije u Vidovcu, konačno u Kotoribi u Megjmurju, gdje je nakon šestdesetgodišnjega školnikovanja u 86. godini dobe u panziji umro. Taj Janko bio je otac Ambroziju, koji je bio takodjer školnik u Ludbregu, gdje je 1872. umro. Ondje biva sada sin mu Manoilo, liečnik i prijatelj moj, koji mi je pomenuti rukopis njekoč svojinu svoga oca poklonio. Iz koje je jevangjelske knjige ta muka prepisana, ako jest prepisana, do sada ne saznah.

m i l.: Dvojdušni kinč. P. Bolthisar Millovec redovnik tovaruštva Ježuševoga. 1661. Rabio mi je poderan eksemplar bez naslovnoga lista. Tabula vremena gibučeh svetkov počinje god. 1661. a siže do 1690. To je ista knjiga, kojoj sam u prinosu k novo-slovenskom naglasu krivo dao naslov služba marianska po naslovu prve knjige. Tako to po Kukuljevićevoj bibliografiji izpravljam.

p e r g.: Decretum koteroga je Verbewci Istvan diački popisao a potrdil ga je Laslou koteri e za Mathiašem kral bil ze use go-

spode i plemenitih hotieniem, koteri pod wugerske korune ladanie sliše. Od Ivanuša Pergošiča na slouienski jezik obrnien. Štampan v Nedelišču leto našega zveličenia 1574.

p e t r.: Sveti evangeliomi, koterimi svéta cirkva zagrebečka slovenska okolu godišča po nedelje i svetke žive . . . štampani vu nemškom Gradce na jezero šest sto pedeset i prvo leto.

t r n.: Sveti evangeliomi, kotérimi svéta cirkva katolička slovensko-horvacka okolu godišča po nedeljah i svetkéh živée z jednem kratkem katehišmušem za nevmetelne ljudi hasnovitem. Z dopuščenjem gornjeh. Vu češke Trnave jezero sedem sto petdeset i devetom letu.

f r i z. = monumenta frisingensia, u slov. berilo za 8. gimn. razr. Mikl. 1865.

